109E JAARGANG — NO.: 111 ZATERDAG 16 MEI 1992

AMIGOE

EG-rapport over economie Suriname aangeboden

Vredesproces bevindt zich in nieuwe fase

PARAMARIBO - Met het overleg tussen een regeringsdelegatie uit Paramaribo en leiders van het Jungle commando en de Tucajana's is een nieuwe fase in het Surinaamse vredesproces ingegaan. Dat gebeurde donderdag in Moengo in het oosten van het land. Woordvoerders van alle partijen hopen dat er op korte termijn een vredesakkoord uit het overleg voortvloeit. Ondertussen is het langverwachte aangepaste economische rapport over Suriname dat in opdracht van de EG is opgesteld overhandigd aan de Surinaamse regering. In Paramaribo is het idee geopperd dat er door Nederland een fonds wordt opgericht om de schade in te lopen welke is ontstaan door het opzeggen van de Nederlandse ontwikkelingshulp ten tijde van het militaire regiem onder leiding van Bouterse.

De leider van de ministersploeg bij het vredesoverleg in Suriname, Willy Soemita, zegt dat de regering "liever gisteren dan over twee tot drie weken" een akkoord sluit met de illegale groeperingen. Jungle commando-leider Ronnie Brunswijk, die zegt "voor de volle honderd procent" medewerking te verlenen, is zeer tevreden over de laatste ontwikkelingen. Thomas Sabajo, leider van de Tucajana indianen, vindt dat de periode van "gehaal en getrek over de situatie in het binnenland" binnen drie weken moet worden afgesloten.

Regeringsdelegatie en leiders van illegale groepen hebben geen datum afgesproken voor vervolgoverleg. Ze zullen afzonderlijk een agenda opstellen en die doorgeven aan de vredescommissie die voorbereidend werk voor de regering deed. Belangrijkste punt dat aan de orde moet komen is inlevering van de wapens. In het overleg in Moengo heeft Soemita geconstateerd dat Brunswijk en Sabajo "niet afwijzend" staan tegenover ontmanteling. "Ze moeten het nog goed met elkaar afstemmen", aldus de leider van de ministersdelegatie. Deze bestaat uit de ministers van Sociale zaken, Natuurlijke hulpbronnen, Justitie en Defensie.

MOEILIJKSTE

De Europese commissie heeft het aangepaste rapport ter sanering van de Surinaamse economie aan de regering in Paramaribo aangeboden. Het gaat om het verslag van Coopers en Lybrand dat aangeeft welke stappen en acties ondernomen moeten worden voor daadwerkelijke uitvoering van een samenhangend aanpassingsprogramma. De slotversie van het rapport wordt de komende week door een deskundige van Coopers en Lybrand toegelicht.

Luc Salzmann, gemachtigde van de EG in Suriname, zegt dat 1993 het moeilijkste jaar in de cyclus van aanpassingsmaatregelen wordt. De negatieve effecten zullen dan het meest merkbaar zijn. Salzman noemt vooral toename van de inflatie.

Minister Eddy Sedoc die het rapport in ontvangst nam heeft aangekondigd dat de aanpassing van de economie begint na behandeling van het rapport in het parlement. Een datum hiervoor is nog niet bekend. Sedoc meent dat de trend van negatieve gevolgen in de tweede helft van 1993 zal zijn omgebogen. Volgens hem zullen de sociale consequenties goed worden ondervangen.

Coopers en Lybrand diende in december 1990 zijn eerste rapport ter sanering van de Surinaamse economie in. Door de staatsgreep die kort daarna plaatsvond zijn de aanbevelingen in dat rapport niet uitgevoerd. De regering, die vorig jaar september aantrad, vroeg het consultantsbureau dat in opdracht van de Europese Commissie werkte het rapport te actualiseren.

FONDSEN

Suriname wil dat Nederland een fonds van 250 tot 260 miljoen gulden instelt om financiële en materiële schade als gevolg van de opschorting van de ontwikkelingshulp in 1982 in te lopen. Daarnaast wil Suriname een fonds van driehonderd miljoen om investeringen te bevorderen en de productieve sector op gang te brengen. Dit zegt Arthy Jessurun hoofdcoördinator van de Surinaamse delegatie die werkt aan een "raamverdrag" tussen de beide landen.

"Suriname wil geen nieuwe politieke dicussie over de rechtmatigheid van de opschorting van het ontwikkelingsverdrag", aldus Jessurun. Suriname stelt overleg over het versneld inlopen van de schade voor en denkt een bedrag van rond de 250 miljoen gulden nodig te hebben om de infrastructuur terug te brengen op het niveau van voor de opschorting van het verdrag. Jessurun wijst erop dat er toen al projecten waren goedgekeurd die Suriname "voorgefinancierd" heeft. "De economische ontwikkeling van Suriname kan pas versneld worden als Nederland de afspraken van voor 1982 nakomt". Steun bij versnelde economische ontwikkeling in Suriname moet deel uitmaken van het volgende maand te sluiten raamverdrag.

RAAMVERDRAG

Over het fonds van 300 miljoen voor bevordering van investeringen en het op gang brengen van de productieve sector zijn de discussies in Paramaribo nog niet afgerond. Jessurun vindt dat dit fonds de vorm van een bankkrediet kan krijgen, waarvan zowel Surinaamse als Nederlandse bedrijven zouden kunnen profiteren.

Jessurun denkt dat het Surinaamse concept van het raamverdrag eind deze maand af is. Dit verdrag moet een kapstok zijn voor nauwere betrekkingen tussen de beide landen waarbij in Suriname democratie en rechtsstaat moeten worden uitgebouwd en versnelde economische ontwikkeling moet worden ondersteund. Het ligt in de bedoeling dat het raamverdrag ondertekend wordt als president Ronald Venetiaan een officieel bezoek aan Nederland brengt.

Bij zaligverklaring Opus Dei-oprichter 150.000 pelgrims

ROME - Niet minder dan 150.000 pelgrims worden zondag in Rome verwacht bij de zaligverklaring van de oprichter van Opus Dei, Josemaria Escriva de Balaguer.

Paus Johannes Paulus II zal deze Spaanse priester slechts zeventien jaar na diens dood zalig verklaren. Ook dat is een record. Dat de procedure zo snel is afgerond, is binnen en buiten Rome op veel weerstand gestuit. Er zijn ook twijfels over de genezing van een Spaanse religieuze die op voorspraak van Escriva van een ongeneeslijke ziekte genas. Verder worden er vragen gesteld bij de handtekeningen van dertienhonderd kardinalen en bisschoppen die voor de zaligverklaring hebben gepleit. Daarbij zou economische pressie op Derde wereld-prelaten zijn uitgeoefend.

Italië nog zonder opvolger van Cossiga

ROME - Het Italiaanse parlement is er vrijdag voor de vierde achtereenvolgende keer niet in geslaagd een opvolger voor president Francesco Cossiga te kiezen.

Geen van de kandidaten kon in de vierde ronde de meerderheid van de stemmen behalen, zoals in de grondwet voorgeschreven staat. Socialisten en christendemocraten onthielden zich om tactische redenen van stemming. Ex-parlementsvoorzitter van de voormalige Communistische partij (PDS), Nilde Iotti, behaalde de meeste stemmen (256), maar dat aantal bleek lang niet genoeg om gekozen te worden.

In de vijfde ronde (zaterdag) treedt zo goed als zeker de partijleider van de christendemocraten, Arnaldo Forlani, in het strijdperk. Hij maakt een goede kans op het presidentschap, maar of hij de vereiste meerderheid zal behalen was vrijdag nog volstrekt onduidelijk. Waarnemers rekenen ook Giovanni Spadolini, de Republikeinse senaatsvoorzitter, nog tot de kanshebbers.

De vijfde stemronde in het Italiaanse parlement heeft vanmorgen opnieuw geen beslissing opgeleverd over wie de nieuwe president zal worden. De partijleider van de christendemocraten, Arnaldo Forlani, slaagde er niet in de benodigde 508 stemmen (meer dan de helft van de te vergeven 1014 stemmen) te behalen. Hij bleef steken op een stemmenaantal van 469. De zesde stemronde zou vanmiddag zijn. Forlani deed toen opnieuw een poging tot president te worden gekozen.

Gorbatsjov in congres



■ *WASHINGTON - Michail Gorbatsjov is in de Verenigde staten ontvangen alsof hij nog president was en alsof de Sovjetunie nog bestond. Zo sprak hij op Capitol Hill het congres toe en kreeg voor zijn toespraak de handen op elkaar van de Amerikaanse parlementariërs. Hij vroeg de Amerikanen om Rusland als een betrouwbare partner te blijven beschouwen wat zijn buitenlandse politiek betreft. Op de van hem bekende manier bedankte Gorbatsjov voor dit huldebetoon. Achter hem staat de voorzitter van het huis van afgevaardigden Thomas Foley.*

(AFP-satellietfoto)

Bep de Waard uit de boot

Sharp, Saragossa en Daou naar Barcelona

WILLEMSTAD — Het Nederlands-Antilliaanse Olympisch Comité (NOAC) heeft de twee ontbrekende namen bekend gemaakt van de atleten, die deze zomer namens de Nederlandse Antillen zullen deelnemen aan de 24e Olympische Spelen in Barcelona. Naast de reeds eerder genomineerde kleiduifschieter Daou (Curaçao), zijn dat de hordeloper James Sharp (Curaçao) en de windsurfer Patun Saragossa (Bonaire). De enige vrouw die nog op de nominatie stond om geselecteerd te worden, Bep de Waard (Curaçao), wordt niet uitgezonden.

Over de beslissing van het NAOC om Patun Saragossa te verkiezen boven Bep de Waard is nogal wat beroering ontstaan in het bestuur van de Antillean Yacht Racing Union (AYRU), die De Waard als best geklasseerde op haar voordrachtlijst had geplaatst.

Een verontwaardigde voorzitter van de AYRU, Hans van der Straaten, zegt hierover: "Wij voelen ons als bond door het NAOC in ons hemd gezet, nu men aan onze voordracht om Bep de Waard mee te nemen naar Barcelona is voorbij gegaan. Natuurlijk zijn wij blij voor Patun Saragossa, maar wij hebben duidelijk aan het NAOC laten weten dat Bep de Waard onze voorkeur heeft, gezien de door haar behaalde resultaten tijdens wedstrijden en trainingen. Met name de wedstrijden in Miami, eind januari, lieten overduidelijk zien dat Bep sterker is dan Patun. Wij zijn dan ook zeer verontwaardigd over de beslissing van het NAOC, vooral over de motivatie om Saragossa mee te nemen in plaats van De Waard en zullen onderzoeken welke stappen wij kunnen ondernemen, om Bep de Waard alsnog naar Barcelona te krijgen".

Criteria die het NAOC stelde voor deelname aan de Olympische spelen waren de voordracht van de bond en de tot nu toe geleverde prestaties. Voorzitter Henry Prince van het NAOC laat hierover weten: "De voordracht van de AYRU hebben wij, net als alle andere voordrachten, uitvoerig bestudeerd en kwamen tot de conclusie dat er niet of nauwelijks verschil bestaat tussen de in Barcelona te verwachten resultaten van De Waard en Saragossa. We hebben uiteindelijk voor Patun Saragossa gekozen, om op die manier ook Bonaire een kans te geven zich als sporteiland te kunnen manifesteren".

De gehoorde uitspraak, als zou het NAOC de voorkeur geven aan een 'echte' Antilliaan in plaats van aan een uit Nederland afkomstige deelnemer, wordt door Prince ontkend.

PRETORIA - De Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) van Eugene Terre'Blanche, een blanke paramilitaire Zuidafrikaanse organisatie met neo-fascistische sympathieën, organiseert aan het eind van deze maand een internationaal congres voor extreemrechtse bewegingen. Voor het congres, dat op 29 en 30 mei gehouden wordt in Klerksdorp (120 kilometer ten westen van Johannesburg), worden 220 groeperingen uit het buitenland uitgenodigd.

Onenigheid over omvang parlement en stemprocedures:

Codesa vastgelopen op grondwetskwestie

JOHANNESBURG - De onderhandelingen over "het nieuwe non-raciale Zuid-Afrika" zijn vrijdag vastgelopen op de wijze waarop de nieuwe grondwet opgesteld moet worden. De negentien partijen die deelnemen aan de Conventie voor een democratisch Zuid Afrika (CODESA) konden het ook na een schorsing van de plenaire vergadering voor extra overleg niet eens worden.

Daarop beschuldigde het Afrikaans nationaal congres (ANC) (Anc) van Nelson Mandela de -blanke- regering ervan tegen democratie te zijn en niet open te onderhandelen. Joe Slovo, de leider van de Communistische partij, constateerde "dat (de regering) in wezen nergens banger voor is dan voor democratie". De Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse zaken Roelof Botha haalde op zijn beurt uit door de "communistisch-Marxistische ANC-school" te verwijten de macht te willen grijpen "en die is daarna voorgoed weg".

Mandela verklaarde vrijdagavond echter dat er "geen reden is voor pessimisme". Hij voegde eraan toe niet verrast te zijn dat het proces af en toe in een "doodlopende straat terechtkomt". President Frederik de Klerk en Mandela schudden elkaar vlak voor de vergadering de hand en maakten grapjes, maar even later werd duidelijk dat er achter hun vriendelijke gezichten de nodige meningsverschillen schuil gingen.

De partijen zijn het erover eens dat er een grondwetgevende vergadering moet komen, maar verschillen van mening over de vraag met wat voor meerderheid van stemmen dit orgaan besluiten kan nemen. De regering vindt dat 75 procent van de afgevaardigden voor een besluit moet zijn, terwijl het ANC een tweederde meerderheid voldoende acht. De ANC-onderhandelaars kwamen daarop de regering tegemoet door in te stemmen met een meerderheid van zeventig procent van de stemmen, waarbij heel belangrijke zaken als een mensenrechtenverklaring met 75 procent van de stemmen goedgekeurd moeten worden.

Het standpunt van de regering dat de grondwetgevende vergadering uit twee kamers moet bestaan, waarbij de senaat een vetorecht krijgt en dus besluiten van het lagerhuis kan tegenhouden, was voor het ANC echter onaanvaardbaar. Het ANC is van mening dat de grondwet door een vergadering van één kamer opgesteld moet worden. In de senaat zoals de regering voor ogen staat krijgen minderheden een belangrijke stem, die niet gebaseerd is op hun aandeel in de Zuidafrikaanse bevolking.

Tijdens het Codesa-overleg werd in Johannesburg de plaatselijke Inktahaleider Simon Nxumalo doodgeschoten. Zowel Inkatha als het ANC betreurden zijn dood. Zij noemden Nxumalo een van de belangrijkste leden van het vredescomite dat een eind probeert te maken aan de gevechten tussen aanhangers van beide bewegingen. Volgens het ANC werd Nxumalo vermoord om onenigheid te veroorzaken bij de Codesabesprekingen.

Strijd weer opgelaaid in Zuid-Ossetie

LONDEN - Volgens de Russische televisie zijn vrijdag veel mensen gedood of gewond geraakt bij een reeks schendingen van het staakt-het-vuren in zuid-Ossetië, met name in de hoofdstad Tschinvali, dat opnieuw gebombardeerd zou zijn.

Het bestand tussen de Georgiërs en de Zuidossetiers die zich onafhankelijk verklaard hebben, was tot stand gekomen na onderhandelingen die aan Georgische kant werden geleid door Edoeard Sjevardnadze, voorzitter van de voorlopige staatsraad van Georgië, en zijn tegenhanger Thorez Koeloebegov, voorzitter van het parlement van Zuid-Ossetie, met de vicevoorzitter van het parlement van Noord-Ossetie, Joeri Biragov, als bemiddelaar.

Boycot voortaan rechtszaken tegen haar

Imelda Marcos erkent verlies

MANILA - De vroegere Filipijnse presidentsvrouw Imelda Marcos is vrijdag uit de presidentsverkiezingen gestapt. Zij zei dat zij goed strijd had geleverd maar dat de op haar uitgebrachte stemmen niet juist zijn geteld. Zij zal uit protest niet meer de tegen haar gevoerde processen bijwonen.

"Diep in onze harten weten wij dat wij hebben gewonnen, hoewel verscheidene gebeurtenissen aangeven dat veel van onze stemmen niet op de juiste manier aan mij zijn toegeschreven", zei de weduwe van voormalig dictator Ferdinand Marcos in een verklaring. "Het was een goede en schone strijd die we hebben gevoerd", zei zij. "Ik had geen geld om de campagne voort te zetten".

Analysten die Marcos geen kans gaven bij de presidentsverkiezingen waren verbijsterd over het grote aantal stemmen dat zij nog behaalde. Volgens officieuze cijfers verzamelde ze ongeveer tien procent van de 5,5 miljoen uitgebrachte stemmen. Dat is veel meer dan Salvador Laurel, die op de laatste plaats afstevent van de zeven kandidaten. Bij de congres-verkiezingen in Marcos' vroegere bolwerk Ilocos Norte blijkt Imelda's zoon "Bongbong" Marcos zeker te zijn van een plaats in het parlement. Na tellen van dertig procent van de stemmen ligt Ferdinand Jr, bekend als Bongbong, straatlengten voor op zijn rivaal.

Mevrouw Marcos heeft inmiddels besloten voortaan de processen welke door de Filipijnse regerig tegen haar worden gevoerd te boycotten. Dit doet zij uit protest tegen de massale stembusfraude. Bij de processen probeert Manila nog een deel terug te krijgen van de enorme bedragen welke de Marcos-famile tijdens hun bewind vergaard heeft en welke op buitenlandse bankrekeningen zijn ondergebracht.

Sales-office in Punda heropend

Nieuw 'visite-kaartje' ALM in Punda kost 6 ton

WILLEMSTAD —Het gisteren onder muzikale begeleiding van het St. Vincentius harmonie heropende sales-office van de ALM in hartje Punda heeft een investering van zes ton gevergd. Tijdens de verbouw- restauratiewerkzaamheden van het pand aan het Gomezplein - gisteren vaak het 'visitekaartje' van de ALM genoemd - werd al snel duidelijk dat er behoorlijk drastisch ingegrepen moest worden en niet slechts 'aan de buitenkant' vernieuwingen aangebracht konden worden, verklaarde de coördinator van het project, Ernesto Vos, aan de Amigoe. In het kantoor, waar ook allerhande informatie over ALM-routes en reizen wordt gegeven, werken negen mensen. Dit is het tweede verkoopkantoor van de ALM. Het andere is gevestigd op de luchthaven.

Onder het toeziend oog van een behoorlijk aantal genodigden - en verschillende nieuwsgierige Punda-bezoekers die toevalling in de buurt waren - werd gistermiddag de officiële heropening verricht van het verkoop-kantoor van de ALM in de stad. Er was muziek, toespraken en andere ceremoniële handelingen zoals het 'vrijlaten' van balonnen in ALM-kleuren. Die bleven aanvankelijk in een boom steken, maar waren weldra verdwenen boven de daken van Punda-gebouwen.

Het één-verdieping 50 jaar oude kantoor in kwestie werd vroeger al gebruikt als ALM-sales-office maar het werd, omdat het alles behalve representatief was, gesloten voor renovatie. Deze werkaamheden zouden, zo werd aanvankelijk begroot, 350.000 gulden kosten. Maar toen eenmaal begonnen werd met het werk, ontdekte de aannemer dat het veel meer aan de hand was, waardoor ingrijpende - en dure - handelingen verricht moesten worden. Vandaar de zes ton, aldus Vos.

Het kantoor werd door verschillende sprekers het ALM 'visite-kaartje' genoemd, onder wie ALM-directeur Kitland Chong. Chong zei dat het er op een gegeven moment naar uitzag dat het gebouw helemaal zou verdwijnen, maar dat gebeurde toch niet. Hij ging heel kort in op de moeilijke financiële omstandigheden waarin de ALM verkeert "maar we laten ons niet uit het veld slaan."

Meer en betere service is noodzakelijk, verbetering van het produkt een must, aldus de ALM directeur, die meldde dat heel wat grote maatschappijnen de afgelopen jaren opgedoekt werden. "De ALM heeft alijd gestreden voor haar positie op de markt en moest het opnemen tegen grote en soms ook oneigenlijke concurrentie. De ALM zal echter niet voor altijd de prijs kunnen betalen voor de economische ontwikkeling van Curacao,"aldus een kritische noot van de directeur, die in dit verband melding maakte van de ontwikkeling van het toerisme en het vervoer van klanten voor de vrije zone. In plaats daarvan moet iedereen een steentje bijdragen, aldus Chong.

Vertegenwoordiger van de aandeelhouder, premier Maria Liberia, wees vooral op het 'nationale' karakter van de ALM. "De ALM is van ons, we moeten er met z'n allen voor zorgen dat ze blijft bestaan," zo zei de premier, die ook gisteren weer melding maakte van de verschillende pogingen die ondernomen worden om het ALM-hoofd boven water te houden. Een daarvan is het verder uitbouwen van de samenwerking met medeaandeelhouder KLM.

Gezaghebber Elmer Wilsoe wees vooral op het belang van de restauratie van panden in Punda. Dat is van even groot belang als het behoud van landhuizen en andere koloniale gebouwen, vindt Wilsoe, die aankondigde dat het gehele Gomezplein op korte termijn aan een face-lift onderworpen wordt waaroor er meer ruimte vrij komt. Nadruk legde hij ook op het feit dat de vakbond en directie eikaar gevonden hebben waardoor er een doorbraak is gekomen voor de impasse.

Kaminata in Otrobanda

WILLEMSTAD — Al jaren organiseert Plataforma Otrobanda een 'sunset kaminata'.

Verzamelplaats voor de 'kaminata' is onder de grote klok op het Brionplein. Er wordt gestart om vijf uur 's middags en de kosten bedragen tien gulden (kinderen onder twaalf jaar gratis). Voor informatie en reservering kan men 378718 bellen.

Ambtenarenkorps minder vaak ziek

WILLEMSTAD — Het personeelsbestand van het eilandgebied Curaçao is in één jaar gegroeid met ongeveer 40 ambtenaren. Het ziekteverzuim is teruggebracht tot een recordminimum van minder den zes procent. Dat blijkt uit cijfers van de gedeputeerde van personeelszaken R. Isebia. Het personeelsbestand bedroeg in '89: 3702, in '90: 3701, in '91 3760 en per januari van dit jaar ongeveer 3800.

PDVSA: Geen negatief advies over de Isla

WILLEMSTAD —De Venezolaanse staatsoliemaatschappij PDVSA heeft geen moment negatief advies gegeven met betrekking tot (voortzetting van) de Isla raffinaderij op Curaçao. De Curacaose raffinaderij speelt een belangrijke rol in het wereld-raffinage-systeem van PDVSA. De geografische nabijheid en de integratie in het Venezolaanse raffinage-systeem heeft een gunstige invloed op de rentabiliteit van Isla. Zo maakt de Isla-directie bekend.

Men reageert daarmee op berichten, deze week in enkele Curaçaose kranten, als zou de PDVSA voortzetting van de activiteiten van dochteronderneming Isla in Emmastad niet zien zitten. Deze operatie zou een kostbare zaak zijn en commercieel niet aantrekkelijk zijn, zo meldde de kranten, die goede bronnen in Caracas citeerden. PDVSA zou een en ander duidelijk kenbaar hebben gemaakt aan politiek Caracas. In het zelfde bericht echter, werd ook gezegd dat de Acción Democrática (een van de twee regeringspartijen in Venezuela en partij van president Carlos Andres Perez) wel alles in het werk stellen om de operatie op Curaçao gaande te houden.

Een der woordvoerders van de Isla wilde gisterochtend in gesprek met de Amigoe pertinent niet reageren op deze berichten maar zei dat Isla slechts indirect betrokken is bij de onderhandelingen over voortzetting van de Isla na afloop van het huidige contract in 1994. De Isla is doorgaans erg schaars met het verstrekken van informatie over wat de woordvoerder ook gisteren een 'zeer delicate' zaak noemde.

Isla-directeur Edmundo Cardenas besloot kennelijk in de loop van de middag toch te reageren en publiceerde een persbericht. Daarin ontkent hij de berichten over negatief advies en wordt meegedeeld dat de onderhandelingen tussen PDVSA en de overheid van Curaçao 'normaal doorgaan.' Melding wordt ook gemaakt over de aanvang van een onderzoek (naar het flexicoker model waarover de Amigoe reeds uitvoerig melding maakte RED). Cardenas verklaarde gisteren tijdens het tv-journaal dat de voortzetting van de Isla-operatie afhankelijk is van de te plegen investeringen en de noodzakelijke kostenverlagingen.

Deze week werd tijdens een bezoek van een Curaçaos/ Antilliaanse parlementair/ politieke delegatie aan de Venezolaanse hoofdstad ter gelegenheid van de koninklijke onderscheiding van de voorzitter van de Venezolaanse senaat weer over de Isla- toekomst gesproken. Rufus McWilliam, voorzitter van de Staten, meldde dat de politieke bereidwilligheid in Caracas een oplossing te vinden voor het Isla-vraagstuk juist groot is.

In het gisteren gepubliceerde Isla-persbericht wordt de relatie tussen het bedrijf en de overheid van Curaçao 'uitmuntend' genoemd. Dat is zo sinds de PDVSA in 1985 de raffinaderij 'overnam' van de Shell.

Succesvol bezoek Nisbeth aan Granada



WILLEMSTAD — Ruim honderdduizend personen hebben de filatelistische 'Expo Granada '92' bezocht, die van 24 april tot en met 4 mei gehouden werd te Granada, Spanje, en waar zestig landen en meer dan honderd postzegelhandelaren vertegenwoordigd waren. Ook de posterijen van de Nederlandse Antillen nam hieraan deel en werd vertegenwoordigd door S. Paulina en R.A. Haseth van de afdeling Filatelie.

Ter gelegenheid van deze expositie, tevens ter herdenking van vijfhonderd jaar Europese ontdekking van Amerika, werd een serie postzegels uitgegeven, gewijd aan Granada en Expo / Sevilla. De filatelistische pers in Spanje heeft speciale aandacht besteed aan deze zegels, die bijzonder in trek vielen.

De minister van verkeer en vervoer Desta Nisbeth en de directeur der posterijen Ramon Galmeijer bezochten ook de tentoonstelling waar een persconferentie werd gehouden. Daarbij waren onder andere aanwezig D. Jatia en Enrique Buttini, respectievelijk voorzitter van de Federación Internacional de Filatelía en Federación Interamericana, Antonio Benet, vice-voorzitter van Federación Española de Sociedades Filatélicas (FESOFI), de vertegenwoordigers van Nederland, Suriname en onze vertegenwoordiger in Europa.

In zijn toespraak die de voorpagina van het expoblad Granada haalde, wees de minister van verkeer en vervoer op het belang van het versterken van de vriendschapsbanden, vooral voor wat betreft de filatelie, tussen Spanje en de Nederlandse Antillen. Hij wees ook op het belang van via propaganda filatelie als leerzame en educatieve hobby meer bij de jeugd te promoveren. De minister werd door de vice-voorzitter van FESOFI gehonoreerd met een onderscheidingspin. Minister Nisbeth op zijn beurt overhandigde aan de coördinator van de Fédération Internationale de Philatélie (FIP) een aandenken namens de regering van de Nederlandse Antillen.

Op de foto: Buttini, minister Nisbeth, Galmeijer, Paulina en Haseth bij de 'booth' van de Antillen tijdens de tentoonstelling.

Alleen Lieve Meisjes

WILLEMSTAD —D ALM. De Altijd Laat Maatschappij òf misschien Alleen Lieve Meisjes? Mogelijk Anders Laat ie Mij. Misschien staat de afkorting wel voor een combinatie van de drie. Soms te laat, soms te vroeg en de meisjes... dat is een kwestie van smaak.

Er werd gisteren tijdens de ceremonie ter gelegenheid van de heropening van het nieuwe ALM-verkoop-kantoor in Punda behoorlijk gegrapt over de niet officiële beroemde - of beruchte - ALM-afkorting. Gezaghebber Wilsoe wist zich nog te herinneren dat in zijn jonge jaren Alleen Lieve Meisjes bij de luchtvaartmaatschappij werkten. Toen premier Liberia Peters aan het woord kwam, wist ze niet exact meer wat de afkorting nu eigenlijk is. "Het maakt niet uit; ik zeg liever: de ALM di nos e ta!".

De p.r. vrouwe van de ALM, Isa Henriquez, deed haar werk naar behoren en merkte op dat niet lang geleden de ALM in een ingezonden brief in de Amigoe de Anders Laat 'ie Mij werd genoemd. What's in more names anyway?

Workshop aids nu in Holiday Beach

WILLEMSTAD — De aids workshop, die maandag 1 mei in de aula van de Universiteit van de Nederlandse Antillen gehouden zou worden, vindt nu plaats in het Holiday Beach Hotel & Casino. De tijd is ongewijzigd. De workshop wordt georganiseerd in samenwerking met de Pan American Health Organization (PAHO).

Vandalisme, drugsverslaving en wapenbezit

Eilandsraad geconfronteerd met sociale problematiek op scholen

WILLEMSTAD — In een vergadering van het RK schoolbestuur met leden van de eilandsraad heeft het schoolbestuur diverse punten aan de orde gesteld. Scherpenheuvel verwacht van de overheid een sociaal beleid opdat verder afglijden van het onderwijs voorkomen wordt. De informatie die aan de eilandsraad verstrekt werd, bracht een ware schok teweeg. Dat de situatie op veel scholen zo ernstig was had men niet verwacht.

Gesproken werd over het afnemend aantal leerlingen, vandalisme, het gebrek aan discipline, het toenemend wapenbezit (vooral messen), drugsverslaving, zelfs bij hele kleine kinderen en het lage niveau van veel leerlingen. Al deze zaken verdienen volgens het schoolbestuur een sociale aanpak op lange termijn. "Die aanpak moet van de overheid uitgaan", aldus V. Jonckheer-Mensingh van het schoolbestuur. "De sociale problematiek in bepaalde buurten en op bepaalde scholen is te groot. Dat kan een schoolbestuur niet alleen aanpakken".

Als voorbeeld noemde Jonckheer dat op sommige scholen dertig procent van de leerlingen op 'zwakzinnig niveau' functioneert. Mondiaal gezien ligt dit percentage op zes procent. Zij wijt deze achterstand niet aan een genetisch probleem maar aan de sociale problemen waarmee veel kinderen op Curaçao te kampen hebben.

Gebrek aan aandacht en opvoeding thuis is volgens Scherpenheuvel een van de oorzaken van de achterstand. Als er niet gauw iets gebeurt, zitten we straks met hele wijken waar de bewoners een te laag niveau hebben, aldus het schoolbestuur.

Het schoolbestuur heeft tot taak om voor goed onderwijs te zorgen, maar voor een multi-disciplinair team van onder andere sociologen, psychologen en maatschappelijk werkers dient de overheid te zorgen, zo liet het RK schoolbestuur de leden van de eilandsraad weten.

Het onderhoud van de scholen kost erg veel geld. Door het afnemend aantal leerlingen (*famia planiá* en vertrek naar Nederland) krijgen steeds meer scholen naar verhouding te weinig leerlingen. Het schoolbestuur is elk jaar weer gedwongen om enkele scholen te sluiten. Op die manier wordt veel geld bespaard aan instandhouding van de gebouwen. Dat het hard aankomt bij de docenten is bekend, maar het bestuur moet nu eenmaal roeien met de riemen die het heeft.

Een bijkomend voordeel van sluiting van een school is het vrijkomen van leerkrachten voor andere scholen. Er bestaat nog steeds een schreeuwend tekort aan onderwijskrachten. In de komende vijf jaar gaat dertig procent van de schoolhoofden met pensioen. Een groot deel van de leerkrachten moet de laatste tien tot vijftien jaar uit Nederland worden gehaald. Door samenvoegen van twee scholen wordt een deel van dit tekort opgeheven.

Grote zorgen heeft Scherpenheuvel ook over het vak Nederlands en het aantal beschikbare lesuren. Meer lesuren per dag worden overwogen. Het nieuwe vak Papiamentu is noodzakelijk, omdat dat als moedertaal een belangrijke plaats binnen het onderwijs verdient. Maar het is wel aan het vakkenpakket toegevoegd, zonder dat daar een uitbreiding van het aantal uren tegenover staat. Dat betekent dat het vak ten koste gaat van de andere vakken, waaronder het Nederlands.

"Het heeft niets met kolonialisme of met een anti-Curaçao-houding te maken, wanneer het schoolbestuur een belangrijke plaats voor het Nederlands wil inruimen. Het Nederlands (en het Engels) blijft nu eenmaal een taal die door onze leerlingen veel gebruikt moet worden. Hetzij bij een vervolgopleiding in Nederland, hetzij bij een beroep op Curaçao".

Om die reden heeft Scherpenheuvel een commissie in het leven geroepen die in afwachting van nieuwe lesmethoden van de *Fundashon Material pa Skol* op zoek gaat naar betere leerboeken. Op dit moment wordt met stokoude boeken gewerkt, die soms dertig jaar geleden uitgebracht zijn. De commissie bestudeert de invoering (met eventuele aanpassing) van leermateriaal dat in Nederland gebruikt wordt voor kinderen die geen Nederlands spreken.

Nog niet bekend is of de overheid daadwerkelijk iets aan de geschetste problematiek gaat doen. Dat er iets moet gebeuren staat als een paal boven water, zo meent het RK schoolbestuur.

Actie bij Selikor voorbij

WILLEMSTAD —De gisterochtend uitgeroepen actie bij de reinigingsdienst Selikor was maar van korte duur. Selikorgedeputeerde Ricardo Isebia (PNP) beloofde de vakbond van Selikor-werknemers BTG de inhouding van stakingsdagen onder de loupe te zullen nemen en waar nodig correcties te zullen toepassen. Hij blijft er wel bij dat niet gewerkte uren niet uitbetaald worden. "Voor ons is het no work, no pay-principe heilig," meldde Isebia tijdens het tv-journaal.

De werknemers van Selikor riepen gisteren vakbondsleider Hildo Concincion bij zich en legden het werk neer: ze zijn nijdig omdat, toen dezer dagen hun 'quinsena' werd uitgekeerd de stakingsdagen te pas en te onpas waren afgetrokken. Voor sommigen betekende dit dat ze met een heel magere uitkering naar huis gingen.

Grootste probleem was kennelijk, zo legde Isebia uit, dat blijkbaar ook op de quinsenas van mensen die ziek waren dan wel om andere redenen afwezig waren ten tijde van de stakingen van vorige maand, gekort is. Dat zal onderzocht worden en waar nodig zal een en ander gerectificeerd worden. Hij benadrukte wel direct, dat mensen die wel deelnamen aan de acties op minder geld moeten rekenen op basis van 'no work no pay' "waar deze overheid zich strikt aan houdt."

Isebia zei dat voor een deel van de ambtenaren (en ander overheidsperosneel) dat gestaakt heeft, de kortingen zijn doorberekend in de mei-salarissen. Aangezien de afdeling financiën niet alle gevallen deze maand al kan afhandelen, zullen de stakers die deze maand het 'volle' loon krijgen, eind juni met de aftrek rekening moeten houden.

Grote behoefte aan personeel

Veel belangstelling voor toeristenmarkt

WILLEMSTAD — Het toeristenbureau Curaçao heeft er flink wat geld tegenaan gegooid om meer jongeren in de toeristenindustrie te krijgen. Gisteravond werden zo'n 1000 leerlingen van lts, mavo, etao, huishoudschool, mao en mts in de gelegenheid gesteld om een kijkje te nemen op de Tourism Trade Market in het ITC. Daar konden zij bij ongeveer dertig stands informatie krijgen over alle soorten werk en opleidingen in de toeristenindustrie.

Er is een schreeuwende behoefte aan gekwalificeerd personeel in de toeristenindustrie, zeker nu er volgend jaar 800 hotelkamers bij komen. Volgens de organisatoren van het toeristenbureau is niet iedereen zich ervan bewust welke mogelijkheden de toeristenindustrie biedt. Dat was de reden voor deze groots opgezette markt.

Bij de verschillende stands was het een drukte van belang. Leerlingen konden ook informatie krijgen over opleidingen bij de vier gespecialiseerde scholen op Curaçao: de Jacques Ferrandi, een mbo-opleiding voor onder andere de horeca; de Koningin Juliana school, opleiding voor host(ess) en receptionist(e); de mao, middelbaar administratief onderwijs en de Feffik, die in samenwerking met de hotelorganisatie Chata opleidingen voor het hotelwezen verzorgt.

De markt bood ook onderdak aan toeristenbedrijven als Arowak Clay Products en Fundashon Obra di Man. Deze bedrijven waren aanwezig om te laten zien hoe je door eigen initiatieven je geld in de toeristenindustrie kunt verdienen.

De bezoekers van de markt konden tussen de bedrijven door een drankje drinken en kijken naar de presentatie die op een scherm vertoond werd. De toekomst zal uitwijzen of de toeloop naar de gespecialiseerde opleidingen en de belangstelling voor werk in de toeristensector groter is geworden naar aanleiding van deze markt.

'FKP houdt rekening met bezwaren'

Steve Boom ontkent misleiding van kopers kavelgebied Curasol

WILLEMSTAD — Steve Boom wijst als woordvoerder van Curasol Resort Development alle beschuldigingen van de hand die enkele kaveleigenaars in het deelgebied Curasol I aan zijn adres gericht hebben. Toen hij zijn kavels te koop aanbood was hem niet bekend dat er te Klein St Michiel FKP-woningen gebouwd zouden worden. FKP-directeur Herman George geeft te kennen dat de commotie van de zijde van de kaveleigenaren overtrokken is. Hun klacht dat de waarde van hun duur-gebouwde huizen daalt door de aan de overkant van de weg te bouwen FKP-huizen is ongegrond. George kan niet precies zeggen wat voor soort woningbouw onder zijn verantwoording gaat plaatsvinden, maar meldt dat hij "enigzins rekening zal houden met de opmerkingen van de kavelkopers" bij het bepalen van de definitieve bouwplannen. George zegt verder: "Ik kan me niet indenken dat niemand weet wat er voor Klein St. Michiel gepland is. De DROV-plannen zijn immers jaren oud."

Navraag bij DROV wijst uit dat voor dat gebied ongeveer 300 koopwoningen zijn gepland met twee tot drie slaapkamers. De doelgroep zijn gezinnen met hoge lage-inkomens of met lage middeninkomens. De prijzen van de woningen zijn nog onbekend, wel is zeker dat er een variatie aan woningontwerpen gepland staat. Woordvoerster Zimmerman van DROV wijst evenals George categorisch van de hand dat er sprake is van volkswoningen. Ten eerste gaat het hier niet om huurwoningen ten behoeve van gezinnen met een minimum-inkomen. Ten tweede moet stigmatisering bestreden worden. Het is niet vaststaand dat de term FKP-woonwijk gelijk staat aan criminaliteit, drugs, asociaal gedrag en dergelijke.

NIETS BEKEND

Boom zegt dat hij in 1987 met het Curasol-project begon. Van bouwplannen tegenover zijn project was hem niets bekend. Zijn toenmalige compagnon Eric Wormgoor is al enige tijd bestuurslid van Stinapa en heeft vanuit die organisatie altijd ernaar gestreeft, vanwege de zoutpannen en de indianen-opgravingen in dat gebied het bewust gebied tegenover de bouwkavels tot een natuurpark te laten bestemmen.

De projectontwikkelaar stelt verder dat Curasol deelgebied I dusdanig is ontworpen met in- en uitgangen op de Bocaweg dat het nooit onderdeel kon uitmaken van het resort. Dit is alle kopers altijd uitdrukkelijk verteld, zegt hij in tegenstelling tot enkele teleurgestelde kopers. Bovendien is het ontwerp fysiek zodanig dat er geen twijfel over kan bestaan dat de kavels buiten het resort liggen. De grondprijzen in het deelgebied zijn bovendien veel lager dan in het resort.

VOOR HET EERST

Boom pleit zichzelf vrij, want hij heeft direct contact met de directeur van FKP opgenomen toe hij in 1991 voor het eerst hoorde van de FKP-plannen voor een woonwijk op Klein St. Michiel. Hij kreeg toen te horen hetgeen George ook vrijdag desgevraagd herhaalde dat er geen woonwijk ontwikkeld zou worden, die afbreuk zou doen aan de kwalitiet van deelgebied I noch van het resort.

Steve Boom: "Ik heb voor het eerst inzage gehad in het FKP-plan ten tijde van de ter visie legging van het plan en kreeg de indruk, gezien de kavelgroottes, dat woningen van mindere kwaliteit gebouwd zouden worden. Curasol heeft toen direct formeel bezwaar ingediend. De overheid heeft het bezwaar afgewezen, waarbij verder is meegedeeld dat de FKP op klein St Michiel uitsluitend koopwoningen en kavels voor zelfbouw ontwikkelt en pertinent geen volkswoningen. Later hebben wij vernomen dat naar aanleiding van ons bezwaar de gemiddelde kavelgrootte in het FKP-plan is vergroot en dat dit plan absoluut geen afbreuk doet aan deelgebied I. De kwaliteit van de woonwijk die de FKP gaat ontwikkelen is volgens die Fundashon gelijk aan die van Curasol deelgebied I, waardoor er geen sprake kan zijn van waardevermindering."

FEL GEKANT

Boom reageert fel: "Verschillende bewoners van deelgebied I hebben gebruik gemaakt van ontwerpen en diensten van de FKP voor de realisatie van hun woning. Het is onbegrijpelijk dat deze zelfde mensen zo fel gekant zijn tegen de ontwikkeling van een middenstands woonwijk door de FKP aan de overkant van de Bocaweg op overheidsgrond."

Ook over de nog niet gerealiseerde commerciële zone hoeven de verontruste kaveleigenaren zich geen zorgen te maken aldus ir. Boom. Die komt er wel. De bouw begint in 1993. Het centrum met faciliteiten als winkels, een arts en een bank is overigens niet alleen voor Curasol en de kavelbewoners maar voor de gehele omgeving. Boom belooft dat dit winkelcentrum met zijn waterpartijen het mooiste van Curaçao wordt en dat het de waarde van de woningen juist verhoogd. En als Curasol Resort gerealiseerd is wordt dit ook de mooiste woonwijk van het eiland. Het project zal de gehele omgeving van Blauw ten goede komen, waarbij de onroerendgoed-waarde zal stijgen.

De kavelbewoners vrezen echter dat de "vele antennes en waslijntjes aan de overkant van de weg" veel van die beloften teniet zullen doen gaan.

VOETBAL / MECHELEN - Leo Clijsters verruilt deze zomer KV Mechelen voor FC Luik, waarbij Eric Gerets (PSV) komend seizoen als trainer fungeert. De Belgische international maakt gebruik van een vrije transfer. Clijsters is na Emmers, Albert, Versavel (allen Anderlecht) en Adrie Bogers (Willem II) de vijfde speler, die bij het noodlijdende KV Mechelen vertrekt.



■ *In leesrichting prof dr. A.E. Saleh, prof J. Jonxis (samen met dr. Carlos Winkel initiatiefnemer achter NASKHO) en voorzitter prof. dr. R.E. Römer.*

NASKHO viert 25-jarig bestaan sober

Nieuw contract klinisch onderwijs beperkt komst niet-erkende artsen

WILLEMSTAD — De Nederlands Antilliaanse Stichting voor Klinisch Hoger Onderwijs (NASKHO) bestaat zondag 25 jaar. Dit gesubsidieerd samenwerkingsverband tussen de medische faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen en enkele Curaçaose specialisten zal slechts op ingetogen wijze aan het jubilileum aandacht besteden. Sinds de oprichting hebben 375 studenten hun co-schap in de Antillen gelopen. Sinds de mogelijkheid er was om het artsenexamen hier af te leggen kregen 85 doctorandi hun bul op Curaçao uitgereikt. Hiervan waren er veertig in de Nederlandse Antillen en op Aruba geboren. Met het onlangs vernieuwde samenwerkingscontract moet het aantal op Curaçao werkzame artsen en specialisten met een niet-erkende opleiding sterk teruggedrongen kunnen worden.

NASKHO biedt afgestudeerden in de geneeskunde de mogelijkheid de wettelijk vereiste ervaring die nodig is voor het arts examen op te doen onder het mentorschap van dokters en specialisten die aangesloten zijn bij het Sint Elisabeth Ziekenhuis. Het gaat hier om zogenaamde stages die co-assistentschap worden genoemd.

Na de oprichting van de stichting werden in 1982 de eerste overeenkomsten getekend voor deze samenwerking. Op 3 mei van dit jaar vond de ondertekening plaats van nieuwe overeenkomsten voor co-operatie op hernieuwde leest. Volgens internist en docent prof. Saleh worden aan nieuwe artsen die bij het St Elisabeth werkzaam willen zijn dusdanige eisen gesteld dat zij in staat moeten zijn docent te kunnen zijn in het hoger klinisch onderwijs. Incidenten met medici met certificaten van door het koninkrijk niet erkende instellingen in met name de Caribische en Latijnsamerikaanse regio zouden daardoor uit het verleden moeten behoren.

IN DE LEER

De academische samenwerking tussen Groningen en Curaçao betekent dat Nederlandse co-assistenten die in Groningen hebben gestudeerd in de Antillen hun basis-artsopleiding kunnen volgen en een Groningse 'bul' kunnen halen. Pas na deze basis kan men zich als huisarts vestigen. (Iets soortgelijks doet zich voor bij de studie rechten. Ook een jurist moet eerst een aantal jaren 'in de leer' voordat hij zich zelfstandig als advocaat mag vestigen.)

Het samenwerkingsverband betekent ook dat na de basisopleiding artsen voor het specialisme van internist en kinderarts terecht kunnen bij een aantal gekwalificeerde chirurgen en kinderartsen op Curaçao.

Het samenwerkingsverband is alleen met Groningen. Antilliaanse studenten geneeskunde kunnen altijd via het NASKHO een co-schap lopen in de Antillen. Zij moeten zich na afronding van hun studie wel laten overschrijven naar de universiteit van Groningen. Voor studenten van andere universiteiten is het moeilijker een co-schap op Curaçao te lopen, hoewel er wel verzoeken daartoe worden ingediend bij het NASKO. Er is een tendens dat medische opleidingen studenten stimuleren kennis te maken met andere culturen. Artsen in de grote steden van Nederland worden steeds vaker geconfronteerd met patiënten uit de etnische minderheden die vaak een traditioneel andere behandeling van hun ziekteklacht gewoon zijn.

TWEE MILJOEN

Het NASKHO-budget bedraagt 2 miljoen gulden. Hiervan wordt 1,7 miljoen door het KABNAA en 250.000 gulden door het Nederlandse departement van onderwijs gesubsidieerd. De subsidie van het departement is onder meer bestemd voor de vergoeding van de onderwijscöordinator die op Curaçao namens de Groningse universiteit dient te waken over het niveau van de opleiding. Van het KABNAA-geld worden onder meer twee 'post graduate courses' georganiseerd. Deze zijn gratis te volgen voor lokale huisartsen en specialisten. Vanaf 1958 zijn er 47 gespecialiseerden en 21 algemene cursussen georganiseerd. Uit het KABNA-fonds is er op bescheiden schaal ook subsidie voor medisch wetenschappelijk onderzoek beschikbaar.

De vakken waarin in het hospitaal en in de Capriles kliniek onderwijs wordt verzorgd zijn: neurologie, interne geneeskunde, verloskunde, kindergeneeskunde, chirurgie en psychiatrie. Daarnaast worden er ook 'stages' gelopen in de huisartsengeneeskunde, de sociale geneeskunde, k.n.o (keel- neus- en oor-heelkunde) en in de dermatologie.

INJECTIE

NASKHO-voorzitter prof. dr. R.A. Römer noemt het wetenschappelijk samenwerkingsverband een injectie voor de medische kennis op de eilanden. Bestuurslid prof dr. A.E.C. Saleh erkent dat er in het verleden sprake was van kritiek op het bestaan van NASKHO. Maar het is zeker dat de medische zorg in een land waar medisch onderwijs is, beter is dan in een land waar dat onderwijs ontbreekt, zegt Saleh. Beide Antilliaanse professoren zijn buitengewoon hoogleraar aan de Groningse universiteit, zij het in twee verschillende disciplines. Römer is socioloog.

Internist Saleh is een van de chefs de clinique die een onderwijsbevoegdheid hebben. Het verwerven van een dergelijke bevoegdheid vereist van een instelling als het Sint Elisabeth Hospitaal onder meer dat specialisten vaker en langer in het ziekenhuis blijven. De specialisten moeten ook bereid zijn college en 'bedside-studies' te geven. Ook moeten zij de co-assistenten helpen bij het begeleiden van literatuuronderzoek. Er moeten diverse wetenschappelijke artikelen per jaar gepubliceerd worden.

AANWEZIGHEID

De aanwezigheids-eis rijmde in het verleden niet met de behoefte van verscheiden specialisten om op meer winstgevende wijze werkzaam te zijn buiten het hospitaal door zelf een praktijk of kliniek te beginnen.

De UNA heeft formeel een mogelijkheid tot het onderbrengen van een medische faculteit. Deze optie is echter geen punt van aandacht omdat het klinisch hoger onderwijs vooralsnog niet betaalbaar is voor de Antilliaanse overheid. Het onderwijs komt nu ten laste van Nederlandse budgetten.

NEDLLOYD wil de aandelen uniterminal (bewerking, reparatie en opslag van containers, 29 man personeel) overdragen aan Maincare beheer in Rotterdam. Uniterminal past niet meer in de activiteiten van nedlloyd. Importeur en groothandelaar burgman heybroek heeft vorig jaar een verlies geleden van f 2,8 miljoen (1990: f 65.000 winst). De omzet is met 12 procent afgenomen tot f 72,5 miljoen. Voor 1992 wordt gerekend op een herstel, mede dankzij de ombuigingen die in 1990/91 in gang zijn gezet. Inmiddels geeft het eerste kwartaal een winst te zien.

'Schoolbestuur te netjes'

Problemen met hoofden van scholen uitgepraat

WILLEMSTAD — Het wantrouwen van de schoolhoofden jegens het RK schoolbestuur, dat deze week nadrukkelijk naar voren kwam, is volgens voorzitter V. Jonckheer-Mensingh weggenomen. "We hebben de problemen tijdens een vergadering uitgepraat", zo liet zij gisteren weten.

Afgelopen week kwamen de schoolhoofden spontaan in actie toen zij hoorden dat er almaar niets werd gedaan aan de slechte staat van de scholen te Koraal Specht ten gevolge van inbraak en vandalisme. Een gevoel van wantrouwen jegens overheid en schoolbestuur overheerste.

Jonckheer-Mensingh begrijpt dat de schoolhoofden niets en niemand meer willen geloven. "Zo vaak krijgen zij te horen dat er iets gebeurt, maar er verandert niets". De voorzitter maakte duidelijk dat het [illegible] onderhoud van de scholen een zaak van de overheid is. De FKP heeft een coördinerende functie, maar de overheid geeft opdracht en moet betalen. "De overheid heeft echter geen geld, dus gebeurt het niet. Omdat wij die boodschap aan de schoolhoofden moeten overbrengen, worden wij als de boosdoener gezien. Maar wij kunnen daar ook niks aan doen", aldus Jonckheer.

De overheid heeft drie tot vijf miljoen gulden beschikbaar voor groot onderhoud en herstel van schoolgebouwen. Opknappen van de Jozefschool heeft al een miljoen gekost, dus per jaar komen niet meer dan vier of vijf scholen aan de beurt. Negentig procent van de schoolgebouwen (van het RK schoolbestuur) zou op de prioriteitenlijst moeten, wat betekent dat het nog wel even duurt voordat alle scholen een opknapbeurt hebben gekregen.

Zowel de schoolhoofden als het schoolbestuur betreuren het zeer dat er kennelijk eerst luid geschreeuwd moet worden voordat er iets gebeurt. De schoolhoofden hebben inmiddels met hun actie bereikt dat er permanente bewaking op Koraal Specht is toegezegd. "Misschien is het schoolbestuur wel te netjes", vermoedt de voorzitter.

Besloten is dat de schoolhoofden meer betrokken zullen worden bij de gang van zaken, zodat bestuur en personeel als het ware als een 'pressiegroep' kunnen optreden. Daartoe zal er vaker vergaderd worden.

"Goedkoper dan Amstel"

ALM schenkt nu Miller aan boord

WILLEMSTAD — De ALM schenkt sinds kort geen lokaal geproduceerd Amstel bier meer aan boord van haar toestellen, maar de Amerikaanse concurrent Miller. Dat komt omdat Miller de nationale luchtvaartmaatschappij een veel attractiever bod deed dan de lokale bierbrouwerij. Het verschil ligt in 'vele duizenden guldens op jaarbasis', bevestigde ALM-topman Kitland Chong aan de Amigoe.

Van verschillende kanten is kritiek gekomen op deze wat sommigen een weinig patriottische daad van de ALM vinden: Amstel is immers, evenals ALM, een lokaal bedrijf dat een steuntje in de rug best kan gebruiken. Amstel aan boord betekent daarnaast indirect reclame voor het lokale bier.

De ALM echter denkt kennelijk niet zozeer patriottisch, maar meer bedrijfseconomisch: verschillende bedrijven, ook de Antilliaanse brouwerij, werden door de ALM benaderd voor offertes. Miller bier, dat sinds kort hard aan de weg timmert op Curaçao, bleek een veel gunstiger bod te doen dan Amstel. Voor de ALM was de beslissing derhalve niet zo moeilijk. "Wij hebben het hier over een verschil van duizenden guldens. Daarnaast produceert Miller bier in blikjes en Amstel niet. Blikjes genieten onze voorkeur omdat ze veiliger zijn en minder zwaar," zo zei Chong.

Vroeger, toen passagiers aan boord nog voor hun alchoholhoudende drankjes moesten betalen, konden ze kiezen uit meer dan een merk. Dat gold toen niet alleen voor bier, maar ook voor sterke drank. Toen de ALM enige jaren geleden besloot gratis drank te verstrekken, kwam hierin verandering. Tot voor kort kon men alleen Amstel krijgen. Toen dit contract afliep en een nieuw akkoord tot stand moest komen bleek Amstel nied de beste offerte te hebben. Chong zegt dat de ALM toen weinig keus had dan met Miller in zee te gaan.

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op donderdag 21 mei 1992 van 07.00 uur tot 22.00 uur, een schietoefening wordt gehouden op California. Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

*****

ALGEMEEN / TOKYO

Tsuneyoshi Takeda, de vroegere directeur van het internationaal Olympisch Comité, is maandag op 83-jarige leeftijd in Tokyo overleden. Takeda speelde een eigen land een belangrijke rol bij de organisatie van de Olympische Spelen van 1964 (Tokyo) en de Winterspelen die in 1972 in Sapporo werden gehouden.

*****

WEGGELOPEN in de omgeving van Malmok een kleine jonge hond, luisterend naar de naam: UFO
Kleur: Zwart met bruine poten en een witte dunne streep op zijn borst.
Tegen goede beloning terug te bezorgen.
Tel. 24348

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333 Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Body Parts** (horror; 14 jr.)
PRINCIPAL: 20.30 uur **The People under the Stairs** (horror; 18 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Body Parts** (horror; 14 jr.)
PRINCIPAL: 20.30 uur **The People under the Stairs** (horror; 18 jr.).

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag+zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter J. van Veen, Tanki Flip 24. Tel.: 27100.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115)

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Popular, Havenstraat 4 (Oranjestad). Tel.: 32147.
Pariba di brug: San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, tel.: 115, op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 21696

* * * * * * * *

WIT GELÉ KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur, maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur, woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 Special, 19.25 Big Story; 19.45 Movie; 21.30 NBA Basketball; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.20 Movie; 19.30 Showtime; 20.30 Special: 'Communication Day'; 21.00 CNN International News; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

DIVERSEN
STICHTING NANA: 19.00 uur 'De Johnsons' (speelfilm) en 'Uw Mening Graag' (korte film); 21.00 uur 'Flodder' (speelfilm) en 'Oh, My Darling' (animatiefilm); 23.00 uur 'Spoorloos' (speelfilm) en 'Femme Fatal' (korte film) - Cas di Cultura.

SPORT
VOETBAL (non-amateur): 20.00 uur Estrella vs Brazil Jrs. - San Nicolas Sportpark.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
STICHTING NANA: 14.00 uur 'Zoeken naar Eileen' (speelfilm) en 'Frieze Frame' (animatiefilm); 16.00 'Jan Rap en Zijn Maat' (speelfilm) en 'De Slaapkamer' (animatiefilm); 19.00 uur 'Leedvermaak' (speelfilm) en 'Reservaat' (korte film); 21.00 uur 'Eline Vere' (speelfilm) en 'Pas à Deux' (animatiefilm) - Cas di Cultura.

SPORT
VOETBAL: 18.00 uur FC Groningen (Ned.) vs Riverplate - RCA-station te Solito.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18:30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst.

* * * * * * * *

Jaarverslag Centrale Bank Aruba:
Financieringstekort overheid fors lager

ORANJESTAD — De Centrale Bank van Aruba (CBA) publiceerde haar verslag over het vierde kwartaal 1991, waaruit blijkt dat de inflatie op Aruba wederom die op Curaçao overtrof met twee procentpunten. Het financieringstekort van de overheid was fors lager en daalde van 33 miljoen florin in de periode eindigende september 1991 tot 9 miljoen florin over het gehele jaar 1991. Het tekort op de betalingsbalans bedroeg zes miljoen florin vergeleken met een overschot van 35 miljoen over het jaar 1990.

Na een herstel in het derde kwartaal nam de algemene bedrijvigheid in de verslagperiode verder toe, onder invloed van gunstige seizoenfactoren en verder oplopende inkomsten uit het toerisme. Zowel de consumptieve bestedingen als de overheidsuitgaven stegen. De particuliere investeringen daalden echter, met name in de hotelbouw. Gedurende het jaar was de economische groei echter beduidend lager dan in 1990, toen omvangrijke bouwactiviteiten en een massale toestroom van toeristen een opmerkelijke expansie teweeg brachten. De geschatte stijging van het nominale bruto binnenlands product liep dan ook terug van 17% in 1990 tot rond 10% in 1991, terwijl de reële groei daalde van 10 naar 6%. Niettemin zette de opwaartse druk op de binnenlandse kosten zich onverminderd voort, voornamelijk door spanningen op de arbeidsmarkt. De daling van de prijsindex van de gezinsconsumptie van 7.1 % in de loop van 1990 tot 3,7 % in 1991 moet derhalve goeddeels worden toegeschreven aan gunstige internationale prijsontwikkelingen.

Seizoenfactoren droegen eveneens bij aan een snellere groei van het geld aanbod en wel van 1.1% in het derde kwartaal tot 2.4% over 1991. Vergeleken met het vierde kwartaal 1990, toen de geldgroei 4.04% bedroeg, was de monetaire expansie echter kleiner, vooral omdat de stijging van de overheidsuitgaven in ruime mate achter bleef bij de uitzonderlijke toeneming van de inkomsten van de overheid, die op haar beurt werd teweeg gebracht door opvoering van de inspanningen bij de belastinginning. Als uitvloeisel van een en ander daalde het financieringstekort van de overheid van 33 miljoen florin in de periode tot eind september 1991 tot 9 miljoen florin over het gehele jaar 1991. Daarenboven bleek de overheid in staat haar kaspositie bij het bankwezen aanzienlijk te verbeteren, waardoor zij bijdroeg aan de beheersing van de monetaire ontwikkeling.

De monetaire expansie werd eveneens beperkt door een afvloeiing van geld naar het buitenland. Voor het tweede achtereenvolgende kwartaal werd een tekort op de totale rekening van de betalingsbalans geregistreerd. In het vierde kwartaal van 1991 bedroeg dit tekort 6 miljoen florin, vergeleken met een overschot van 35 miljoen in het overeenkomstige tijdvak van 1990. Deze omslag vormt hoofdzakelijk de weerspiegeling van de verminderde investerings activiteit en de hiermee samenhangende daling van de particuliere kapitaal invoer van 71 miljoen florin in het vierde kwartaal 1990 tot 14 miljoen over 1991, waarbij de kapitaaltransacties van de oliesector niet zijn meegerekend. Bovendien liep de netto invoer van overheidskapitaal terug met meer dan 11 miljoen florin, mede in verband met het niet volledige besteden van de gelden welke in het kader van de ontwikkelingssamenwerking met Nederland beschikbaar zijn. Hiertegenover stond een stijging van de toeristeninkomsten met 16%, waardoor het tekort op de lopende rekening, exclusief olie, fors afnam en wel van 41 miljoen tot 12 miljoen florin.

De bancaire kredietverlening aan de particuliere sector veroorzaakte anderzijds een grotere binnenlandse geldcreatie en droeg daarmee bij aan het betalingsbalanstekort in het vierde kwartaal. Vergeleken met het derde kwartaal nam deze kredietverlening versneld toe met 7.4%, vooral als uitvloeisel van de herfinanciering van hotelprojecten met binnenlands krediet en een seizoenmatige toeneming van de financiering van de invoer van consumptiegoederen. In 1991 groeide het bankkrediet met bijna 12% hetgeen in overeenstemming was met de toegestane macroeconomische expansie, aangezien deze leningen buiten de krediet restrictie maatregelen van de bank zijn gehouden in verband met de grote vraag naar woningen.

Als gevolg van deze ontwikkelingen daalden de internationale reserves in 1991 met ongeveer 6 miljoen, nadat deze reserves in het voorgaande kwartaal reeds met 8 miljoen waren terug gelopen. Voor geheel 1991 stegen de reserves per saldo echter met 62 miljoen, vergeleken met 41 miljoen in 1990. Eind december 1991 bedroegen de internationale reserves 329 miljoen, hetgeen overeenkomt met ongeveer 3.9 maanden betalingen voor de goederen invoer. In het eerste kwartaal van 1992 begonnen de internationale reserves evenwel weer toe te nemen en bereikten ultimo maart een niveau van 381 miljoen florin, aldus de Centrale Bank Aruba in haar jaarverslag 1991.

Boulevard vernoemd naar Irausquin

ORANJESTAD — In verband met het dertigste sterfjaar van de oprichter van Partido Patriotico Arubano (PPA), Juan Enrique Irausquin, heeft de PPA de regering gevraagd om een gedeelte van de Lloyd Gaston Smithboulevard naar de overleden PPA-oprichter te noemen. Op twintig juni is het dertig jaar geleden dat hij te Curaçao als minister van financiën overleed. De ministerraad ging akkoord met het PPA-verzoek, zo deelde PPA-minister van vervoer en communicatie, Elio Nicolaas, gisteren mee en ingaande twintig juni zal het gedeelte van de Smithboulevard tussen Tamarijn Beach Resort en Holiday Inn 'Juancho Irausquin Boulevard' worden genoemd.

SAR klaar voor Hi-Winds

ORANJESTAD — Het 'Search And Rescue Team' (SAR) staat al stand-by voor de zesde Aruba Hi-Winds Pro-Am '92 van 26 mei tot en met zeven juni op Eagle Beach. Net als vorig jaar verleent de marine medewerking met een groep getrainde instrukteurs, vijf rubberboten en een ambulancepost gedurende de windsurfronde om het eiland heen.

Deze windsurf-marathon van maar liefst 75 kilometer wordt gehouden op 7 juni en alleen de profwindsurfers kunnen hieraan meedoen. Deze race werd vorig jaar gewonnen door wereldkampioen Bjorn Dunkerbeck (Spanje) in de tijd van drie uur, dertien minuten en dertien seconden. Het SAR-team bestaat onder meer uit Wings Over Aruba, die dit jaar niet alleen een vliegtuig maar ook een long ranger helikopter zal inzetten. Tim Dozier heeft de beschikking over twee helikopters die ten dienste zullen staan van de televisieploegen van Prime Network (VS) en TF-1/Veronica (Frankrijk en Nederland). Ook het Rode Kruis Aruba zal dit jaar weer klaar staan om bij ongelukken de helpende hand te bieden. De organisatoren hebben verder overeenstemming bereikt met het radiostation Canal 90FM om, onder leiding van Aldrich Croes, direkte uitzendingen van de aktiviteiten uit te zenden.

Diploma's Interbank

ORANJESTAD — De week werd bij Interbank Aruba afgesloten met diploma-uitreikingen. Een groot aantal personeelsleden volgde met succes de computeropleiding gegeven door Rafael Bromet van Rubio's data processing services. Voorts mocht een aantal supervisors en werknemers van de bank het certificaat 'Appraisal Techniques' van Aruba Consultant and Training in ontvangst nemen. De grote vooruitgang en een optimale service spelen een grote rol in het bedrijfsleven, daarom biedt Interbank haar werknemers steeds de nodige training om zich verder te bekwamen in het bankwezen.

Nicolaas tevreden over uitspraak heliportbedrijf

ORANJESTAD — Minister van vervoer en communicatie, Elio Nicolaas, sprak zijn voldoening uit over het rechterlijk vonnis waarbij de hotels hun zaak tegen het helikopterbedrijf Heliport verloren. De minister deelde mee dat nu een nieuwe vlieg-attraktie voor toeristen en lokale mensen geïntroduceerd zal worden. Dit is de 'Light Aircraft Services', van een in Duitsland wonende Arubaan. Het gaat hier om het zelf besturen van kleine lichte vliegtuigen onder toezicht van een instrukteur. Nicolaas zei, dat de regering positief staat achter dit projekt, dat duizenden toeristen naar Aruba zal trekken om de vakantiedagen met hun hobby te combineren.

Cheque voor Spelen



■ *ORANJESTAD— Aruba Lions Club heeft een cheque overhandigd aan Stichting De Geestelijk Gehandicapte om mee te helpen aan de afvaardiging van zes gehandicapte atleten naar de Paralympics te Madrid, Spanje. Deze atleten zijn: Leroy Matthew, Kado Danje, Alvarino Laclé, Tico Veeris, Mildred Every en Sonia Richardson. Zij reizen op zes september naar Madrid en keren de 23ste van dezelfde maand terug. Op de foto reikt Modesto Ruiz (derde van links) namens de Lions Club de cheque uit aan de algemeen directeur van de stichting, Tuyo Werleman, in het bijzijn van de Lions-leden Carlos Croes en Charlie Lampe (rechts) en de Paralympics-instructeurs Edwin Koole en Eddy Dandlau.*

ORANJESTAD — Waarnemend directeur van de SETAR, ing. H.G. Tromp, gaf aan de vooravond van de 'Internationale Telecommunicatiedag' een boodschap uit. Hij wees daarbij op het belang van de SETAR in en voor de Arubaanse gemeenschap. Ook Aruba richt zich op de leuze die de internationale organisatie voor dit jaar heeft gekozen namelijk: 'Telecommunicatie en ruimte, nieuwe horizons'.

Op Aruba werden belangrijke bedragen geïnvesteerd in moderne voorzieningen waardoor Aruba mee kan blijven tellen in de iedere dag op dit gebied veranderende wereld. De Setar service vormt een belangrijke bijdrage voor de Arubaanse economie. De investeringen die Aruba op dit gebied doet, aldus de Setar-directeur, zijn strategische investeringen. Zij vormen de basis voor de verscheidenheid van onze economie. Setar zal zich blijven inzetten dat Aruba op dit gebied het beste systeem krijgt, waardoor de positie in de wereld gemeenschap is verzekerd.

Schaakbond uitgeslapen

ORANJESTAD — Na een lange winterslaap is Schaak Vereniging Aruba (SVA) weer ontwaakt. Eindelijk is een goede lokatie gevonden in Harbourtown: café de Plaza heeft ruimte en gelegenheid aangeboden om in een gezellige sfeer geniale zetten op het bord te toveren.

Vanaf dinsdag negentien mei kunnen alle mensen die sterk genoeg zijn om een paard op te tillen, wekelijks dit huzarenstukje in de Plaza op het schaakbord uitvoeren. Iedereen is welkom; zowel de gevorderde speler die weet hoe hij 'en passant' mag slaan, als de beginner die de scherpe verwikkelingen in de acht hoofdvarianten van E4-E3 op de 63ste zet in het Budapester gambiet niet kent. Na de eerste speelavonden, die als kennismakings- en warming-up avonden staan gepland, is de bedoeling dat begin juni wordt gestart met een competitie voor het clubkampoioenschap in diverse speelsterkten. Verder zijn het snelschaak- en het Open Arubaanse toernooi gepland. Voor meer informatie of vragen omtrent het lidmaatschap kunnen belangstellenden contact opnemen met Emi Junor (34818).

De verkoop van de Duitse autoproducent AUDI, onderdeel van het Volkswagenconcern, is in de eerste vier maanden van dit jaar met 22,1 procent toegenomen tot 186.200 wagens. De omzet steeg met 20,2 procent tot 5,84 miljard mark. De verkoop in Duitsland groeide met 14,1 procent tot 92.200

Gedragscode politici

ORANJESTAD — Het nationale comité voor het vaststellen van een gedragscode voor de politieke partijen is geïnstalleerd. Dit blijkt uit een persbericht van de partij PPN, die met dit code-initiatief is gekomen. In de verklaring, die werd ondertekend door partijleider Eddy Werleman, wordt niet genoemd welke partijen en groeperingen vertegenwoordigd zijn in het comité.

Volgens Werleman bestaat er een vurige wens dat bedrijven en de ontwikkeling van de Arubaanse politiek de positieve kant uitgaat. Werleman: "De PPN snapt alleen de reactie van de minister president niet. Hij heeft gezegd dat het idee van de PPN goed is, maar dat het veel te laat voor de dag kwam. Oduber zei ook dat de PPN een einde moet maken aan het bekritiseren en afranselen van de regering door middel van de media". Volgens Werleman heeft de PPN geen enkel gezag om de media te censureren omdat de verantwoordelijkheid voor het werk van de media niet door PPN gedragen wordt. In het communiqué wordt de hoop uitgesproken dat, in het belang van Aruba en voor het bevorderen van een betere levenssfeer, de MEP-leider zijn standpunt zal herzien en zijn volledige medewerking zal geven aan het Nationaal Comité.

Negen maanden voor postdirecteur

ORANJESTAD — Postdirecteur E.M. is tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld. De officier van justitie eiste twee weken geleden anderhalf jaar. Hem werd ten laste gelegd dat hij ondermeer brieven zou hebben open gemaakt waartoe hij niet gerechtigd was.

Arubaan vermoord in Puerto Rico

ORANJESTAD — De 25-jarige Arubaan Jairo Webb is in Puerto Rico het slachtoffer geworden bij een poging tot overval. Toen hij met twee vrienden op straat stond te praten naderde een auto met enige gewapende mannen die vervolgens uit de auto sprongen om een overval te plegen.

Het drietal bood tegenstand, waarbij Webbs vrienden werden neergeschoten en hijzelf even later door een kogel dodelijk in het hoofd werd getroffen bij een vluchtpoging. In het ziekenhuis werd tot tweemaal toe door de doktoren tevergeefs geprobeerd door middel van operatief ingrijpen zijn leven te redden. Jairo emigreerde enige jaren geleden met zijn moeder en familie naar Puerto Rico. Hij was getrouwd en vader van een kind. De begrafenis vindt vandaag in Puerto Rico plaats.

Zangavond

ORANJESTAD — De vocale groep 'Cantaruba', onder leiding van Rufo Odor, zal in samenwerking met het Trio Huasteca een zangavond presenteren. Deze 'Nochi di Canto' is op donderdag 21 mei om half negen in Cas di Cultura. Cantaruba gaf op tien oktober vorig jaar haar eerste concert in Cas di Cultura. Daarna volgden in december een kerstconcert en in april dit jaar een paasconcert.

VS op de hoogte van witwasserij

ORANJESTAD — Tijdens de persconferentie van de regering ontkende premier Nelson Oduber de berichten dat, in verband met de huiszoekingen bij de Arubaanse zakenman R.H., door de minister van justitie aan de Verenigde Staten namen zijn verstrekt van personen die zich bezig houden met het witwassen van gelden.

"De Verenigde Staten is uit eigen gegevens behoorlijk van één en ander op de hoogte", waaraan Oduber toevoegde dat ook de regering Eman destijds op de hoogte was van dergelijke informatie bij de Amerikaanse autoriteiten. Met nadruk stelde minister van justitie, mr. Hendrik Croes, dat aanvraag van de Amerikaanse autoriteiten om op Aruba een onderzoek in te stellen, kwam voordat hij naar Washington reisde. Hij vestigde er wel de aandacht op, dat de zaak van R.H. "zeer serieus" is, waarbij betrokkene zelfs een levenslange gevangenisstraf boven het hoofd hangt. Verder is uit het onderzoek gebleken dat R.H. schade heeft toegebracht aan de overheidskas door voor enige miljoenen belasting te ontduiken.

Mr.Eddy Croes (AVP)

Herstructurering onderwijs laat lang op zich wachten

ORANJESTAD — In een analyse van het huidige onderwijsbeleid verwijst mr.Eddy Croes, gepensioneerd ex-directeur van de Julianaschool, namens de AVP naar de snelle ontwikkelingen die zich op wereldniveau voordoen. "Het wordt met de dag moeilijker het onderwijs op Aruba af te stemmen op deze ontwikkelingen vooral nadat de regering Oduber het onderwijs bijna geheel links heeft laten liggen", aldus Croes.

Volgens Croes zijn drie waardevolle jaren verstreken. Het gebrek aan aanmoediging van de kant van de huidige regering heeft achteruitgang betekend voor het onderwijs dat urgent veranderingen behoeft. De AVP beschouwt het onderwijs als de basis voor de ontwikkeling van Aruba. Een beter onderwijssysteem betekent betere ontwikkelingskansen voor het land. Dit is ook een van de redenen waarom de AVP zich verzet tegen uitspraken als zou het onderwijs teveel kosten met zich meebrengen voor het terugbrengen van de onderwijsbegroting. Met nadruk stelt Croes dat nooit moet worden vergeten dat investering in het onderwijs een investering in de ontwikkeling van het arbeidspotentieel inhoudt. "Daarom moet de regering continu aandacht wijden aan het onderwijs. Het regeerprogramma moet klare taal spreken en het dagelijks beleid moet een onbegrensd dynamisme bevatten. Dit geldt zeker voor Aruba waar wederom grote problemen op onderwijsgebied zijn vastgesteld. Deze problemen hadden reeds tien tot vijftien jaar geleden moeten worden aangepakt".

Croes wijst in dit verband op het feit dat jaarlijks een groot aantal kinderen doubleren. De reden hiertoe schuilt niet in gebrek aan capaciteit maar in het onderwijssysteem. Bijna de helft van de leerlingen die van de basisschool moeten overschakelen op voortgezet onderwijs wordt niet op deugdelijke wijze geëvalueerd. Een groot aantal leerkrachten wordt slachtoffer van frustratie door mankementen binnen het onderwijssysteem.

Sprekende over het huidige regeerprogramma wijst Croes erop dat hieruit niets bijzonders in het belang van het onderwijs verwacht kan worden. "Uit dit regeerprogramma bleek reeds dat de regering Oduber het onderwijs vier jaar lam zou laten liggen". Analiseert men het praktische dagelijkse onderwijsbeleid dan komt men volgens Croes tot de conclusie dat het onderwijs inderdaad stilstaat. Hij wil niet stellen dat zich geen ontwikkelingen hebben voorgedaan. Het is waar dat verscheidene gebouwen in aanbouw zijn of vernieuwd. Daarbij moet wel vastgesteld worden dat dit zonder enige behoorlijke planning plaatsvindt. "Er valt geen lijn in te bespeuren. Dit zal tot gevolg hebben dat alles wederom spaak zal lopen en zullen de huidige inspanningen vergeefs blijken te zijn". Croes komt tot de slotsom dat ook inhoudelijk enige beweging op het gebied van onderwijs kan worden waargenomen. Maar ook hier kan gesproken worden van een ad hoc beleid van de regering Oduber "maar zal nooit een verbetering voor Aruba tot stand brengen. De huidige regering had verder moeten borduren op de initiatieven ontwikkeld door de regering Eman. Het onderwijs zou aan een integraal herstructurering moeten worden onderworpen". Hij vindt dat het ad hoc beleid, en in het licht van het werk dat nog verricht moet worden, men thans systemen ontwikkelt die straks niet meer passen in de totaliteit van het onderwijs.

Ten aanzien van wat er wel moet gebeuren stelt Croes, dat het onderwijssysteem geheel conform de noden omgebouwd zal moeten worden. Een stuurgroep moet aan de inhoud van de drie rapporten die sinds 1988 op tafel liggen gestalte geven, zodat men van start kan gaan met de heropbouw van het onderwijs. Ten slotte stelt Croes dat de AVP zich bewust is dat het hier geen taak betreft voor twee of drie personen. Het betreft iedereen die betrokken is in het onderwijsgebeuren. Hierbij spelen samenwerking en begrip een belangrijke rol. "Wij moeten slagen, want wij werken aan de toekomst van onze kinderen en daaraan gekoppeld het welzijn van Aruba" aldus mr.Eddy Croes namens de AVP.

Workshop Keuls en Brokken



■ *ORANJESTAD — Twee Nederlandse auteurs, Yvonne Keuls (midden) en Jan Brokken (links), hielden de afgelopen week samen met hun Arubaanse collega Francis Kelly (rechts) een workshop in het kader van het Film- en Boekenfestival over leesbevordering onder leiding van Kees van Beek (tweede van links), docent aan Colegio Arubano. De auteurs en het zestienkoppige publiek discussieerden over leeservaringen, zowel thuis als in het onderwijs.*

Horeca zaalvoetbal

ORANJESTAD — Voor het vijfde achtereenvolgende jaar wordt een zaalvoetbaltoernooi onder de hotels gehouden. Coördinator Ramon Peterson vertelde dat zich ditmaal 24 hotels hebben ingeschreven. Op 31 juli aanstaande zal het toernooi met enige activiteiten worden geopend, waarbij ondermeer minister voor toerisme, ing. Eddy Briesen, het woord zal voeren. Er zal op het veld van jeugdcentrum Tanki Leendert worden gespeeld. Het toernooi duurt een week en eindigt op zes augustus. Het belooft een kleurrijke opening te worden omdat ieder hotels verzocht werd met vlag en uniform te komen.



■ *De Hi-Winds foto's (boven), zittend: Tim Dozier, Gloria Croes, sergeant majoor René de Kort, korporaal René Mentink, Anthony Blok; staand: Carlos Viana, Yolanda Croes, Luc Winkler en Ruben Croes. Op onderste foto de ondertekening van het akkoord met Canal 90FM, vlnr: de vier Croesen: Rodney, Aldrich, Yolanda en Ruben.*

* * * * *

VOETBAL / BRUSSEL -De tuchtcommissie van de Belgische voetbalbond heeft Henk Vos voor zes wedstrijden geschorst. De Nederlandse spits van Standard Luik kreeg die straf wegens het spugen naar een tegenstander in de wedstrijd tegen AA Gent. De schorsing gaat in op 22 mei.

VS blijven nog in Golf

PITTSBURG - De Verenigde Staten zullen hun troepen in de Golf-regio handhaven, zolang de situatie in Irak dat vereist. Dit heeft de Amerikaanse president George Bush vrijdag geschreven in een brief aan het congres.

Bush noemde als reden voor de troepenhandhaving dat Irak in een aantal zaken nog steeds niet meewerkt met de overwinnaars in de Golfoorlog. Baghdad zou niet tegemoet komen aan Kuwayt's eis om bezittingen en materieel aan het land terug te geven. Ook weigert Irak het Rode Kruis toegang tot een aantal detentiecentra.

Verblijfplaats Moetalibov onbekend

Oppositie wint in Azerbajdzjan

BAKOE - De oppositie heeft vrijdag de macht overgenomen in de Kaukasische republiek Azerbajdzjan. Na felle vuurgevechten werden het parlementsgebouw en het presidentiële paleis ingenomen. Volgens het persbureau Toeran is het leger overgelopen naar de oppositie.

Een woordvoerder deelde mee dat het oppositionele Islamitische Volksfront de controle over de voormalige Sovjetrepubliek heeft overgenomen. Volgens het persbureau Interfax bevond president Ajaz Moetalibov zich niet in het paleis toen dat in handen viel van de oppositie. Hoeveel slachtoffers er vielen is onbekend. Een woordvoerder van het front zei: "Wij hebben wat mensen verloren". Toeran hield het op een dode en drie gewonden. Ook het vliegveld en het spoorwegstation zijn in handen van het front.

Tienduizenden mensen verzamelden zich op het plein voor het parlement om de overwinning "op Moetalibov" te vieren. Het Volksfront veroverde eerder al de televisiezender van Azerbajdzjan. Een leider van het front zei op de televisie de macht stevig in handen te hebben. "Het front controleert nu bijna alles in de republiek", aldus Isa Gambarov.

Waar Moetalibov zich bevindt is onduidelijk. Het parlement had de voormalige communistische leider donderdag opnieuw tot president benoemd, twee maanden nadat hij gedwongen werd af te treden naar aanleiding van de val van Khojali, de op een na grootste stad in de omstreden door Armeniërs bewoonde enclave Nagorno-Karabach. Het Volksfront riep zijn aanhangers vrijdag op weerstand te bieden. Tienduizenden mensen, voorafgegaan door enkele pantserwagens en honderden bewapende mannen, trokken van het hoofdkwartier van het front op naar het parlement.

Het front is voorstander van een algehele breuk met Rusland en de rest van de Sovjetunie. Het kamp van Moetalibov wil Azerbajdzjan in het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS) houden. Het Volksfront is ook voorstander van een keihard optreden tegen de Armeniërs in Nagorno-Karabach.

V-raad wil buitenlandse militaire inmenging

Bestand voor Bosnië meteen al weer voorbij

ZAGREB - Het bestand dat vrijdag in Bosnie werd bereikt, is in de nacht van vrijdag op zaterdag geschonden. De Bosnische hoofdstad Sarajevo kwam opnieuw onder Servisch artillerievuur te liggen.

Al enkele uren na het sluiten van het bestand vielen de eerste mortiergranaten in Sarajevo. In de loop van de nacht werden de beschietingen heviger, vooral in de westelijke delen van de stad, Vojnicko Polje, Dobrinja en Otes. Radio-Sarajevo meldde dat vroeg in de ochtend in buitenwijken in het noorden en zuiden van de stad zich straatgevechten afspeelden. In het centrum bleef het rustig. Radio-Zagreb meldde dat Serviërs en militairen van het Joegogoslavische leger vrijdagavond Mostar, hoofdstad van Hercegovina, onder vuur hebben genomen.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) heeft vrijdag een resolutie aangenomen waarin wordt geëist dat er een einde komt aan alle buitenlandse militaire inmenging in Bosnie-Hercegovina en dat alle paramilitaire groepen worden ontbonden. De v-raad vraagt aan de secretaris-generaal te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is een gewapende macht op te zetten om de humanitaire hulpverlening en het vliegveld van Sarajevo te beschermen. De raad vraagt de strijdende partijen het staakt-het-vuren te respecteren en met de EG samen te werken om politieke oplossingen voor het conflict te vinden.

Dertig oud-ministers opgepakt

FREETOWN - Sinds het leger vorige maand de macht greep in Sierra Leone zijn dertig vroegere ministers opgepakt. Zo blijkt uit de staatscourant van vrijdag.

De ministers, die tussen 1985 en 1991 regeerden, maken deel uit van de 53 mensen die in de centrale gevangenis in Freetown worden vastgehouden sinds het leger op 29 april president Joseph Momoh en zijn congres van het hele volk verdreef. Het nieuwe staatshoofd kapitein Valentin Strasser heeft "anti-revolutionaire elementen van het vorige regime" vrijdag gewaarschuwd niet samen te zweren tegen de nieuwe voorlopige nationale raad. Momoh en zijn medewerkers leven in ballingschap in het naburige Guinea.

In Zuid-Afrika:

Dertien doden door geweld

PRETORIA - In de nacht van vrijdag op zaterdag zijn in zwarte wijken van Zuid-Afrika dertien doden gevallen bij gewelddaden met een politiek karakter.

Onder de slachtoffers is een plaatselijke voorzitter van de Inkatha-Vrijheidspartij Simon Nxumalo. Hij overleed in een kliniek in Alexandra, een zwarte woonstad bij Johannesburg, nadat hij in de rug was geschoten. Nxumalo maakte deel uit van een vredescommissie die probeerde een eind te maken aan het escalerende conflict tussen Inkatha en het Afrikaans nationaal congres (ANC). In de zwarte wijk Umkomaas in Natal werden tijdens een schietpartij tussen patrouillerende agenten en een groep mannen vier mensen gedood, onder wie een politieman.

Nieuw proces in King-zaak

LOS ANGELES - Een Amerikaanse rechter heeft vrijdag besloten dat een van de vier politie-agenten die terecht heeft gestaan in de zaak Rodney King zich opnieuw voor een rechter moet verantwoorden.

Rechter Stanley Weisberg zei dat agent Laurence Powell terecht moet staan op verdenking van het gebruik van excessief geweld. Een overwegend blanke jury sprak op 29 april vier politie-agenten vrij die betrokken waren geweest bij de mishandeling van de zwarte automobilist King. Over een aanklacht tegen Powell kon de jury echter geen eensluidend oordeel geven. De vrijspraak van de agenten leidde tot grote rellen in de Amerikaanse steden, waarbij 58 mensen om het leven kwamen en voor ruim een miljard dollar schade werd aangericht.

Kurden vallen Turkse post aan: Zestig doden

ANKARA - Bij een aanval van Kurden op een Turkse grenspost aan zijn vrijdag twintig Turkse gendarmes en veertig Kurdische opstandelingen om het leven gekomen, zo is in welingelichte kringen in Ankara vernomen.

Het semi-officiele Anatolisch persbureau had eerder gemeld dat er bij de gevechten twaalf doden waren gevallen. Een groep van vijfhonderd Kurdische verzetsstrijders viel vrijdagochtend met raketten en automatische wapens de post Tasdelen in Uludere aan, aan de grens met Irak. De gevechten gingen tot in de avond door. De opstandelingen zijn lid van de Kurdische arbeiderspartij (PKK), de belangrijkste organisatie van separatistische Kurden in Turkije.

MO-conferentie:

Vluchtelingen probleem is politieke zaak

OTTAWA - De deelnemers aan de multilaterale Midden-Oostenconferentie over vluchtelingen in Ottawa hebben vrijdag besloten te onderzoeken hoe het leven van de 2,5 miljoen Palestijnse vluchtelingen verbeterd kunnen worden. Zij erkenden dat het probleem van de Palestijnen in essentie een politieke kwestie is.

Israël boycotte de besprekingen omdat daarbij ook Palestijnen van buiten de bezette gebieden aanwezig waren die het beschouwd als aanhangers van de Palestijnse bevrijdingsorganisatie (PLO). De driedaagse conferentie eindigde met een verklaring van gastland Canada, die een compromis vormde tussen de Palestijnen die uit waren op een harde politieke bevestiging van hun "recht op terugkeer" en de Verenigde Staten, die zich vooral wilden richten op "praktische stappen". In de slotverklaring stond dat het vluchtelingenprobleem alleen opgelost kan worden in directe onderhandelingen tussen Israeël en zijn Arabische buurlanden, en niet tijdens multilaterale besprekingen.

SOCHAUX - Faruk Hadzibegic en Mehmet Bazdacevic, de internationals uit Bosnië-Hercegovina willen niet voor het Joegoslavische elftal uitkomen bij de eindronde van het toernooi om het Europese kampioenschap in Zweden.

De twee spelers, die voor de Franse vereniging Sochaux spelen, verklaarden dat hun geboortestad door het Joegoslavische leger beschoten is. "Dan kan men van ons toch niet verwachten dat wij in Zweden de kleuren van Joegoslavië gaan verdedigen."

Hadzibegic en Bazdacevic willen alleen op hun standpunt terugkomen wanneer de voetbalbond van Bosnië-Hercegovina hen daartoe zou dwingen. Die kans acht het tweetal echter niet groot.

Bridgeclub Asiento dames

WILLEMSTAD - De uitslagen van Bridgeclub Asiento Dames zijn:

1. B. Fontilus / Leerentveld en Senior / Van der Plank: 59,52%; 3. Henriquez / Henriquez: 58,33%; 4. De Vries / Saladin: 56,80; 5. W. Fontilus / Van der Jagt: 55,56%; 6. Van Beek /Kitty Blankevoort: 54,42%; 7. Berkhout / J. Henriquez: 52,04%; 8. Hollman / Wligenhof: 51,70%; 9. Goud- en Valkenberg: 50%.

Zestien andere deelnemers konden in teamverband niet boven een score van 49,99% komen!

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

****

ZONDAG
BASEBALL
(Federashon di Beisbòl Kòrsou)
AA-klasse
14.30 uur Sta. Maria Pirates vs Royal Scorpions - Sta. Maria Pirates Ballpark te Heintje Kool.
14.30 uur Sta. Rosa Indians vs Wild Cats - Tio Daou Ballpark te Zapateer.

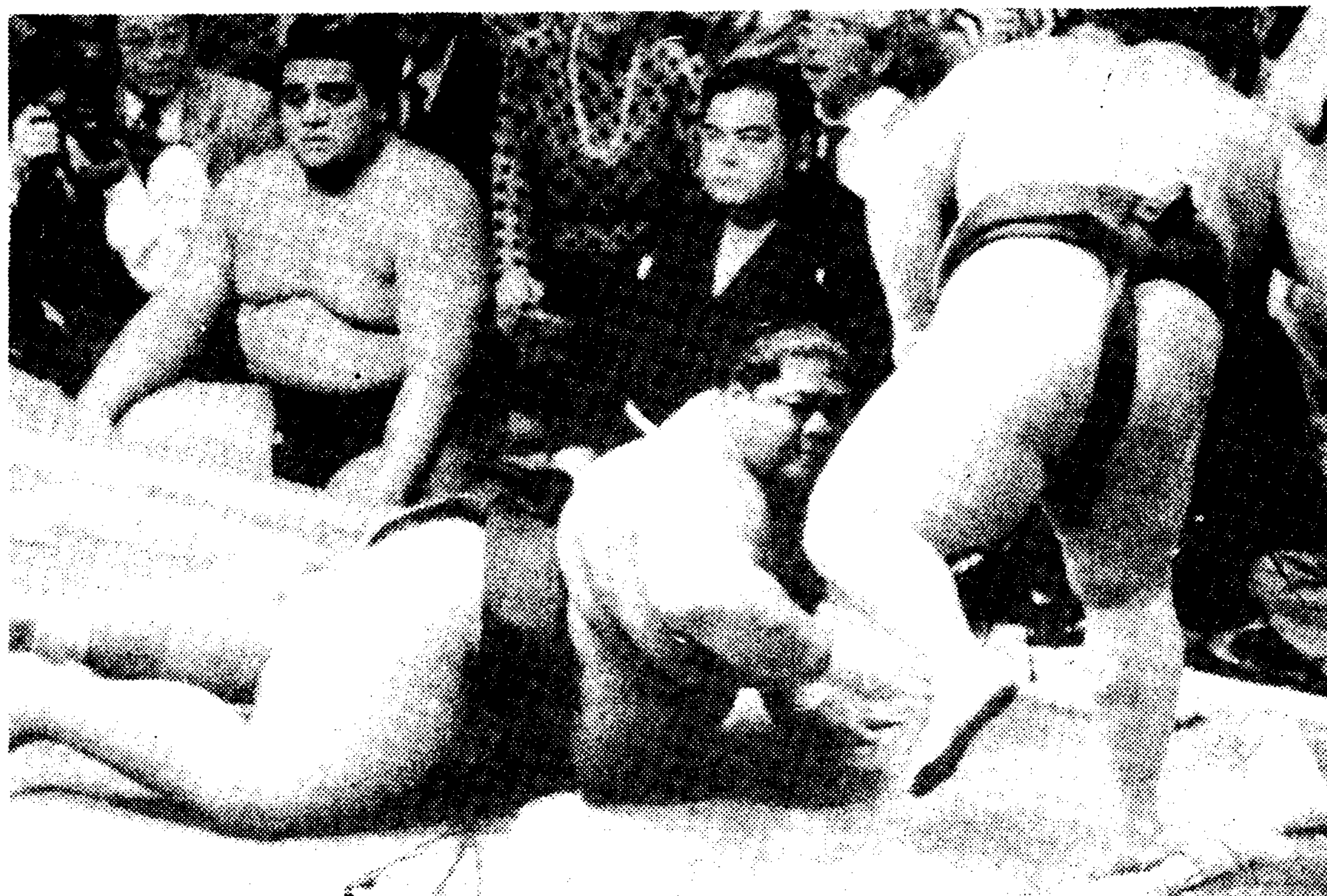
VOETBAL
(Federashon di Futbòl Kòrsou)
eerste divisie
17.00 uur Sithoc vs Centro Dominguito - Sentro Deportivo Kòrsou.

SCHERMEN
09.30 uur Antilliaanse jeugdkampioenschappen (floret) in de A-, B- en C-klasse (dames/heren) - gymzaal Mgr. Zwijsen College.

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
07.00 uur start 10-km CITCO-loop te Waaigat naar het eindpunt in het Stadion Dr. Antoine Maduro te Kintjan

****

Sumo-worstelaar Konishiki ten val gebracht



■*TOKYO - De op Hawaii geboren Sumo-worstelaar Konishiki, met een gewicht van ruim 250 kilo, valt op het canvas in zijn duel tegen de Japanner Kushimaumi.*

In het vijftien dagen durende toernooi heeft favoriet Yokozuna na vier achtereenvolgende overwinningen voor het eerst verloren.

Het Sumo-worstelen (de tegenstander moet buiten de ring worden geduwd) is een van Japans meest populaire sporten.

Voorsprong van bijna minuut lijkt veilig

Winst in tijdrit bezorgt Rominger leiding in Vuelta

FEUENLABRADA - Toni Rominger is na de negentiende etappe favoriet voor de eindzege in de Ronde van Spanje. De Zwitser zegevierde vrijdag in een 37,9 kilometer lange individuele tijdrit.

Hij reed de Spanjaard Jesus Montoya na twaalf dagen uit de gele leiderstrui. Romingers voorsprong in de algemene rangschikking bedraagt twee dagen voor de in Madrid getrokken finishstreep 57 seconden. De tweede Spanjaard, Pedro Delgado, is op ruim anderhalve minuut derde.

Voor 350.000 toeschouwers in Fuenlabrada, op twintig kilometer van Madrid, was het de dag van Rominger. Niet van Erik Breukink. Het parkoers leek op het lijf van de Nederlander geschreven, maar de beste vaderlandse ronderenner heeft in de Vuelta niet de vorm om tot werkelijk grote daden te komen. Lange tijd was hij tweede, zestien seconden achter Vanderaerden. Tot de finish van de eerste drie van het klassement bleef de 47.10 van de Belg overeind als beste tijd.

Alleen Rominger was sneller, 52 seconden om precies te zien. Rominger is dan ook specialist. Vorig seizoen werd hij nog winnaar van de grand prix de nations of te wel de wereldbekerfinale. De Zwitser zou uiteindelijk 1 minuut en 49 seconden op Montoya winnen: 53 seconden was al voldoende geweest om het geel over te nemen.

Hij bleek geheel hersteld van de valpartij in de slotfase van de rit van donderdag. Dat was trouwens zijn tweede val gedurende deze Vuelta. Na vijftien kilometer was het verschil zestien seconden in Romingers voordeel, tien kilometer verder was de marge verruimd tot 41 tellen. Daarna brak de veer bij Montoya. Rominger passeerde de voor hem gestarte Spanjaard Laudelino Cubino en bleek het tempo nog op te kunnen voeren.

Ging Rominger snel en zelfbewust van start, Delgado begon zwak en onzeker. Wel was hij uiteindelijk beter dan Montoya, hij kwam niet in de buurt van Rominger, die met een gemiddelde snelheid van 49,109 km/u de ketting teisterde.

UITSLAG EN KLASSEMENT

Ronde van Spanje. Individuele tijdrit Fuenlabrada:

1. Rominger (Zwi) 38 km in 46.18,

2. Vanderaerden (Bel) 0.52, 3. Breukink (Ned) 1.08, 4. Giovannetti (Ita) 1.33, 5. Parra (Col) 1.40, 6. Delgado (Spa) 1.41, 7. Montoya (Spa) 1.49, 8. Wegmuller (Zwi) 1.53, 9. Kasputis (Lit) 1.59, 10. Hodge (Aus) 2.05, 11. Bruyneel (Bel) 2.13, 12. Alcala (Mex) 2.16, 13. Halupczok (Pol) 2.39, 14. Abdoesjaparov (GOS) 2.40, 15. Bontempi (Ita) 2.43.

Overige Nederlanders:

20. Harmeling 3.05, 51. Nijboer 4.46, 53. Suykerbuyk 4.50, 54. Van Poppel 4.52, 59. Jakobs 5.04, 64. Cordes 5.24, 71. Theunisse 5.33, 78. Nijdam 5.45, 99. Siemons 6.52, 111. Solleveld 7.34, 130. Mulders 8.58, 133. Verhoeven 9.03, 135. Kokkelkoren 9.18.

Algemeen klassement:

1. Rominger 86.57.21, 2. Montoya 0.57, 3. Delgado 1.35, 4. Giovannetti 5.12, 5. Echave (Spa) 5.27, 6. Cubino (Spa) 6.17, 7. Parra 7.17, 8. Alcala 12.43, 9. Mauleon (Spa) 15.37, 10. Rooks 18.50, 11. Millar (Sch) 19.22, 12. Ruiz Cabestany (Spa) 19.32, 13. Theunisse 19.34, 14. Bruyneel 21.19, 15. Camargo (Col) 22.32.

Petterson kan EK Zweden vergeten

AMSTERDAM - De Zweed Stefan Petterson zal de eindronde om het Europees kampioenschap in eigen land moeten missen.

De Ajacied zit zeker zes weken met de linkerarm in het gips.

Pettersson moest woensdag in de UEFA-bekerfinale tegen Torino enige minuten voor tijd geblesseerd uitvallen. Aanvankelijk liet het zich aanzien dat de aanvaller zijn arm had gebroken, bij onderzoek bleek dat de arm uit de kom was.

Na behandeling in het VU-ziekenhuis kon hij wel de festiviteiten op het Leidseplein meemaken.

Voorstel van clubs

Nieuw puntensysteem in Engelse league

LONDEN - De Engelse voetbalclubs willen een nieuw puntensysteem voor de lagere competities.

In de toekomst moet een overwinning met drie of meer treffers verschil beloond wordt met vijf punten. Is de marge twee doelpunten dan worden er vier punten verdiend. De kleinst mogelijke zege levert, net als nu, drie punten op.

Dit voorstel wordt bij de bondsvergadering op 5 juni door ligawoordvoerder Ian Cotton gedaan.

Deze regeling geldt overigens niet voor de 22 verenigingen die de nieuwe "Premier League" gaan vormen. De bescheiden clubs vrezen, dat door de instelling van de eredivisie de belangstelling van bijvoorbeeld de televisie en sponsors voor het lagere Engelse voetbal drastisch zal afnemen.

Verandering van het puntensysteem moet een aanvallender speelwijze garanderen om meer toeschouwers naar de stadions te lokken.

Onregelmatigheden bij bouw stadion

Praeses Italiaans Olympisch Comité voor rechter gedaagd

ROME - Arrigo Gattai, de voorzitter van het Italiaans Olympisch Comité (CONI) zal zich voor de rechter moeten verantwoorden.

Dit naar aanleiding van werkzaamheden aan het Olympisch stadion in Rome, die voor het WK voetbal 1990 werden uitgevoerd maar waarvoor geen toestemming was verleend. Volgens de aanklacht zou ook de aan het stadion grenzende groenstrook van Monte Mario ernstig zijn beschadigd. Het Italiaans Olympisch Comité is eigenaar van het stadion.

Naast Gattai moeten ook de betrokken bouwfirma's alsmede functionarissen van de natuurbescherming zich voor de rechter verantwoorden. De justitie stelt ook een onderzoek in naar de gunning van de bouwopdrachten.

Oorspronkelijk was de verbouwing van het Olympisch stadion geschat op 70 miljard lire (Ruim 80 miljoen gulden). De uiteindelijke kosten bedroegen ruim drie maal zo veel, 220 miljard lire (Ruim 300 miljoen gulden).

Ook de verbouwing van het San Siro-stadion in Milaan is door de Italiaanse justitie in onderzoek. Twee van de bij de verbouwing betrokken firma's zouden aan politici en vertegenwoordigers van de gemeente smeergelden hebben betaald. De directeur van de firma Torno en de onder-directeur van Lodigiani zijn inmiddels gearresteerd.

Kistemaker wil met zelfde spelers verder

EINDHOVEN - Trainer Simon Kistemaker heeft na PSV - De Graafschap peper in verse wonden gevoeld.

Voorzitter Jacques Ruts nam afscheid van coach Bobby Robson alsof de club twee jaar in opperste tevredenheid met de Engelse gentleman had gewerkt. Eric Gerets werd als het engeltje van het huis uitgeluid, Van Breukelen kreeg complimenten na zijn 250e wedstrijd voor de landskampioen.

Simon Kistemaker echter was gedegradeerd. "Niet bij PSV overigens", vertelde hij, de tegenstelling pijnlijk voelend van het vieren aan de ene kant en de kommer aan eigen zijde.

"Wij zijn met drie punten uit elf wedstrijden begonnen, het gewenningsproces heeft te lang geduurd. In de tweede helft van het seizoen hebben wij het niet slecht gedaan. De spelers valt weinig te verwijten. Er is hard gewerkt, er was een goede discipline, maar dat is niet genoeg gebleken."

"Het is jammer", voegde hij er aan toe. "In de Achterhoek, dat is de laatste twee jaar toch wel gebleken, is een goed klimaat voor voetbal. De club en ik hebben de intentie met deze groep door te gaan. Wij willen de spelers bij elkaar houden.

Onder een voorwaarde, mensen die zich te goed voelen voor de eerste divisie hebben wij niet nodig. Wie het niet kan of wil opbrengen een klasse lager te voetballen, kan gaan. Uiteraard indien de verlangde vergoeding op tafel komt. Ik denk niet dat wij uit financiële overwegingen spelers van de hand zullen doen."

4000 atleten moeten thuisblijven

Verplichte betaling vooruit moet aanmeldingen verminderen

BARCELONA - Het Internationaal Olympisch Comité vindt dat het aantal aangemelde atleten en officials van de 176 deelnemende landen met 4000 moet worden verminderd.

Het organisatie-comité van de Olympische Spelen (COOB) zegt slechts plaats te hebben voor 15.200 atleten en officials en wil niet van dit getal afwijken. Het IOC heeft de deelnemende landen iets meer speling gegeven voor het opgeven van hun teams: de einddatum is verschoven van 15 naar 25 mei.

De nationale Olympische Comités moeten hun opgave vergezeld doen gaan van een garantie-deposito voor twaalf nachten verblijf per atleet (gratis) en eenentwintig nachten voor een official. Deze maatregel is kennelijk genomen om landen, die dat niet kunnen betalen (zoals vele afrikaanse landen) af te schrikken.

Het probleem ligt hem bij de sporten, die geen maximum aantal deelnemers per onderdeel hebben afgesproken. Voor judo bijvoorbeeld is de stijging ten opzichte van Seoul 1988 liefst 74 procent, de hippische sport is 58 procent groter, het zwemmen 44 procent, atletiek eveneens 44 procent en gewichtheffen 38 procent.

De leiding van COOB heeft laten weten zich strikt aan de afgesproken quota's te zullen houden. Men is zich zeer wel bewust dat de kleinste tegemoetkoming een kettingreactie zal veroorzaken, die ernstige gevolgen kan hebben. Want in de apartementen, Olympische restaurants en vervoermiddelen zit nu eenmaal geen rek.

Keuze van steden

IOC wil deel macht afstaan

SEVILLA - Het Internationaal Olympisch Comité is in principe bereid ook andere organisaties een stem te geven bij het kiezen van de organiserende steden voor de Zomer- en Winterspelen.

Michele Verdier, woordvoerder van het IOC maakte dat na de bestuursvergadering in de Spaanse stad Sevilla bekend.

Het IOC speelt met de gedachte de internationale sportfederaties en de Nationale Olympische Comités elk vijf stemmen te geven. Tesamen met de persoonlijke IOC-leden (inmiddels 95) zullen de tien de keuze van de toekomstige Olympische steden bepalen.

Het voorstel, dat nog moet worden uitgewerkt, zal bij de IOC-zitting, voorafgaand aan de Spelen van Barcelona, ter tafel worden gebracht.

De nieuwe regeling zou dan kunnen ingaan op 23 september 1993, als in Monaco de organisatie van de Zomerspelen voor het jaar 2000 wordt vergeven. Daarvoor zijn acht kandidaten in de race: Beijing, Milaan, Berlijn, Sydney, Manchester, Tasjkent, Istanbul en Brazilië.

Timman remiseert tegen Anand

Nigel Short verslagen door Amerikaan Seirawan

AMSTERDAM - Yasser Seirawan, de minst geduchte van de vier grootmeesters, heeft in de tweede ronde van het zesde VSB-toernooi in Amsterdam alleen de leiding genomen.

Hij won, met zwart nog wel, van wereldkampioenschaps-kandidaat Nigel Short. De remise aan het andere bord tussen Anand en Timman riep weinig emoties op.

Anand verscheen een kwartier te laat in de speelzaal. De Indiase grootmeester, die verzot is op wandelen, was erin geslaagd binnen de hoofdstedelijke grachtengordel te verdwalen. Een taxi bracht hem nog verder van huis. Toen hij tenslotte aantrad, was het eerste waar hij om vroeg ... een kam. Het had langs het water zo gewaaid.

De partij begon met 1. e4 en dan is het afwachten wat Timman daar tegenover zal stellen. De Amsterdammer heeft een uitgebreid repertoire, dat hij dagelijks van olie voorziet. Het werd een Siciliaan in een versie, die Timman vooral in de beginjaren tachtig nog al eens speelde.

Wit (Anand) beukte, zoals dat hoort, doch het solide zwarte middenveld ving elke counter op. Remise in het eindspel, vooral vanwege de lopers van ongelijke kleur. De voorlopige analyse bracht geen momenten aan het licht waar een van beiden het beter had kunnen doen.

MEER TE GENIETEN

Bij Short - Seirawan viel wat meer te genieten, hoewel het middenspel een tikkeltje op een anti-slipcursus leek. Het ene probleem na het andere. Had men het ene opgelost dan volgde er een van een moeilijker orde. Zo schuifelden ze door het middenspel naar een ogenschijnlijk winnend eindspel voor Short. De perspectieven van en witte vrijpion zagen er verblindend uit.

Juist op dat moment slipte Short vreselijk. Hij overzag een soort bananenschilzet, verloor een stuk en bleef met een ruïne zitten. Seirawan, doorgaans een van de meest spraakzamen, werd er zelfs een paar minuten stil van. Zulke ontsporingen gaan een toekomst als anekdote tegemoet. Wie er echter de hoofdrol in vervult, heeft een blijvend litteken opgelopen. De kans, dat Short het toernooi alsnog wint - het evenement bestaat maar uit zes ronden - is nagenoeg nihil.

Stand:

1. Seirawan (Vst) 1 1/2 punt, 2. Anand en Timman beiden 1, 4. Short 1/2.

Short-Seirawan zet voor zet

AMSTERDAM - In de tweede ronde van het VSB-toernooi heeft Seirawan gewonnen van Nigel Short. De partij had het volgende zettenverloop:

Wit Short (GBR), Zwart: Seirawan (Vst).

1. e2-e4, c7--c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. e4-e5, lc8-f5, 4. Pg1-f3, e7-e6, 5. Lf1-e2, c6-c5, 6. 0-0, Pb8-c6, 7. c2-c3, c5xd4, 8. c3xd4, Pg8-e7, 9. b2-b3, Lf5-e4, 10. Pb1-d2, Pe7-f5,

11. Lc1-b2, Lf8-b4, 12. g2-g4, Pf5-h4, 13. Pd2xe4, d5xe4, 14. Pf3xh4, Dd8xh4, 15. Dd1-c2, h7-h5, 16.Dc2xe4, h5xg4, 17. De4-g2, 0-0-0, 18. Le2xg4, Kc8-b8, 19. Tf1-d1, f7-f5, 20. Lg4-f3, Pc6-e7,

21. d4-d5, Pe7xd5, 22. Lf3xd5, Td8xd5, 23. Td1xd5, e6xd5, 24. Ta1-d1, Dh4-e4, 25. Dg2xe4, d5xe4, 26. Td1-d7, Kb8-c8, 27. Td7xg7, Th8-d8, 28. e5-e6, e4-e3, 29. f2xe3, Td8-d1+, 30. Kg1-g2, Td1-d2+,

31. Kg2-f3, Td2xb2, 32. h2-h4, Tb2xa2, 33. h4-h5, ta2-h2, 34. Tg7-h7, Th2-h4, 35. h5-h6, a6-a5, 36. Kf3-e2, b7-b6, 37. Ke2-d3, Kc8-d8, 38. Th7-h8+, Kd8-e7, 39. h6-h7, Ke7-f6, 40. e6-e7, Lb4xe7,

41. Th8-b8, Th4xh7, 42. Tb8xb6+, Kf6-g5, 43. Tb6-b7, Kg5-g6, 44. Tb7-b6+, Le7-f6, 45. Tb6-a6, Th7-e7, 46. Ta6xa5, Lf6-g5.

Wit geeft het op.

EK begint zonder geel

LISSABON - De gele kaarten die spelers tijdens de kwalificatie-wedstrijden in aanloop naar de Europese titelstrijd hebben opgelopen, zijn tijdens de eindronde niet van kracht.

Wel blijven de kaarten staan voor de volgende reeks van kwalificatie-duels, die over twee jaar begint.

Het bestuur van de UEFA nam deze beslissing in Lissabon. De Nederlandse bondscoach Rinus Michels, gesteund door zijn collega's van de andere deelnemende landen, had om de maatregel gevraagd.

De belangrijkste reden voor het besluit was dat gastland Zweden voor het EK van dit jaar te veel zou worden bevoordeeld. Omdat het land geen voorronde hoefde te spelen, kreeg geen enkele speler een officiële waarschuwing.

Vooral in Duitsland werd verheugd gereageerd op de mededeling. De Duitsers hadden vijf spelers met al een gele kaart achter hun naam. Die zouden bij hernieuwd vergrijp in Zweden onmiddellijk worden geschorst. De enige Nederlander die met een gele kaart uit de voorronde kwam, was verdediger Van Tiggelen.

Na zwart geld-affaire kiest Ajax-directeur anonimiteit

Arie van Eijden: 'Imago is basis van Ajax als produkt'

=door Jos van Vliet=

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — Afgelopen woensdag was heel Amsterdam in de ban van de tweede finalewedstrijd om de UEFA-Cup tussen Ajax en Torino. Overal heerste een zenuwachtige en uitgelaten sfeer. Dat was al te merken bij aankomst op Schiphol 's ochtends vroeg, toen we van alle kanten vernamen, dat Bergkamp met koorts op bed lag. En dat was een heel andere koorts, dan de cupkoorts die iedereen in zijn greep had.

Op straat, in restaurants, hotels en kroegen van Amsterdam, overal was het Ajax dat de klok sloeg. Na het doorbreken van de zon nam het legioen bezit van voornamelijk het Leidseplein en het Rembrandtsplein, terwijl later op de middag groepjes enthousiaste supporters hun opmars begonnen naar het Olympisch Stadion. Vriendschap overheeste op weg naar het behalen van de felbegeerde UEFA-Cup: de enige bokaal die nog ontbrak in de rijk gevulde prijzenkast van de Amsterdammers.

En terwijl de binnenstad zinderde, was het akelig stil op het AJax-hoofdkwartier in Watergraafsmeer. Op de burelen bleek dat echter de stilte voor de storm te zijn, want Arie van Eijden, commercieel directeur van Ajax, erkende ruiterlijk dat de spanning hem al behoorlijk dwars zat.

Arie van Eijden (46) maakt als commercieel directeur deel uit van een groep van negen personen, die het 'instituut' Ajax leidt. Meest op de voorgrond tredend zijn voorzitter Michael van Praag, trainer-coach Louis van Gaal en bestuurslid Uri Coronel. Na de zwartgeldaffaire van enkele jaren geleden, houdt Van Eijden zich publicitair op de achtergrond. Hij heeft deze keus zelf en heel bewust gemaakt.

Arie van Eijden hierover: "Tien jaar gelden was ik nog vice-voorzitter in het voormalige bestuur en trad ik voor Ajax veel in de publiciteit, maar 'de affaire' heeft destijds vooral privé emotioneel zoveel te weeg gebracht, dat ik bewust gekozen heb voor de anonimiteit. Zo gauw er nu een foto gemaakt wordt, treed ik even uit beeld en dat bevalt me uitstekend. Het is overigens de meest donkere periode in mijn leven geweest, want vier dagen in de cel 'voor je niks' gaat je niet je kouwe kleren zitten".

UITSTRALING

Van amateurvoetbalclubje uit 1900 is Ajax de laatste jaren uitgegroeid tot een produkt van wereldfaam. Dat blijkt onder meer uit de belangstelling die er voor de finalewedstrijd van woensdag bestond; een wedstrijd die maar liefst in 24 landen 'live' op televisie werd uitgezonden en waarvan nogeens in twaalf landen een samenvattend verslag op de buis werd gebracht. Met zo'n finalewedstrijd zijn vele miljoenen gemoeid en dus dient het produkt Ajax op professionele wijze in de markt te worden gezet.

De rol van Van Eijden is om Ajax zo goed mogelijk te 'marketen', te vercommercialiseren en het imago te behouden.

"Een belangrijke voorwaarde voor het behouden van het imago van Ajax is met name de wijze waarop op onze jeugdige voetballers worden opgeleid, om het Ajax-produkt uitstraling te kunnen geven. Een heel goeie voetballer uit eigen kweek zal bij ons nooit een 'nieuwe Van Basten' worden, maar hij moet wel kunnen voetballen als Van Basten. Dat vertolken van het produkt is de grote kracht van Ajax; dat dient steeds meer te worden vervolmaakt", aldus Van Eijden.

Image speelt ook bij de sponsors van het commerciële Ajax een rol van importantie. Bij het afsluiten van sponsorcontracten wordt niet alleen gekeken naar de hoogte van het bedrag, dat zo'n sponsor op tafel zou willen leggen, maar zeker ook naar het imago van het betreffende bedrijf.

"De Hema is een zeer gerespecteerde onderneming, maar gevoelsmatig past dat toch niet bij het beeld dat Ajax als club oproept. Het is dus ondenkbaar, dat dit warenhuis shirtsponsor wordt. Anders lag dat bij voorbeeld bij een oud-sponsor als Citroën, dat gezien werd als innovatief, creatief, progessief en technisch hoogstaand; kwalificaties die ook passen bij Ajax. We hebben momenteel elf sponsors en er is nog plaats voor een of twee bedrijven, om in ieder geval nog een stuk branche-exclusiviteit voor die ondernemingen te kunnen waarborgen", zo vervolgt Van Eijden zijn betoog.



Arie van Eijden: "Een heel goede voetballer uit eigen kweek zal bij ons nooit een 'nieuwe Van Basten' worden, maar hij moet wel kunnen voetballen als Van Basten."

"Verder hechten we veel waarde aan continuïteit. Bij het maken van onze commerciële plannen hebben we ook gekeken naar het fundament, dat we onze sponsors zouden kunnen aanbiden. Een sponsorgroep met hetzelfde gezicht als Ajax en passend bij Ajax moet je uiteraard zo lang mogelijk proberen vast te houden. En dat is ons tot nu redelijk goed gelukt. Neem bij voorbeeld Citroën, dat ruim elf jaar sponsor is geweest, of TDK, dat negen jaar op de shirts heeft gestaan. Martinair is al vanaf het eerste begin een van onze sponsors; nu al zo'n jaar of dertien en still going strong".

Een nieuw fenomeen is 'relatiemarketing': het scheppen van een sfeer om de ploeg van Ajax en op het terrein van Ajax, waarin zakenmensen zich zeer wel thuisvoelen bij het doen van hun business. Over drie à vier jaar is het nieuwe stadion klaar en er wordt bij de bouw hiervan zeer veel zorg besteed aan 'business seats' en 'sky boxen'. Hierdoor zullen de inkomsten van Ajax zomaar met tien miljoen gulden stijgen.

Deze baten zullen onder meer worden gebruikt om de prijzen van de toegangsbewijzen nog enigszins acceptabel te houden, want het zou natuurlijk van de gekke zijn, als het nieuwe onderkomen alleen nog maar gevuld wordt door een groep zakenmensen en dat het bezoeken van een wedstrijd van Ajax niet meer haalbaar zou zijn voor de trouwe supporters.

RECHTEN

Een andere zeer voorname inkomstenbron zijn de radio- en televisierechten, waarvoor Ajax samenwerkt met het sport managementbureau Inter Football.

Van Eijden: "Hierin zit ook nog wel een bepaalde rek. Dit jaar zijn we begonnen met een test in de Europa Cup I met een kwartfinale in poulesysteem. Dankzij tv-rechten en het plaatsen van borden heeft elke kwartfinalist zo maar 6,5 miljoen Zwitserse franc kunnen opstirjken. Dit is mijns inziens het begin van een Europese competitie en daar geloof ik in, maar ik ben alleen bang, dat de conservatieve UEFA nog wat tegengas zal geven".

Dit jaar heeft Ajax financieel geboerd, hoewel Van Eijden hierbij toch nog wel wat kanttekeningen wil maken.

"We moesten eerst nog wel een groot stuk goedmaken van het verleden en onze eerste drie cupwedstrijden dit jaar moesten we vanwege strafmaatregelen in Düsseldorf spelen en dat betekende extra veel uitgaven. Daarnaast hebben we nogal wat aanpassingen aan het Olympisch Stadion moeten aanbrengen, die ook de nodige investeringen vergden. Dankzij de finale zitten we nu pas goed in de plus. Als we de lijn van het afgelopen jaar echter kunnen vasthouden, dan staan ons nog een paar mooie jaren te wachten en daarop is ons beleid volledig afgestemd. Zo zullen er belangrijke reserveringen worden gemaakt voor de bouw en de inrichting van het nieuwe stadion, waarvoor mede dankzij de medewerking van de gemeente Amsterdam, volgend jaar augustus de eerste paal de grond ingaat".

Vijfentwintig jaar geleden speelde Van Eijden zelf ook al betaald voetbal, alleen lagen toen de honoreringen enigszins anders dan nu.

"Per doelpunt werd 125 gulden betaald, maar dat was niet iets om op dat ogenblik bij stil te staan. En dat is het nu tijdens de wedstrijd nog steeds niet. Voetbal is voor een aantal sporters weliswaar een vak geworden waarbij de financiën een belangrijke rol spelen, maar de liefde voor het spel behoort natuurlijk te prevaleren", aldus Arie van Eijden.

VOETBAL / LONDEN - Rob Jones, de twintig-jarige verdediger van bekerwinnaar Liverpool, mist het komende EK in Zweden. De jeugdige international kampt met een blessure aan zijn scheenbeen. Hij moet enkele maanden rust houden. Paul Gascoigne, al ruim een jaar uit de roulatie wegens een knieblessure, maakt evenmin deel uit van de selectie, die door bondscoach Graham Taylor wordt bekendgemaakt.

*****


Cupkoorts heerst in het Amsterdamse Olympisch Stadion.

Ajax overweegt om naar Curaçao te komen

ENKELE UREN voor de aanvang van de voetbalfinale Ajax - Torino, afgelopen woensdag, hadden wij een interview met Arie van Eijden, commercieel directeur van Ajax, waarin onder meer werd ingegaan op de toekomst van de Amsterdamse club.

Een van de belangrijkste opmerkingen van Van Eijden voor Curaçao was, dat hij zeer serieus een aanbod van Caribbean Eventures overweegt om eind mei/begin juni van het volgend jaar voor twee weken naar Curaçao te komen voor het spelen van één of twee wedstrijden. Het aanbod van Marc van der Valk, om de reis- en verblijfkosten voor zijn rekening te nemen, was een extra motivatie om eventueel op het aanbod in te gaan.

Overigens zal het integrale interview morgenochtend om twaalf uur worden uitgezonden via het radioprogramma Radio Paradise Sport van Willem Dekker en Jos van Vliet.

Italiaanse beker voor AC Parma

PARMA - Voor de eerste keer heeft AC Parma de Italiaanse voetbalbeker veroverd.

Het vorig seizoen naar de Serie A gepromoveerde Parma versloeg in eigen stadion Juventus met 2-0. Juventus, vertrouwd met kampioenschappen en bekers, had het eerste duel met 1-0 gewonnen.

Voor 30.000 toeschouwers scoorden Melli voor en Osio na rust. Perruzzi, de doelman van Juventus, voorkwam een hogere score.



AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.
****

KLACHTEN('BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).
****

Hirsch Ballin schrikt van verdubbeling kosten luchthavenproject

KRALENDIJK — De verdubbeling van de kosten voor de ingrijpende renovatie van de landingsbaan en de uitbreiding van de parkeergelegenheid voor vliegtuigen is de Nederlandse bewindsman voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken afgelopen maanden wat rauw op de maag gevallen. De vergadering met het Bestuurscollege afgelopen maandag maakte minister Hirsch Ballin duidelijk, dat er meer geld op tafel zal moeten komen. Een feit, waarmee de Nederlandse minister in eerste instantie niet gerekend had en waarvoor hij kennelijk wel enige bedenktijd nodig heeft.

Gedeputeerde Ramoncito Booi belegde op de valreep voor zijn vertrek naar Venezuela, waar hij zich onder medische behandeling zal stellen, dinsdagmiddag een persconferentie waar hij de laatste ontwikkelingen meedeelde over het gesprek van het BC met mr. Hirsch Ballin. Vrijdags daarvoor sprak het BC reeds met vertegenwoordigers van het KabNA, Venona en de interne deskundige van het Departement van Ontwikkelingssamenwerking (DEPOS) over de serie projecten die nog afgehandeld moest worden.

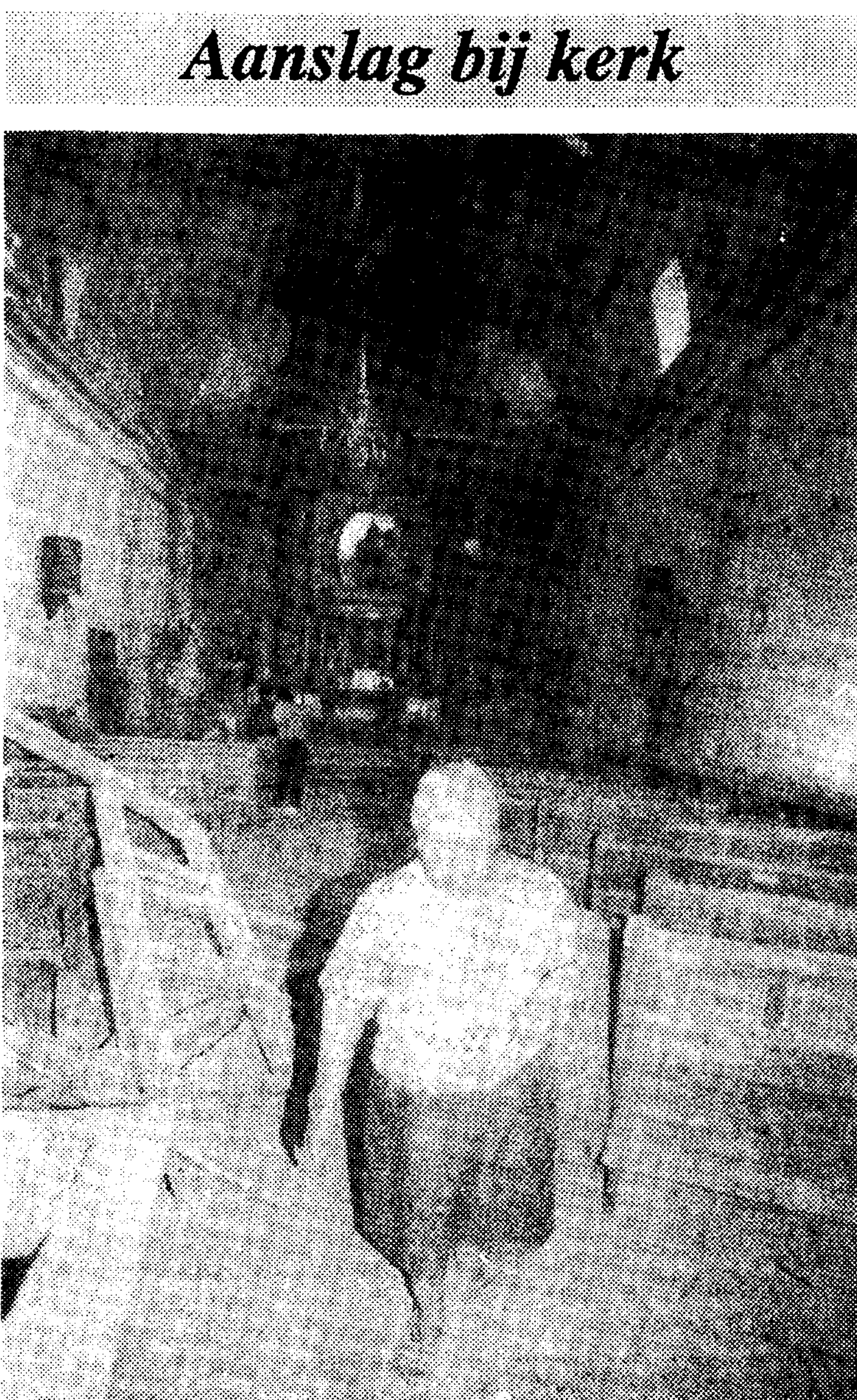
Volgens Booi heerste er bij het BC tevredenheid over de manier waarop er aandacht wordt besteed aan de projecten, zij het dat enkele projecten wel met problemen werden geconfronteerd. Dat bleken echter wel projecten te zijn, die van belang waren voor de toeristische ontwikkeling van het eiland en dat was onder andere de maandag daarop besproken verbetering van de Bonaireaanse luchthaven en landingsbaan.

Gedeputeerde Booi attendeerde erop, dat dit project al sedert 1987 in de pen was, nadat er over gesproken was met vertegenwoordigers van het KabNA. Het probleem lag toen in de kostensector. Het luchthavenproject kwam namelijk te duur uit en kostte rond 4,8 miljoen gulden. Nu het project echter compleet is ingediend, blijken de kosten niet meer de eerder berekende 4,8 miljoen, maar 9,5 miljoen en dat is op een ton na een verdubbeling van de kosten. Bij de ingebruikneming van de elektronische apparatuur enkele maanden geleden, attendeerde Booi er reeds op, dat de verdubbeling van de kosten een gevolg was van de stijgende kosten van materiaal en personeel, terwijl in de vier jaar de verslechtering van de situatie hand over hand was toegenomen.

De komst van de 'wide bodies' eiste trouwens ook meer aandacht van de luchthaven en landingsbaan dan voorheen het geval was. Daarom werd er ook maandag met minister Hirsch Ballin uitgebreid gesproken over deze ontwikkelingen die niet alleen vertragend gewerkt hebben, maar vooral ook kostenverhogend waren.

Gedeputeerde Booi zei dat hij wel een willig oor vond bij de Nederlandse bewindsman, die beloofde binnen een redelijke korte tijd een beslissing te zullen nemen over de financiering en dus de voortgang van het project.

Aanslag bij kerk



■ *LIMA - De ontploffing van een autobom bij een politiebureau in de Peruaanse hoofdstad Lima richtte ook veel schade aan in de vlakbij gelegen kerk. Twee mensen raakten gewond bij deze bomactie waarvoor nog niemand de verantwoordelijkheid heeft opgeëist.*
(AFP-satellietfoto)

Tweede ronde zeker nodig voor rechtse presidentskandidaten

Internationale waarnemers zien toe op stembus Ecuador

QUITO - Vijftien internatioale waarnemers zullen de verkiezingen volgen in Ecuador welke daar zondag worden gehouden. Zo maakte het hoofdstembureau bekend. De grootste kanshebbers voor het presidentschap moet men in de rechtse hoek zoeken.
De waarnemersmissie staat onder leiding van Daniel Zovatto als waarnemend voorzitter van het Interamerikaanse instituut voor de mensenrechten. De waarnemers zijn afkomstig uit de Verenigde Staten, Venezuela, Colombia, Argentinië, Uruguay en El Salvador.

De campagne voor deze verkiezingen heeft maar liefst een half jaar geduurd. Zondag is het zover: dan wordt de eerste stembusronde afgewerkt. Sociaaldemocraat Rodrigo Borja heeft er vier jaar op zitten en de grondwet van zijn land staat een herverkiezing niet toe. De strijd om het presidentschap zal vermoedelijk een nek-aan-nekrace worden tussen kandidaten van twee rechtse partijen, de 71-jarige Sixto Duran Ballen van de Partido Unidad republicana en Jaime Nebot Saadi (Partido Social cristiano).

Het is zo goed als zeker dat de strijd tussen beide kandidaten zondag niet beslist wordt. De nieuwe president moet in de eerste ronde de helft van de stemmen halen wil hij zeker van het presidentschap zijn. En dat zit er niet in, zodat de twee kandidaten met de meeste stemmen op 17 juli opnieuw tegen elkaar in het strijdperk zullen treden. De nieuwe president van Ecuador staat voor veel problemen die om een oplossing vragen. Indianen eisen een grotere autonomie, kleine groepen guerrilla's maken delen van het land onveilig, werkloosheid en inflatie (vijftig procent per jaar) eisen hun tol. Meer dan de helft van de bevolking leeft onder de armoedegrens. De relatie met het buurland Peru, waarmee de laatste vijftig jaar twee keer oorlog gevoerd werd, verbetert langzamerhand, maar blijft instabiel. En de president beschikt vaak niet over een meerderheid in het uit veel partijen bestaande parlement, zodat zijn macht beperkt blijft.

Van Wijgerden bij schaakclub

KRALENDIJK — Met steun van Sunset Beach Hotel, de MCB en Akkermans Auto Supplies was het mogelijk schaker Cor van Wijgerden naar Bonaire te brengen.

Volgens de SGB-schaakclub is Van Wijgerden juist de persoon die een grote en positieve bijdrage aan het Bonaireaanse schaken kan geven. De jeugd krijgt de stimulans zich verder te ontwikelen en zonder dit soort stimulansen kan een club geen welvarend bestaan vieren, aldus schaakleider Serapio Pop.

Aparte raadsvergadering over onderwijsbeleid

KRALENDIJK — Een interessant gevolg van het debat tussen fractieleider Norwin 'Nochi' Willem van de Partido Boneriano Sosial (Paboso) en de UPB-gedeputeerde Ramoncito Booi zal de komende raadsvergadering zijn. Die zal geheel aan onderwijs gewijd zijn. Een significante bijkomstigheid is, dat zowel de oppositieleider in de Eilandsraad als de gedeputeerde in het Bestuurscollege van origine onderwijzer is en zelfs bijna jaargenoten van de onderwijzersopleiding op Curaçao.

Tijdens de raadsvergadering die voor afgelopen vrijdag werd aangevraagd door de oppositiepartijen Paboso en PDB over het beleid van het Bestuurscollege, stelde Willem — gedocumenteerd als altijd — een zeer groot aantal vragen. Hij deed dat over vrijwel alle diensten die onder het BC vielen, waarvan negen onder gedeputeerde Booi, negen onder gedeputeerde Domacassé en zeven onder gedeputeerde Noris Gomes.

Naar de mening van fractieleider Nochi Willem werden de vragen die hij stelde onvoldoende beantwoord en dat noopte gedeputeerde Booi tot de 'terechtwijzing', dat het nauwelijks aanvaardbaar is, om over een zo breed scala van overheidsdiensten vragen te stellen. Toen Willem over onderwijs begon — een dienst die onder gedeputeerde Ramoncito Booi valt — merkte Booi op dat dit onderwerp niet behandeld kon worden als een onderdeel van een vergadering waarover het beleid van het BC werd gevraagd. Hij adviseerde Willem derhalve om over deze belangrijke dienst een aparte vergadering te vragen, waarbij onderwijs het enige agendapunt zou zijn.

Deze onvoorzichtige opmerking van gedeputeerde Booi was koren op de molen van Willem, die staande de raadsvergadering, in de raadskamer van de Paboso, een verzoek schreef aan gezaghebber mr. Frits Goedgedrag een vergadering uit te schrijven. Beide Paboso-fractieleden ondertekenden en dit maal behoefde Willem geen gebruik te maken van de steun van de PDB, maar richtte zich rechtstreeks tot gedeputeerde/raadslid Ramoncito Booi, die zonder enig overleg, maar tot verbijstering van zijn fractieleden op het verzoek van Willem inging en de aanvraag om



■*Nochi Willem ...uitdaging...*

een raadsvergadering over onderwijs als derde mede ondertekende.

Naar de Amigoe heeft begrepen, heeft de Paboso het aan de gedeputeerde/raadslid Booi overgelaten wanneer het verzoek ingediend zal worden bij de gezaghebber. In politieke kringen wordt geacht dat Booi voor een moeilijk dilemma staat. Vraagt hij de vergadering niet aan, dan is hij de verliezende partij voor de bevolking. Vraagt hij evenwel de vergadering over onderwijs wél aan, dan is hij zeker de verliezende partij.

Op jaarbasis

Salarisaanpassing kost drie miljoen

KRALENDIJK — De aanpassing van veertien procent voor de salarissen van ambtenaren, leerkrachten en arbeiders in dienst van de overheid, zal maandelijks een bedrag vergen van 263.105 gulden. Nu de eerste drie maanden betaald moeten worden, zal dat een bedrag betekenen van 789.314 gulden. Overigens wees gedeputeerde Booi van financiën erop, dat de financiële last voor de overheid beduidend hoger uitkomt, omdat naast de aanpassing ook een verhoging van verschillende premies betaald zal moeten worden.

Daar vallen onder andere de premies van de AOV/AWW onder, die in totaqaql 13.480 gulden bedragen en de betalingen aan het pensioenfonds APNA , waarvoor een extra bedrag van 28.505 overgemaakt moet worden. Zoals bekend, is het BC begonnen aan een betalingsregeling voor de hoog opgelopen schuld aan het pensioenfonds, dus een verhoging van de maandelijkse betaling is in bestuurskringen nauwelijks welkom.

De bijkomende kosten en de aanpassing vergt een maandelijks extra bedrag van ruim tweeëneenhalve ton en dat is op jaarbasis ruim drie miljoen gulden. Tien procent derhalve van de jaarlijkse Bonaireaanse begroting die wordt gedekt door vijftien miljoen gulden uit het Solidariteitsfonds en vijftien miljoen uit (vermoedelijke) inkomsten van de eilandelijke overheid.

Gedeputeerde Booi liet er overigens geen twijfel over bestaan, dat dit geld ergens vandaan moest komen en het BC weet op dit ogenblik nog niet wáár vandaan. Gedeputeerde Booi: "Uit het Solidariteitsfonds krijgen wij per maand een bedrag van 1,2 miljoen. Dat betekent derhalve, dat het voor het Bestuurscollege vrijwel onmogelijk is om de zogenaamde aanpassing in één keer uit te betalen".

De bedoeling is dat het BC zal aankloppen bij de centrale regering om te zien of er wat fondsen aan te boren zijn die de aanpassing van de overheids- en leerkrachtensalarissen met terugwerkende kracht laten uitbetalen. Daarnaast zal er geld apart gelegd moeten worden voor de uitbetaling van de vakantietoelage, die zoals bekend in 1982 werd ingehouden, nimmer meer werd uitbetaald, maar in juli 1993 opnieuw in het loonzakje van de overheidswerknemers terug te vinden is.

In Joegoslavië:

Jaar voor bananen

BELGRADO - Een prominentemensenrechtenactivist uit de Joegoslavische provincie Kosovo is veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf.
Volgens de Albanees Zekerijah Cana zelf is hij het slachtoffer van een politiek proces. Maar officieel heet het dat hij in februari vorig jaar bananen heeft gestolen, zo meldden kranten in Belgrado donderdag.
Cana beschuldigt de Joegoslavische autoriteiten ervan de Albanezen in Kosovo tot zwijgen te willen dwingen. Servië ontnam de provincie, waar negentig procent van de bevolking Albanees is, drie jaar geleden met geweld haar autonome status.

JERUZALEM - Vier Israëliers die drie maanden in Egypte zijn vastgehouden op beschuldiging van spionage, zijn woensdag vrijgelaten en overgevlogen naar Israël.

Open voor alle werknemers

BPWU vergroot armslag met wijziging statuten

KRALENDIJK — Met de komst van de nieuwe voorzitter Patricio Thomas zullen op korte termijn de statuten van de Bonaire Petroleum Worker Union (BPWU) gewijzigd worden. Dat maakt het voor andere werknemers dan ook mogelijk lid te worden van deze vakbond. De voorwaarde als werknemer betrokken te zijn bij de olie-industrie valt dan weg.

Van begin af aan heeft de naam, de opzet en vooral de statuten een rol gespeeld in de beperking die de vakbond BPWU zich bij de oprichting in 1975 heeft opgelegd. Grote man achter de BPWU-schermen en eerste voorzitter was Jopie Abraham, die zelf geen connecties had met het olie-opslag- en overslagbedrijf. Hij richtte echter uitsluitend op de olie-industrie, om daarmee de vakbond AFBW, die in eerste instantie de werknemers vertegenwoordigde, schaakmat te zetten.

Met het aanvaarden van de statuten evenwel, bleek het niet mogelijk als algemene vakbond op te treden en daarmee beperkte de BPWU zich tot een vakbond die uitsluitend werknemers van Bopec kon vertegenwoordigen. Het onlangs nieuwgekozen bestuur onder voorzitterschap van Patricio Thomas zal in de komende maanden een statuutwijziging voorstellen, waardoor de vakbond een meer algemene basis krijgt.

Zoals bekend, zijn enkele weken geleden de onderhandelingen over een nieuwe cao tussen de vakbond en de Bopec-directie afgerond. Een moeilijke bevalling, die meer dan anderhalf jaar heeft geduurd en waar verwijten als 'onkunde' en 'corruptie' aan de orde van de dag waren. De verschillende bemiddelaars en het gezonde verstand van beide partijen maakte ten slotte een eind aan de schermutselingen en een nieuwe cao was geboren.

Ex-voorzitter en tijdens de cao-onderhandelingen woordvoerder van de vakbond Jantje Landwier zal de vruchten van zijn vakbondswerk niet proeven. Dat is ook niet nodig, want Landwier heeft inmiddels een staffunctie aangeboden gekregen en uiteraard ook geaccepteerd. Thomas was tijdens de cao-onderhandelingen als bestuurslid eveneens aanwezig en zijn benoeming tot voorzitter bleek meer een formaliteit. Het vertrek van Landwier wordt als een zware slag beschouwd in vakbondskringen. Landwier is bijna van het begin af aan betrokken geweest bij de strijd die de BPWU met de directie van het olie-overslag- en opslagbedrijf bij tijd en wijle moest leveren.

Als eerste daad heeft de nieuwe voorzitter aangekondigd, dat de statuten veranderd zullen worden, zodat de werknemers van andere ondernemingen zich ook kunnen aansluiten bij de BPWU. Thomas zegt ruimte te zien voor een tweede algemene vakbond op Bonaire. Zoals bekend, zijn alle vakbonden vakgericht, zoals de Simabo voor leerkrachten, de Fedebon voor de horeca en de STGB voor de arbeiders bij de overheid. De enige algemene vakbond is de AFBW, die tevens de grootste vakbond op Bonaire is.

BUENOS AIRES - De Amerikaanse regering levert in totaal veertig gevechtsvliegtuigen van het type 4-A Skyhawk aan Argentinië. Dit land kan daarnaast ook nog vier C-130 Hercules-transportvliegtuigen in de Verenigde Staten kopen. Zo is in officiële bron vernomen.
Het gaat hierbij volgens het Amerikaanse persbureau AP om een bron bij het ministerie van Defensie.

Guerrilla en regering in El Salvador:

Meer inspanningen nodig in belang vredesproces

SAN SALVADOR - De regering en de voormalige guerrilla van El Salvador zijn het met elkaar eens dat een buitengewone inspanning moet worden geleverd door beide partijen om het vredesakkoord weer goed op gang te laten komen, De uitvoering hiervan heeft namelijk vertragingen opgelopen.
De toon welke beide partijen sinds donderdag tegenover elkaar aanslaan is opmerkelijk gewijzigd. In de verklaring over de bijzondere inspanningen welke men zich moet gaan getroosten klinkt een verzoenende en gematigde toon door. In de voorafgaande periode pakte vooral de guerrilla de regering van president Alfredo Cristiani fors aan. In de donderdag uitgegeven verklaring geven beide partijen toe dat de overgangsperiode moeilijk is. Ook erkent men dat beide partijen geconfronteerd worden met moeiijkheden bij de uitvoering van het vredesakkoord. Dat het wat moeilijk gaat, zo constateert men, is een logische zaak.

President Cristiani zei dat naar zijn mening alles zijn normale beloop heeft. De woordvoerder van de guerrilla, commandant Gerson Martinez, wilde wel vaststellen dat het belangrijkste dat men tot heden toe bereikt heeft is dat de openbare veiligheid aanmerkelijk verbeterd is. Het is de bedoeling, zo stellen beide partijen vast, dat men probeert het vredesproces, soepeler te laten verlopen.



Ricardo Isebia bekent spijt, trots en hoop



WILLEMSTAD — Aan de aanvang van het diensthoofdenoverleg van vrijdag heeft gedeputeerde Ricardo Isebia zijn personeelsbeleid voor het eilandgebied geëvalueerd. Het mea culpa (ik heb schuld) en het luctor et emergo (ik worstel en kom boven) gaan samen in zijn zelf-beoordeling. Met tevredenheid constateert hij dat het personeelsbeleid er stukje bij beetje op vooruit gaat.

Isebia: "Ieder personeelsbeleid dient gebaseerd te zijn op evaluatie van presentatie. Eerlijk gezegd heb ik een sterke persoonlijke neiging om anderen te evalueren en hen te beoordelen. Ik heb daarin altijd eerlijkheid betracht en daarom denk ik dat het correct en consequent is ook mijn eigen bestuursperiode van de afgelopen vier jaar kritisch en eerlijk te beoordelen. Fouten heb ik zeker gemaakt. Ik herinner mij als kersvers bestuurder een persconferentie te hebben georganiseerd om zekere beschuldigingen op personeelsvlak te weerleggen. Uit achteraf misplaatst politiek rechtvaardigheidsgevoel ging dit gepaard met wederbeschuldigingen en het citeren van passages uit persoonlijke dossiers. Later heb ik gerealiseerd dat dit echt niet kon. Sindsdien heb ik getracht om volgens de regels tewerk tegaan en heb ik de hoofden en diensten zoveel mogelijk bij alles betrokken en consequent met hun adviezen rekening gehouden. Wat ik echter niet heb afgeleerd is proberen solidair te blijven met de 'underdogs': de mensen die buiten hun schuld, vanwege een niet naar behoren functionerend en gebrekkig overheidsapparaat het slachtoffer dreigden te worden. Ik heb bij beslissingen mijzelf voorgehouden dat rechtvaardigheid ten opzichte van wolven, meermalen leidt tot onrechtvaardigheid ten opzichte van de schapen."

TROTS

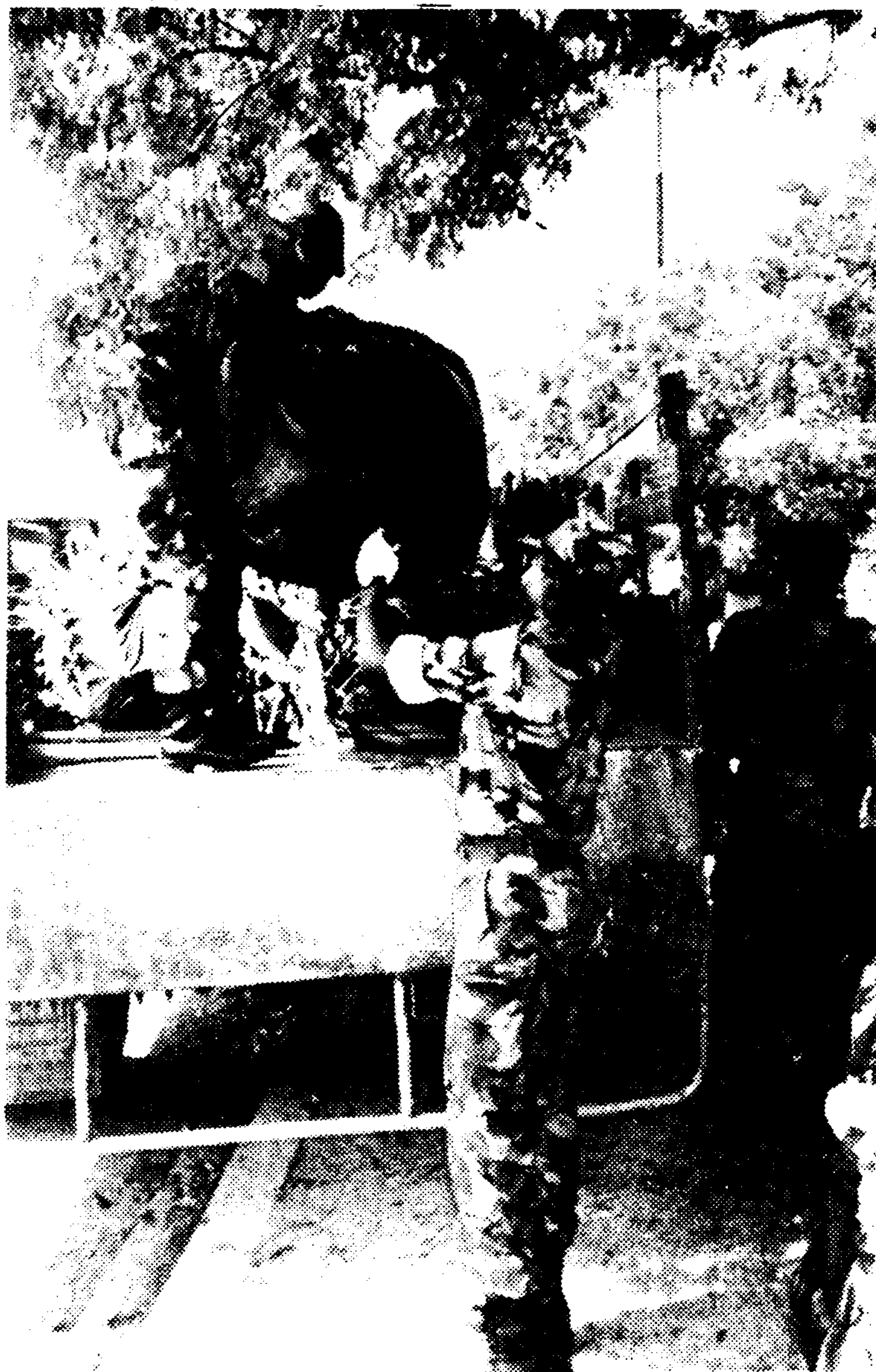
De gedeputeerde is ook trots. "Na vier jaar hard werken hebben we veel vooruitgang geboekt in de richting van een effectief en rechtvaardig georganiseerd ambtenarenapparaat. Wij hebben de voorgenomen gelijktrekking van gehuwden- en ongehuwdensalarissen kunnen realiseren, zij het in een andere en duurdere vorm als gevolg van interferentie van vakbondsacties. De jaren slepende problemen met de salariëring van oud- en nieuwmts'ers is volledig opgelost. Er is een aparte schaal voor de Selikor-arbeiders en de werksters. De bevroren secundaire arbeidsvoorwaarden van het personeel zijn ontdooit, zij het ook hier met nodeloze interferentie van vakbondsacties. Er is een nieuwe bezoldigingsregeling voor het personeel die binnen drie maanden in werking moet treden. Er is een opleidingsbeleidsplan gemaakt ter bevordering van de ontwikkelings- en carrièremogelijkheden van ambtenaren. En het opzetten van een functiewaarderingsstelsel loopt volgens schema.

Verder is het personeelsbestand in het gareel gehouden, is er een schaal 13 gekomen voor ambtenaren die niet als hoofd fungeren en is er een overgangsregeling voor ploegleiders bij de dienst Arbeidszorg zonder LTS-diploma."

DROOM

De PNP-gedeputeerde heeft ook een droom. "Helaas heb ik mijn wensdroom van een officieel en uniform beoordelingssysteem voor ambtenaren niet kunnen realiseren. Maar ik garandeer dat met of zonder synchronisatie met de landelijke overheid het eilandgebied binnenkort een officieel beoordelingssysteem tegemoet kan zien."

Soldaten ruimen op



■ *Grof vuil op het begin van de weg naar Nijmegen.*

WILLEMSTAD — De Antilliaanse mariniers van het detachement Suffisant beginnen weer een 'Groene Actie'. Tegen een minimale vergoeding van tien gulden zijn deze landsverdedigers bereid grof vuil bij particuliere adressen op te halen. Het tarief is gebonden aan de hoeveelheid arbeid die verricht wordt.

Met het geld kunnen de mariniers een deel van de reis naar Nederland betalen om daar net als vorig jaar deel te kunnen nemen aan de Vierdaagse van Nijmegen. In 1991 marcheerde het detachement voor het eerst in de geschiedenis mee en presteerde het om terug te keren naar Curaçao met een tweede prijs.

Het initiatief om het eiland schoner te maken en Curaçao in Nederland te vertegenwoordigen heeft de steun van de gezaghebber, aldus de marine-voorlichter.

Wie behoefte heeft aan de militaire hulp kan tussen 07.00 en 13.00 uur bellen, tel. 637586.

De Amerikaanse organisatie NATURE CONSERVANCY heeft met een flinke korting 2,2 miljoen dollar aan buitenlandse schuld van Brazilië opgekocht. De schuldbewijzen worden bij de Braziliaanse regering omgewisseld in langlopende obligaties met de tegenwaarde in de nationale valuta, die zullen dienen voor het behoud van het natuurgebied Grande Sertao Veredas. Het is voor het eerst dat Brazilië meewerkt aan omzetting van schuld in middelen voor natuurbehoud.

Overheidsinventarsiatie

Personeelszaken: onder de loupe

WILLEMSTAD — Minister-president Maria Liberia-Peters is onlangs, samen met functionarissen van het Centraal Bureau Personeelszaken, begonnen met besprekingen met de verschillende diensten en departementen van de overheid. Doel van deze besprekingen is om de bij de afdeling personeelszaken in behandeling zijnde stukken van alle diensten te inventariseren om na te gaan of deze zo snel mogelijk kunnen worden afgehandeld, zo maakt de RVD bekend.

Het streven is dat de werkdruk bij de afdeling Personeelszaken en die van de diverse diensten en departementen van het land afneemt. Tevens kan een betere afstemming worden bereikt tussen het Centraal Bureau Personeelszaken en de personeelsafdelingen van genoemde diensten en departementen. Hierdoor wordt ook de afhandelingssnelheid bevorderd wat positieve effecten heeft op de arbeidsvreugde.

In de loop van de maand juni zal eveneens een tussentijdse evaluatie van het bestuursprogramma plaatsvinden. Hierbij zal de afgelopen periode worden geëvalueerd en zal de komende periode onder de loep worden genomen. Ter voorbereiding hiervan zullen evaluatiebesprekingen plaatsvinden tussen de ministers en de respectievelijk onder hen ressorterende diensten en departementen.

De uitkomsten van de evaluatie zullen dienen als aanzet voor de besprekingen over de eventuele richting en veranderingen die zullen moeten worden doorgevoerd in de komende regeerperiode.

'De Tijdmachine' in Centro Pro Arte

WILLEMSTAD — Toneelgroep Theatrum brengt het volgende weekende de nieuwe musical 'De Tijdmachine' in Centro Pro Arte. Het wordt na 'De Kleurenkoningin' en 'Kerstbomen groeien Overal' de vijfde produktie.

Dit maal gaat het over een professor die een tijdmachine heeft uitgevonden. Daar gebeuren heel wat spannende avonturen mee. Gelukkig loopt alles goed af. Ook nu weer wordt het toneelstuk gespeeld door volwassenen, afgewisseld door zang van het kinderkoor van Theatrum onder leiding van Ramon Williams. Ook is er ballet onder leiding van Isabelle Delano en het decor is in handen van Rob van de Laar. Het geheel staat onder leiding van Etta Pijl.

Er worden vier voorstellingen gegeven, waarvan één speciaal is voor de minderbedeelde kinderen en bejaarden. De voorstellingen zijn op 22 mei om half acht 's avonds, op 23 mei om twee uur 's middags en om half acht 's avonds en op 24 mei om elf uur 's morgens.

Kaarten zijn te verkrijgen bij Mensings Caminada, Etc. Gift en de muziekschool van Ramon Williams in Julianadorp en bij Centro Pro Arte. De kaarten kosten f.12,50.

WILLEMSTAD — Met twee magnifieke doelpunten van Richi Maduro en Robert Trinidad in een tijdsbestek van nauwelijks drie minuten heeft Jong Holland gisteravond tegen SUBT een achterstand weten om te buigen naar een 2-1 overwinning. De Tricoloren speelden daarmee de frustratie van de smadelijke 0-3 nederlaag tegen Jong Colombia in hun eerste competitieoptreden ruimschoots van zich af.

Na een niet al te overtuigende eerste helft liep alles gesmeerd voor de Tricoloren in de hervatting. Zij hadden onverwacht snel succes in de tweede helft en putten hieruit de nodige inspiratie waarmee zij verder de strijd dicteerden. SUBT zakte daarentegen naar een lager niveau dan in de eerste helft.

In alle opzichten: qua teamwerk, motivatie en het geheel ontbreken van een strijdplan. In de eerste helft kreeg de ploeg van coach Jandroep dezelfde kansen als Jong Holland in de tweede helft. Binnen de twee minuten zat men ook al op voorsprong middels een schitterend schot van Elvis Janga. Het verschil was echter dat SUBT geen passend vervolg heeft weten te geven aan dit sterke begin. De wilskracht om door te drukken en met een tweede of zelfs derde doelpunt de strijd te beslissen was er niet.

De Tricoloren trokken hieruit hun lering. Want in plaats dat zij na het snelle succes in de hervatting de aandacht verslapten, gingen zij er met nog meer energie tegenaan. SUBT werd zodoende ook volledig schaakmat gezet. De gelijkmaker was het werk van Richie Maduro. De eerste, de beste schietkans die hij in de hervatting kreeg, benutte hij ook.

Het element van verrassing speelde hierbij ook een rol, want keeper Rodney Pieter van SUBT verwachtte niet dat Maduro die zich nog buiten het strafschopgebied bevond, de hem toegespeelde bal meteen op de wreef zou nemen. Hij deed dat wel en op een magnifieke wijze. Schitterend was ook de tweede Jong Holland-treffer, een kopbal van Robert Trinidad in de vijfde minuut op een goede inzet van Etienne Adelina.

Gemenebest van onafhankelijke staten bijeen:

Zes GOS-leden nemen deel gemeenschappelijke defensie

TASJKENT - Het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS) is vrijdag tijdens een eendaagse topbijeenkomst verdeeld geraakt over de gemeenschappelijke defensie.

Zes staten, -Rusland, Kazachstan, Oezbekistan, Tadzjikistan, Toerkmenistan en Armenië- ondertekenden in de Oezbeekse hoofdstad Tasjkent een akkoord over militaire bijstand. Moldavie, Oekraine, Azerbajdzjan, Wit Rusland en Kirgizstan traden niet toe tot het akkoord, dat nog door de respectieve parlementen van de republieken goedgekeurd moet worden. Wel werden de delegaties, die in totaal dertien documenten ondertekenden, het voor het eerst in principe eens over de beperking van conventionele wapens.

De Russische president Boris Jeltsin noemde het grote aantal weigeringen "betreurenswaardig". "Wij praten hier over gemeenschappelijke veiligheid. De hele wereld probeert dit te bereiken". Toch verklaarde Jeltsin optimistisch dat dit "de succesvolste vergadering is tot nu toe". Jeltsin veroordeelde vrijdag in Tasjkent ook de campagne "om hem, de democratische krachten en de hervomingen in diskrediet te brengen". Voormalige communistische afgevaardigden in het Russische parlement hadden hem ervan beschuldigd dronken de GOS-vergadering in Tasjkent bij te wonen.

Blauwhelmen uit Sarajevo

SARAJEVO - Een konvooi van tweehonderd VN-militairen is zaterdagochtend vertrokken uit de Bosnische hoofdstad Sarajevo vanwege het geweld in de stad waar Serviërs, Kroaten en Moslims strijd leveren. De blauwhelmen gaan naar Belgrado.

Circa honderd andere VN-militairen blijven nog tot maandag. Zij zullen worden vervangen door een nieuw contingent van 120 verbindingsmensen. Onder de militairen die vertrokken, waren 45 Nederlanders. Acht Nederlanders vertrekken maandag en zeven blijven er achter.

Zes weken na aanstelling:

San Francisco stuurt politiechef laan uit

SAN FRANCISCO - De commissie Politiezaken in San Francisco heeft vrijdag politiechef Richard Hongisto ontslagen omdat hij agenten had opgedragen een krant voor homosexuelen uit de kiosken te verwijderen waarin kritiek op hem werd geleverd. Hongisto had de baan pas zes weken.

[illegible] is een uitvloeisel van de uitspraak in de Rodney King-zaak die [illegible] Angeles, [illegible] mensen omkwamen en voor honderden miljoenen dollars schade werd aangericht. De San Francisco Bay Times publiceerde een artikel waarin kritiek werd geleverd op het harde optreden van Hongisto tegen de protesten die volgden op de gerichtmakende uitspraak. Op de voorpagina stond een foto van de politiechef met zijn wapenstok in een suggestieve pose.

Hongisto ontkende dat hij zijn mannen had opgedragen [illegible] [illegible] vrijwillig af te treden.

Mits men inflatie terugdringt

Lubbers gelooft in aanblijven regering

DEN HAAG - De Nederlandse premier Ruud Lubbers is er van overtuigd dat het kabinet de rit uitzit als het er in slaagt de inflatie te beteugelen.

"We komen er best doorheen. Ik voorspel dat de coalitie in het voorjaar van 1994 goede verkiezingen gaat maken", zo zegt de premier vrijdag in een interview met Het Parool. Hij prijst daarin verder minister Kok van Financien en betitelt de oppositie van D66 als "vormloos".

Lubbers noemt het terugbrengen van de inflatie tot 3,5 procent een harde voorwaarde voor het overleven van het kabinet. Hij richt zich daarbij tot werkgevers en werknemers, die moeten zorgen voor een gematigde loonontwikkeling.

Over de onenigheid tussen minister Pronk voor Ontwikkelingssamenwerking (PvdA) en zijn collega Van den Broek van Buitenlandse zaken (CDA) over de hulp aan Oost-Europa laat Lubbers zich verzoenend uit. Hij wijst erop dat beide bewindslieden worden geconfronteerd met een "veranderend wereldbeeld" na de val van het communisme. Volgens Lubbers zou het kabinet "ongeloofwaardig zijn geweest" als beide ministers, gezien hun uiteenlopend verleden, op deze ontwikkeling identiek zouden reageren.

Verzet Timor wil dialoog Jakarta

NEW YORK - Vertegenwoordigers van een organisatie die zich verzet tegen [illegible] bezetting van Oost-Timor heeft vrijdag [illegible] een dialoog [illegible]. "Als de Indonesiers om de een of andere reden niet met ons willen praten van man tot man, dan zouden wij vertrouwelijkheidsgesprekken kunnen voeren, naar het voorbeeld van de gesprekken over Afghanistan", zo zei Jose Ramos Horta van het Oosttimorese verzet.

Onroerend goed oorzaak malaise

AMSTERDAM - Net als op de andere effectenbeurzen was er vrijdag op het Damrak sprake van druk op het koerspeil door de onrust die was ontstaan door de zich aftekenende ondergang van de gigantische vastgoedmaatschappij Olympia + York. Daarbij laat Olympia een schuld achter van maar liefst 18 miljard dollar, waarin ook ABN Amro haar aandeel heeft. In de loop van de dag werd de nervositeit minder, maar ook toen bleek dat de schade op Wall Street na opening meeviel, gebeurde er weinig positiefs meer in Amsterdam.

De EOE-index moest bijna twee punten terug naar 310,76. De koersindex van de Amsterdamse beurs ging omlaag van 212,6 naar 210,1. De omzet kwam vrijdag op f 1827 miljoen, waarvan f 1102 miljoen in aandelen. De obligatiemarkt, die door de staat werd betreden met de aankondiging van een nieuwe lening tegen 8,25 procent, gaf koersverliezen te zien van 15 cent.

Kon. Olie lag opnieuw goed in de markt. De meevallende kwartaalresultaten die donderdag werden gepubliceerd leverden, rekening houdend met de ex-dividendnotering, per saldo nog eens een winst op van f f 1,75 op f 149,70. De andere internationals moesten echter terug. Bij Unilever, die de beleggers had verrast met als teleurstellend ervaren kwartaalcijfers, trad een verlies op van f 4,70 op f 187,30. Akzo ging f 1,40 omlaag naar f 157,20.

VNU verloor f 1,70 op f 87, Hunter Douglas f 1 op f 74 en Polygram 90 cent op f 49,80. Heineken kon een in de ochtenduren opgelopen verlies van bijna f 2 later bijna geheel wegwerken en eindigde slechts 30 cent lager op f 160.

Delft Instruments kreeg in de loop van de dag te lijden onder berichten dat het concern opnieuw betrokken zou zijn bij een exportschandaal, ditmaal voor leveringen aan China. De koers ging een gulden omlaag naar f 24,50. Begemann raakte f 5 kwijt op f 128. Phoenix zakte f 65 naar f 600 en New Europe Hotels verloor weer een gulden op f 17. Twentsche kabel ging f 3 omhoog naar f 120 en interview 30 cent naar f 4,10.

Op de optiebeurs vond een levendige handel plaats in opties op aandelenindices. De indexopties met afloopmaand mei konden tot vier uur worden verhandeld. De EOE-indexopties hadden een omzet van 20.000 contracten. De totale omzet op de EOE kwam op 66.000 opties.

Wall Street niet kapot van Olympia and York

NEW YORK - De effectenbeurs van New York is vrijdag de gehele dag in mineur geweest, waarbij er van enige levendigheid geen sprake was. De Dow Jones-index van de dertig toonaangevende fondsen daalde met 15,75 punten tot 3353,69 punten. De omzet bedroeg 161 miljoen aandelen na 177 miljoen op donderdag.

Aan het begin van de handel leek het erop dat het sterk bergafwaarts zou gaan met de aandelenkoersen. Kort na de openingsbel duikelde de Dow Jones-index ongeveer twintig punten naar beneden. Oorzaak daarvan was de surséance van betaling die het Canadese onroerend-goedimperium Olympia and York in Canada en de VS heeft aangevraagd. Gevreesd werd voor een instorting van de vastgoedmarkt en sterk negatieve effecten voor de grote banken in de wereld, die zwaar hebben geleend aan Olympia and York.

De bankaandelen werden wel aangeboden, maar de vrees voor een schok ebde weg en het verlies van het koersgemiddelde werd wat kleiner. De aandacht ging vervolgens uit naar enkele aflopend indextermijncontracten en opties, waarvan het resultaat de beursindex korte tijd weer naar beneden haalde.

De dollarkoers bedroeg tegen het einde van de handel op de Newyorkse wisselmarkt f 1,8120 tegen f 1,8150 op donderdag. In Amsterdam was de dollar in koers gedaald van f 1,8170 tot f 1,8150.

BRUSSEL - De deelnemers aan de besprekingen in Brussel over de economische ontwikkeling in het Midden-Oosten zijn het er over eens dat zij [illegible] [illegible] rale [illegible] sche [illegible]. Dat hebben [illegible] Jordaanse delegaties dinsdag in Brussel meegedeeld. Aan het overleg over de economische ontwikkeling [illegible] 38 [illegible] de Verenigde Staten, China, Japan en de EG. Israël, Libanon en Syrie boycotten de besprekingen. Israël omdat het bezwaar heeft tegen de deelname van Palestijnen van buiten de bezette gebieden, de twee Arabische landen omdat er geen schot zit in hun bilateraal overleg met de joodse staat.

Dollar verliest weer terrein

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag op de wisselmarkt van Amsterdam weer gedaald. De munteenheid sloot op f 1,8150 na een slot van f 1,8170 op donderdag. Vorige week vrijdag bedroeg de slotkoers van de dollar nog f 1,8525.

Het uitstel van betaling dat het grootste onroerend-goedconcern van de wereld, Olympia + York, heeft aangevraagd zette de dollar onder druk. Aanvankelijk profiteerde de Amerikaanse dollar ten opzichte van de Canadese dollar maar later op de dag moest de munteenheid van de VS het gewonnen terrein prijsgegeven. De Centrale Bank van Canada ondersteunde de eigen munteenheid door Canadese dollars op te kopen met Amerikaanse dollars. De daling van de dollarkoers kon niet worden gecompenseerd door het nieuws over de Amerikaanse industriële produktie in april. De stijging van 0,5 procent was [illegible] dan was verwacht.

Leider ETA commando aangehouden

MADRID - Javier Marquez Eizaguirre, een lid van het commando "Vizcaya" van de Baskische afscheidingsbeweging ETA, is woensdag in [illegible] aangehouden. Dit hebben de [illegible] meegedeeld.

[illegible] dag [illegible] in het dorpje [illegible] met de andere [illegible] van het commando, Juan [illegible] Iglesias Chouzas, [illegible] te schieten bij een politiecontrole. Na de schotenwisseling, waarbij niemand gewond raakte, zette de [illegible] in.

VS vervolgen voedselhulp aan Libanon

WASHINGTON - De Amerikaanse regering heeft besloten de voedselhulp aan Libanon voorlopig tot eind 1993 voort te zetten en daarnaast meer hulp in [illegible] van het [illegible].

Dit maakte de woordvoerster van Buitenlandse zaken woensdag bekend. In het kader van de noodhulpprogramma's worden in Libanon volgens Washington 135.000 gezinnen gevoed, een derde van de bevolking ongeveer.

De Libanese president Elias Hrawi heeft woensdag de [illegible] Sunniet [illegible] Al-Solh opdracht gegeven een nieuwe regering te vormen. Een meerderheid van het parlement droeg de 66-jarige jurist [illegible] voor als kandidaat-premier. Al-Solh volgt Omar Karami op die eerder deze maand naar aanleiding van [illegible] en [illegible] moest [illegible].

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	15-5
DOW JONES	3368	3383
AM.EXPR.	22.63	22.88
ANHEUSER B	52.00	52.13
ATT	43.13	42.63
BOEING	38.75	38.75
CAMPBELL S	38.38	38.38
CHRYSLER	18.50	18.25
CITICORP	20.00	20.63
COASTAL CP	28.63	28.75
COCA COLA	43.13	43.88
DIGITAL	44.38	44.13
DUPONT	53.13	51.38
EAST.KODAK	41.00	40.63
EXXON	60.00	59.38
FORD	43.25	43.75
GEN.ELECT.	77.00	77.38
GEN.MOTORS	39.38	39.25
HEINZ	39.00	38.75
HONEYWELL	13.75	13.00
IBM	91.75	91.63
KELLOGG	56.38	55.75
MC DONALDS	43.50	43.00
MERCK	145.88	144.88
MINNES.MMM	94.63	94.75
MOBIL CORP	62.88	61.88
PFIZER	69.75	[illegible]
P.MORRIS	78.13	77.63
QUAKER	53.38	52.63
SEARS	43.25	43.63
UP JOHN	35.00	34.63
WOOLWORTH	29.13	28.38
GOLD	337.40	339.70
SILVER	4.07	4.08
CRUDE OIL	20.76	20.62
US$/YEN	130.25	130.00
US$/DMARK	1.61	1.61
GBP/US$	181.98	[illegible]
US$/NLG	1.82	1.82
ECU/US$	127.80	127.36
CAN/US$	83.12	83.31

FRANKFURT	PREV.	15-5
DAX INDEX	1742	1742
AEG	[illegible]	184.00
BASF	238.10	238.10
BMW	500.50	501.00
COMMERZBANK	266.50	263.00
DAIMLER BENZ	772.50	763.50
DEUTSCHE BANK	712.50	706.00
HOECHST	255.00	251.00
[illegible]	606.50	608.50
[illegible]	376.50	366.00
[illegible]	400.00	401.50
SIEMENS	660.10	670.50
VW	366.00	361.50

LONDON	PREV.	15-5
FT-100 INDEX	2692	2661
ARGYLL	3.64	3.64
BARCLAYS BANK	3.86	3.81
BASS	6.17	6.20
BRITISH STEEL	0.93	[illegible]
BRITISH TEL.	3.48	[illegible]
BTR	4.82	4.86
[illegible]	4.06	4.08
[illegible]	5.90	[illegible]
[illegible]	5.08	4.93
MARKS & SPENCER	3.30	3.30
[illegible]	5.22	[illegible]
THORN & EMI	4.02	[illegible]

TOKYO	PREV.	15-5
NIKKEI DOW IND.	18050	18070
BRIDGESTONE	1190	1150
CANON	1430	1380
DAI ICHI KANGYO	1420	[illegible]
DAIWA SEC.	900	[illegible]
HITACHI	831	808
HONDA MOT.	1500	1470
JAPAN AIRLINES	750	730
NOMURA SEC.	1650	1610
NIPPON STEEL	310	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
SONY	[illegible]	[illegible]

AMSTERDAM	PREV	15-5
CBS GEM.INDEX	128.80	128.10
ABN AMRO	45.80	45.60
AEGON	117.70	118.50
AHOLD	86.00	85.50
AMEV	52.20	52.50
AKZO	158.60	157.20
BOLS	46.80	46.70
[illegible]	67.80	67.20
[illegible]	32.00	33.00
DSM	114.80	113.00
ELSEVIER	114.00	113.00
FOKKER	36.30	33.70
GIST BROC.	36.00	37.10
[illegible]	143.30	142.50
HEINEKEN	160.30	160.00
HOOGOVENS	59.00	59.00
HUNT.DOUGLAS	75.00	74.00
IHC	49.30	48.00
KLM	30.80	30.40
KNP	45.00	45.70
NEDLLOYD	60.40	60.00
PHILIPS	30.70	30.40
ROBECO	97.80	97.10
ROLINCO	96.00	95.60
RORENTO	73.30	73.00
RODAMCO	48.40	47.00
ROYAL DUTCH	152.70	149.70
UNILEVER	[illegible]	187.30
VMF STORK	44.40	44.10
[illegible]	41.00	41.00
VNU	88.70	87.00
[illegible]	94.30	94.30

TORONTO	PREV	15-5
TSE 300	3300	3301
ALCAN	20.50	20.50
BELL	44.00	43.88
BANK OF NS.	20.00	19.88
CAN.PAC.	18.13	18.13
INASCO	37.13	37.25
LAIDLAW	12.00	11.88
[illegible]	24.63	24.63
NORANDA	20.00	20.75
PLACER DOME	13.00	12.88
POWER CORP	14.30	14.50
ROYAL BANK	23.75	23.63

MENSEN



■*De Zweedse actrice Ursula Andress, prins Albert van Monaco, Duits fotomodel Claudia Schiffer en Zweedse actrice Britt Ekland zijn net aangekomen om de World Music Awards bij te wonen. Monaco is de plaats van handeling en het krioelt er deze dagen dan ook van beroemdheden en notabelen.*

Berscherming voor junkies New York verstrekt schone spuiten

In navolging van Amsterdam zullen er binnenkort in New York twee experimenten met de **verstrekking van schone injectienaalden** worden opgezet in de wijken de Bronx, Harlem en de Lower East Side. Tegelijkertijd worden drie soortgelijke projecten opgezet Chicago, San Francisco en Boulder (Colorado). Net als in Nederland kunnen de verslaafden hun vuile naalden inleveren en nieuwe krijgen.

De experimenten worden gefinancierd door de Amfar, een Amerikaanse stichting voor aids-onderzoek. Doel is om te onderzoeken hoe effectief de verstrekking van schone naalden is bij het voorkomen van aids-besmetting. Het hele project gaat 300.000 dollar (540.000 gulden) kosten. Onduidelijk is nog of de verslaafden zelf de naalden moeten betalen. In Amsterdam zijn ze gratis.

Tot voor kort was in New York het simpele bezit van een injectienaald zonder recept van een arts al een misdaad, maar het stadsbestuur heeft zijn toestemming gegeven voor de nieuwe spuitenruil.

Volgens de voorzitster van de Amfar, Mathilde Krim, zijn de helft van de naar schatting 200.000 verslaafden die injectienaalden gebruiken, al besmet met het aids-virus.

Sinds 1985 heeft de Amfar 44 miljoen dollar ingezameld en die verdeeld over meer dan 710 aids-onderzoekprojecten. Burgemeesters van de belangrijkste Amerikaanse steden hebben om een totale herziening van het nationale drugsbeleid en een zekere vorm van legalisatie gevraagd, omdat het huidige beleid volgens hen alleen maar contraproduktief werkt.

Zo is het Amerikaanse justitiesysteem helemaal vastgelopen door de honderdduizenden mensen die jaarlijks berecht moeten worden voor persoonlijk drugsgebruik. Door de zware gevangenisstraffen voor drugsdealers die al gauw bij een veroordeling 20 jaar krijgen, worden soms met moeite door de politie gearresteerde buitenlanders weer snel vrijgelaten en over de grens gezet, om van jarenlange door de staat betaalde verzorging in de gevangenis af te zijn.

Plantaardige brandstof

De Groninger gedeputeerde van landbouw en milieu J. van Dijk en de drie landbouwvoormannen G. Doornbos, J. Koning (beiden CBTB) en M. Calon (Groninger landbouwmij) gaan een tijdje op bio-diesel uit koolzaad rijden. Ze willen daarmee de aandacht vestigen op de mogelijkheden van **plantaardige brandstof.**

De actie is een initiatief van akkerbouwers, verenigd in de Groningse koolzaadstudieclub en Cebeco-handelsraad. De bio-diesel wordt geleverd door OK-nederland, dochter van Cebeco, die ontheffing heeft voor de verkoop van 5.000 liter bio-diesel zonder accijns te heffen.

De akkerbouwers willen dat de overheid plantaardige brandstof stimuleert door de accijnsheffing achterwege te laten. Alleen dan kan de "groene diesel" concurreren met fossiele brandstoffen. Voor de akkerbouw zou de teelt van koolzaad voor biodiesel een alternatief kunnen zijn voor de alsmaar in prijs dalende granen en fabrieksaardappelen. Biodiesel geldt als een veel milieuvriendelijker brandstof dan fossiele brandstoffen.

Johan behoort nu tot de rijen der zeer sterken

DR. JOHAN HARTOG, oud-hoofdredacteur van de Amigoe en daarna jarenlang directeur van de Openbare Bibliotheek van Aruba, viert vandaag zijn tachtigste verjaardag. In zijn tegenwoordige woonplaats, Salzburg in Oostenrijk, houdt hij zich nog steeds bezig met schrijven en publiceren en onze eilanden spelen daarbij een grote rol. Van zijn vriend en medewerker Japa Beaujon ontvingen wij deze bijdrage:

"Johan Hartog, Han voor zijn vele vrienden, heeft onze eilanden een grote dienst bewezen door de historie daarvan op overzichtelijke en lezenswaardige wijze vast te leggen. Hij deed dat per eiland, hetgeen voor ons nu het bewijs is dat hij toen al een visie of voorgevoel moet hebben gehad omtrent de drang naar een grotere insulaire autonomie en kennis van het eigen grondgebied. Aan de hand van de schaars bestaande gegevens, heeft Hartog door eigen navorsing en onderzoek, door navraag en opneming van feiten ter plaatse en gebruikmakend van adviezen en uitleg van anderen, onze geschiedenis weergegeven".

"Van indiaan tot kolonie van gouden rots naar zilveren dollars, met nauwkeurigheid is zoveel mogelijk vastgelegd, zodat een schat van gegevens voor het nageslacht is bewaard. Wij zijn hem hiervoor dankbaar. Naast deze algemene historie heeft hij op verzoek voor derden tal van persoonlijke en zakelijke geschiedschrijvingen gepleegd. Het was mij een voorrecht met hem samen te mogen werken en tot op heden mag ik hem bijstaan met adviezen voor zijn publicaties. Uiteraard was de samenwerking het grootst toen hij werkte aan het boek over de Bovenwinden, in dezelfde periode dat ik daar gezaghebber was".

"Een van de kenmerkende karaktereigenschappen van Hartog is dat wanneer hij zich in een onderwerp vastbijt, hij niet meer loslaat voor hij het heeft afgerond. Als een terriër. Of het nu een schets is of een onderschrift voor een foto, hij moet het fijne van de zaak weten. Hij is een volhouder en zijn persistentie heeft mij meerdere malen tot wanhoop gedreven, zodat ik soms zelf op het punt heb gestaan de correspondentie af te breken. Maar als ik dan nadacht en besefte dat hij dat niet voor zichzelf deed, maar voor onze geschiedenis, ging ik weer op pad om aan zijn verzoek te voldoen".

"Bij een verjaardag hoort een cadeau. Maar wat moet je een man als Hartog geven, die in het prachtige Salzburg samen met zijn vrouw en omringd door zijn boeken volop van zijn oude dag geniet?"

"Hij lijkt volmaakt gelukkig, maar toch weet ik dat hij naast zijn 53e boek, 'Het gedrukte woord op de Nederlandse Antillen en Aruba', dat over enkele maanden van de persen rolt en waarin 46 bibliotheken op onze eilanden worden beschreven, naast een collectie van alle Antilliana in Nederland hij nog meer op stapel heeft staan. Er liggen twee manuscripten gereed. Eén over Fort Nassau op Curaçao (waarvoor 13.500 gulden benodigd is voor uitgave) en drie delen, waarin de geschiedenis van alle forten op de eilanden inclusief Frans-Sint Maarten worden beschreven (benodigd bedrag 125.000 gulden)".

"Johan Hartog verdient het dat deze boeken uitgegeven worden en ik hoop dat de regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba, wellicht in samenwerking met OKSNA en het particuliere bedrijfsleven hierbij een bijdrage kunnen leveren. Zelf zal ik niet stilzitten en al het mogelijke doen om deze publicaties het licht te doen zien. Namens zijn vele vrienden in de Nederlandse Antillen en op Aruba: masha pabien, forsa en bedankt voor meer dan zes decennia ware vriendschap".

*****

VOETBAL / ARNHEM - Vitesse speelt komend seizoen de thuiswedstrijden voor de UEFA Cup in Utrecht. In het Galgenwaard-stadion kunnen in vergelijking tot Monnikenhuize in Arnhem meer toeschouwers en is de grasmat van een betere kwaliteit.

Allochtonen hebben recht op meer keuze

Allochtonen moeten meer begeleiding krijgen bij hun keuze van studie en beroep. Dat is een belangrijke voorwaarde voor integratie. Dat staat in een advies van de raad voor studie- en beroepskeuze dat donderdag is overhandigd aan het centraal bestuur voor de arbeidsvoorziening.

Met het advies wil de raad bereiken dat er meer gebruik wordt gemaakt van de dienstverlening rond studie- en beroepskeuze voor allochtonen in het onderwijs en bij de stap naar de arbeidsmarkt. De raad vindt betaald werk een belangrijke voorwaarde voor integratie en daarom is die begeleiding nodig om allochtonen met succes op te leiden en in staat te stellen een stabiele plaats op de arbeidsmarkt te krijgen.

Als jongeren het onderwijs verlaten, hebben ze meestal niet een "actieplan" voor hun beroepstoekomst in het hoofd. De verschillen tussen autochtonen en allochtonen zijn vooral terug te voeren op een ander beeld van beroepen en onderwijs, aldus de raad. De keuzebegeleiding moet die verschillen verhelderen "vanuit een intercultureel perspectief".

In het onderwijs moet de keuzebegeleiding vast onderdeel uitmaken van de algemene begeleiding van leerlingen. Schoolverlaters, ook voortijdige, moeten terecht kunnen bij een regionaal coördinatiepunt dat zich inzet voor leerlingen zonder kwalificatie voor een beroep.

Lubbers vraagt om vrijlating Nederlander

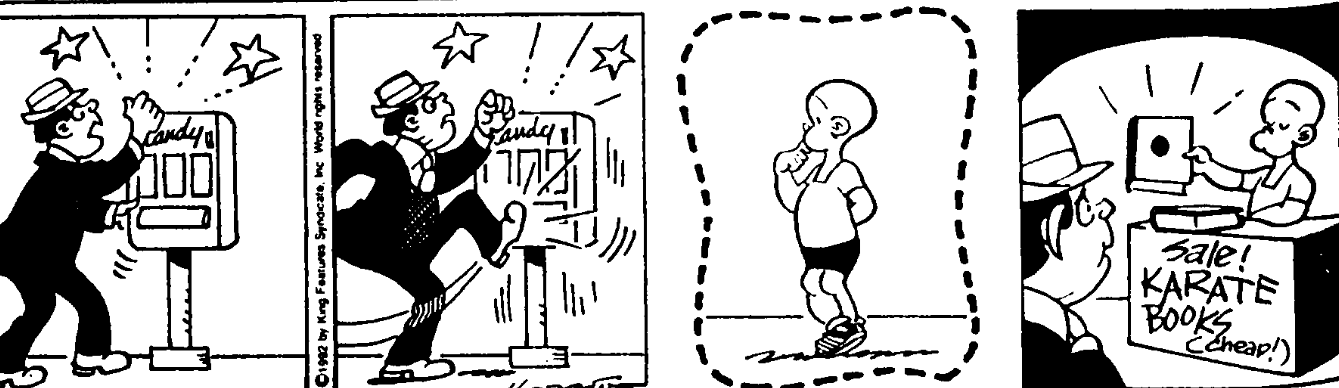
Premier Lubbers heeft koning Husayn van Jordanië donderdag in Den Haag gevraagd om **vrijlating** van Nuri al Saadi, een Nederlander van Iraakse afkomst. Dat meldt de KRO-radio donderdag. Het ministerie van buitenlandse zaken wil alleen bevestigen dat over de kwestie is gesproken.

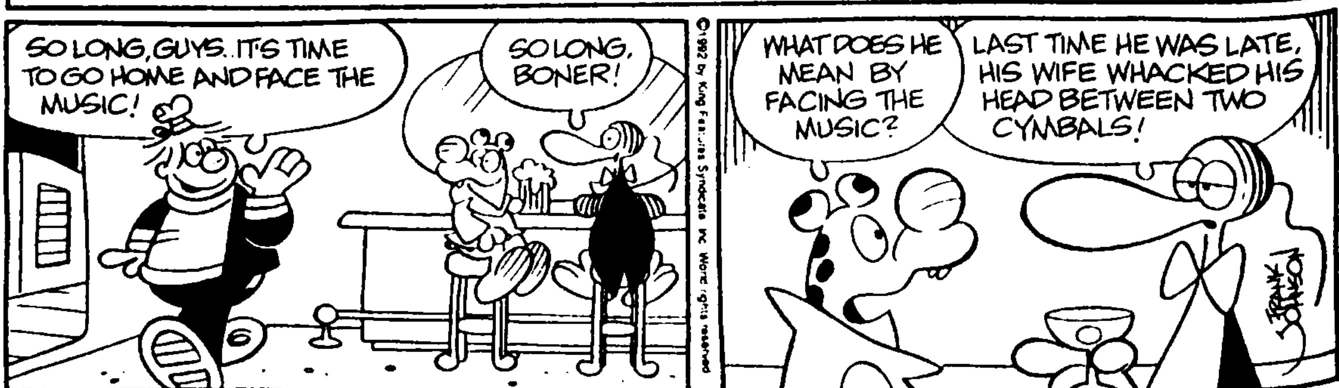
Nuri al Saadi werd vorig jaar in Jordanië gearresteerd omdat hij in Irak wordt gezocht wegens diefstal in 1971 van 1.500 dinar (150 gulden). Enkele weken geleden meldde het ministerie van buitenlandse zaken in Den Haag dat de Nederlander van Iraakse komaf niet aan Irak zal worden uitgeleverd, hoewel het Jordaanse hooggerechtshof had bepaald dat hij mocht worden uitgeleverd.

Koning Husayn bracht donderdag een bezoek aan Nederland, waar hij onder meer een conferentie van zakenlieden in Den Haag toesprak.



■*Een persconferentie tussen de ruimte en begane grond. De bemanning van de Endeavour luistert aandachtig naar vragen die "aan de grond genagelde" journalisten te stellen hebben. De ruimtevaarders hebben onlangs een knap karwei geklaard door een satelliet die in een verkeerde baan terecht was gekomen op de juiste plaats te krijgen.*

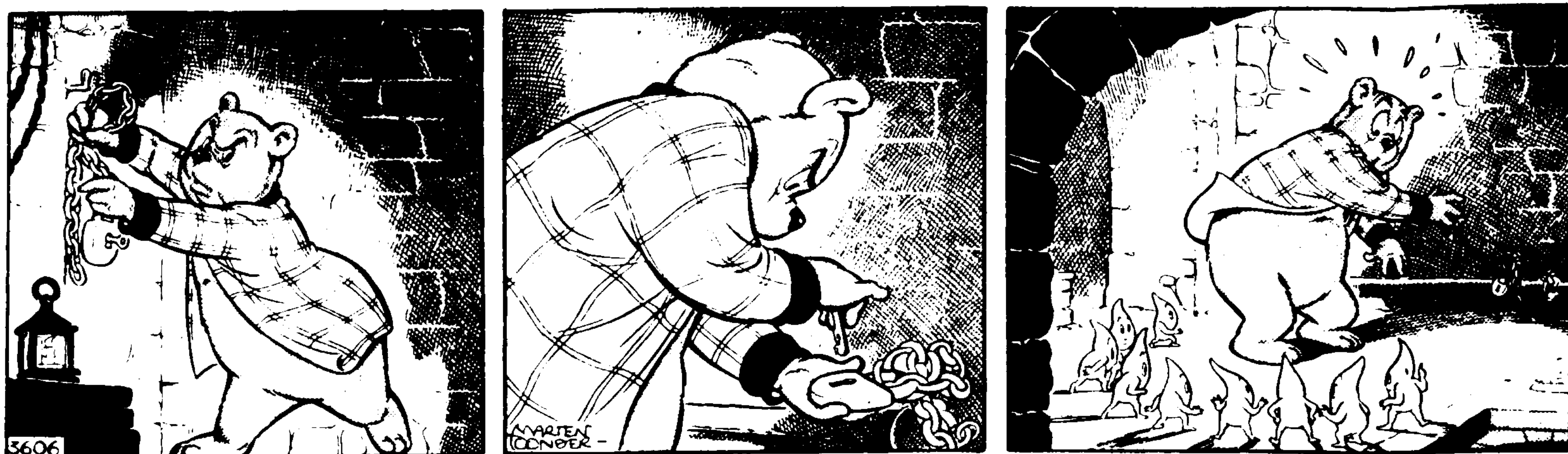








Heer Bommel en de Dankputters
door Marten Toonder



3606 — Heer Bommel keek de ijlings wegsnellende bediende toornig na. Achter hem spoelde het water klaterend in de oude put - en dat maakte hem nog bozer.

"Wat die Joost bezielt, begrijp ik niet", mompelde hij. "Niet alleen dat hij wegloopt, terwijl ik hem iets leerzaams uitleg, maar bovendien draait hij in het voorbijgaan de hoofdkraan weer open! Het is brutaal! Ik zal een einde maken aan zijn abnormaal geflodder; watermisbruik kan ik in dit huis niet toestaan!"

Zo sprekende nam hij een hangslot, dat met een ketting aan de muur hing en bevestigde dat aan de kraan.

"Zie-o", hernam hij, terwijl hij het slot met een roestige geknars sloot. "Nu is het een knap iemand die nog water kan tappen in dit kasteel. Ik heb de sleutel - en van nu af aan wordt er alleen nog maar getapt met mijn goedvinden. Zo hoort het".

Met een tevreden glimlach borg hij de sleutel in zijn zak en keerde zich om. Doch toen verstarde hij. Zijn adem stokte en met verglaasde blikken staarde hij naar een groepje eigenaardige figuurtjes dat in een halve cirkel om hem heen dromde.

"H-Help!" stamelde hij met droge lippen. "D-dat k-kan n-niet!"

"Dit kan niet!" riepen de vreemde mannekes met holle stemmen. En uit de open put klonk een droevig geroep: "Kan niet! Kan niet! Alles wordt droog!"

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24 00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags: spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 19 mei: **zuster Alberto. Tel.: 374949.**

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Caupain. Tel.: 688614. pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.**
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141 Tel.: 642555: geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Caupain. Tel.: 688614.**

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17 00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Leito. Tel.: 641217** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: **iedere dinsdag** van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
16 mei 1992 vanaf 08.00 uur tot 18 mei 1992 om 07.00 uur:
Dokter Ayubi, Spreekkamer: Montaña Abao. Tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 657635 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
15 mei 1992 vanaf 17.00 uur tot 18 mei 1992 om 07.00 uur:
Dokter Middelhof, Spreekkamer: Brievengat. Tel.: 377244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 371227 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
15 mei 1992 vanaf 17.00 uur tot 18 mei 1992 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed)

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82. Tel.: 625333/625444
Punda
Dominguito, Caracasbaaiweg 127. Tel.: 617988

ZONDAG

Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon. Tel.: 625633-34-35.
Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 155. Tel.: 617553

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
16 mei: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25
17 mei: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN
(hoek Keukenstraat/Kuiperstraat, Punda)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 09.00-18.00 uur; zaterdag van 09.00-15.00 uur. Op zon- en feestdagen gesloten tenzij in zeer bijzondere omstandigheden.

STICHTING DIERENBESCHERMING

CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

INTERNATIONAL SCHOOL OF CURAÇAO
(t.g.v. 20-jarig bestaan)
20.00 uur opvoering van 'Grease A 50's rock 'n roll musical' door de leerlingen -auditorium International Trade Center, Piscaderaweg z/n.

CULTUREEL COMITE FORTKERK
20.00 uur concert van Serenada o.l.v. Harry Moen - Fortkerk.

TONEEL
20.30 uur 'Divorsio. Ki tin su Tras?' gebracht door toneelgroep Arteproba o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

ZONDAG

CARMABI/STINAPA
16.00 uur start 'kaminata' naar de Hatovlakte - parkeerplaats Buurtcentrum Tera Cora

THE AMERICAN CONSULATE GENERAL
20.00 uur concert van het Roque Drinkall (cello) - Dian Baker (piano) Duo - Fortkek.

INTERNATIONAL SCHOOL OF CURAÇAO
(t.g.v. 20-jarig bestaan)
15.00 uur opvoering van 'Grease A 50's rock 'n roll musical' door de leerlingen -auditorium International Trade Center, Piscaderaweg z/n

Wega di Number Kòrsou

8 5 1 3 9 6 10 7 4 2

2621
2548
9529

LANDHUIS BRIEVENGAT
vanaf 16.00 uur 'open house'.

TONEEL
20.30 uur 'Divorsio. Ki tin su Tras?' gebracht door toneelgroep Arteproba o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
17.00 uur dienst.
Seru Fortuna
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. H. van der Steen.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. O.G. Haasnoot.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. H. Gilhuis.

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) -Marinebasis Parera.

****

AMIGOE

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
Tel 672000
Fax: 674524
Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

Tel: 672000

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 28,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

TBS (kanaal 85/86)

ZATERDAG

15.05 Movie: 'The Aliens Are Coming' (1980; Tom Mason)
17.05 Fishing With Roland Martin
17.35 Fishin' With Orlando Wilson
18.05 World Championship Wrestling
19.05 Major League Baseball Montreal Expos at Atlanta Braves (L)
22.05 U.S. Olympic Gold
23.05 Movie: 'People Time Forgot'
01.05 Movie: 'The Island of Dr. Moreau' (1977; Burt Lancaster)
03.05 Night Tracks: Chartbusters.
04.05 Night Tracks.

ZONDAG

13.35 All in the Family
14.05 Major League baseball Montreal Expos at Atlanta Braves (L)
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Endangered Species' (1982; Robert Urich/JoBeth Williams)
21.00 National Geographic Explorer
22.00 World of Audubon
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News.

EURO-TV (kanaal 76/77)

ZATERDAG

19.00 Dierenmanieren
19.25 NOS Journaal
19.40 Studiosport
19.55 NOS-Laat
20.25 Bananasplit
21.00 Sluiting.
(zondag van 09.00-11.00 uur herhaling)

ZONDAG

17.00 Boes
17.25 NOS Journaal
17.40 Studiosport
17.55 In de Hoofdrol (Anne-Will Blankers)
19.00 Sluiting.

NBC (kanaal 84/85)

ZATERDAG

20.00 Golden Girls
20.30 The Torkelsons
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG

19.00 Eerie, Indiana
19.30 Against All Odds
20.00 Mann & Machine
21.00 Movie: 'Bird on a Wire' (1990; Mel Gibson/Goldie Hawn).

CBS (kanaal 74/75)

ZATERDAG

20.00 CBS Saturday Night Movie
22.00 Trials of Rosie O'Neill.

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 They Are Among Us (Pt 1 of 2)
23.00 CBS News.

HBO (kanaal 82/83)

ZATERDAG

15.00 Movie: 'Joe Versus the Volcano' (1990; Tom Hanks/Meg Ryan)
17.00 Movie: 'Across the Tracks' (1991; Rick Schroder/Brad Pitt)
18.45 Movie: 'Ghost' (1990; Patrick Swayze/Demi Moore)
21.00 Comic Relief V (Billy Cristal/Whoopi Goldberg)
01.00 Movie: 'GoodFellas' (1990; Ray Liotta/Robert De Niro)
03.30 Doing Time: Life Inside the Big House
04.35 Movie: 'Streets' (1989; Cristina Applegate/David Mendenhall).

ZONDAG

13.00 Movie: 'Think Big' (1990; David Paul/Peter Paul)
15.00 Movie: 'Femme Fatale' (1990; Colin Firth/Liza Zane)
16.30 Movie: 'Rocky V' (1990; Sylvester Stallone/Talia Shire)
18.15 Movie: 'Summer School' (1987; Mark Harmon/Kirstie Alley)
20.00 Movie: '48 Hrs.' (1982; Eddie Murphy/Nick Nolte)
21.45 Movie: 'Nightbreed' (1990; Craig Sheffer/David Cronenberg)
23.30 Movie: 'Mortal Thoughts' (1991; Demi Moore/Glenny Headly)
01.20 Movie: 'Alligator Eyes' (1990; Annabelle Larson/Roger Kabler)
03.05 Movie: 'Wild Zone' (1989; Edward Albert/Philip Brown)
04.35 Movie: 'My Left Foot' (1989; Daniel Day-Lewis/Brenda Fricker).

TELECURAÇAO (kanaal 8/13)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'Barbara Coast Gents';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Salsa City Special: 'Willy Chirino';
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... 'Daisy D';
19.00 Cocktail Special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia met Hubert Hoogvliet;
21.00 Miniserie: 'The Petrov Affair';
22.30 Superstars of Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag **12:00 uur:**
Licht tot half bewolkt, heiïg en droog, morgenochtend mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kleine kans op een enkele plaatselijke regenbui.
Matige, af en toe vrij krachtige tot krachtige, wind uit richtingen tussen oost en zuidoost (tussen twaalf en 25 knopen).

WEEROVERZICHT;
Het Caribisch gebied staat momenteel onder invloed van een hoge luchtdrukgebied, waardoor de kans op buien zeer beperkt zal blijven. In de komende 24 uur wordt weinig verandering in het huidige weerbeeld verwacht.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	32	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	34	27	-.-
St Eustatius	zwaar bewolkt	30	20	-.-
St Maarten	zwaar bewolkt	31	26	0.2
Amsterdam	onbewolkt	29	12	0.0
Atlanta	geheel bewolkt	28	19	-.-
Kingston	regenbui	33	25	sp
Miami	regenbui	32	24	0.8
New York	regen	17	12	3.3
Paramaribo	licht bewolkt	33	--	sp
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	32	25	7.1
San Juan	zwaar bewolkt	33	26	0.0

■ *WARSCHAU - President Lech Walesa van Polen heeft in een toespraak tot het Poolse parlement aangekondigd dat hij de grondwet gaat wijzigen. Hij wil namelijk de macht van de president zien uitgebreid. Ook maakte hij duidelijk dat de hervormingen in een hogere versnelling moeten worden gebracht.*
(AFP-satellietfoto)

ÑAPA

AMIGOE

Weekend Bijlage

ZATERDAG 16 MEI 1992

= door Eef Hermers =

Arubaanse ex-gouverneur blij met komst koningin Beatrix

Felepito Tromp: "Aruba in oktober naar stembus"

FELIPE BENITO TROMP werd op vijftien oktober 1917 op Aruba geboren. Hij trouwde met Riselia Candelaria Gomez en het echtpaar kreeg drie kinderen. In 1932 beëindigde Tromp de ULO op Aruba, waarna hij naar Nederland vertrok en vier jaar studeerde aan het gymnasium in Nijmegen. Van 1937 tot 1939 studeerde hij voor onderwijzer in Den Haag en van 1939 tot 1940 vervulde hij de militaire dienstplicht. Van 1940 tot 1945 studeerde hij voor zijn hoofdakte in Nederland. In 1945 keerde hij terug naar Aruba waar hij in dienst trad van het katholiek onderwijs. Hij werkte zowel op de basisschool als voor het voortgezet onderwijs (MULO) en behaalde in 1946 zijn L.O. Engels en in 1948 zijn L.O. Spaans.

Tromp was in de jaren vijftig zeer aktief op politiek gebied: van 1949 tot 1951 lid van het Antilliaanse parlement en van 1951 tot 1955 lid van het Arubaans parlement en tevens gedeputeerde voor het eilandgebied Aruba. In 1951, 1952 en 1954 was hij lid van de delegatie naar de Ronde Tafel Conferentie waaraan de Antillen, Suriname en Nederland deelnamen. In 1953 en 1954 was hij lid van de delegatie naar de onderwijsconferentie voor het Caribisch gebied en in 1954 lid van de delegatie naar de conferentie van West Indië en Puerto Rico. Van 1955 tot 1958 was Tromp leraar aan de LTS en de UTS en van 1958 tot 1962 minister van onderwijs. Van 1962 tot 1975 inspekteur van het onderwijs bij het departement van onderwijs op Aruba. Van 1975 tot 1978 direkteur van onderwijs op Aruba en woonde conferenties bij van de UNESCO in Costa Rica, Mexico en Panama. Van 1976 tot 1979 lid van het College Curatoren van de Hogeschool van de Nederlandse Antillen.

In 1965 is Felepito Tromp zeer aktief op het sociaal-cultureel gebied, lid van Stichting Cultural Aruba en vanaf 1984 als voorzitter. In 1978 gaat hij met pensioen. Van 1979 tot 1984 sekretaris van het Prins Bernhard Fonds. Van 1977 tot 1980 voorzitter Cebemo, sektie Aruba. In 1980 voorzitter van CEDE Aruba en in 1980 tevens vice-voorzitter van CEDE Antiyas. In 1979 voorzitter van SKOA en 1982 voorzitter van Stichting Avond-HAVO Aruba. In 1978 lid van de commissie Lands Studietoelage. In 1980 lid van de Culturele Raad van het Koninkrijk en in 1984 voorzitter van het Antilliaans en Arubaans gedeelte in de Koninkrijks Culturele Raad.

Tromp was voorzitter van de Commissie Historisch Museum Aruba, die ervoor zorgde dat het Historisch Museum officieel werd geopend in 1984. Hij heeft vele contacten gelegd met culturele instanties zowel op Aruba, als in de Antillen, Nederland en verschillende andere landen. Op 1 januari 1986 werd Felepito Tromp benoemd tot de eerste gouverneur van Aruba, nadat koningin Beatrix het Koninklijk Besluit ondertekende. Bij zijn afscheid als eerste gouverneur van Aruba op 29 januari 1992 werd Tromp door koningin Beatrix benoemd tot groot-officier in de Orde van Oranje Nassau.



Felepito en Candelaria Tromp-Gomez zijn blij weer in het oude vertrouwde huis met hun eigen meubels aan de Adriaan Laclé Boulevard te wonen. Bij het verzoek van de fotograaf om samen voor een foto te poseren, schuift het echtpaar gezellig tegen elkaar aan. "Ik heb de afgelopen zes jaar als gouverneur ontzettend veel steun aan mijn vrouw gehad".

EX-GOUVERNEUR Felepito Tromp verheugt zich op de komst van koningin Beatrix in november van dit jaar. Als oud-vertegenwoordiger van de koningin in diens hoedanigheid van hoofd van de Arubaanse regering vindt hij dat de verkiezingen moeten plaatsvinden voordat Beatrix met haar echtgenoot en drie zonen richting Aruba en de Nederlandse Antillen vliegen. Tromp: "Oduber zegt dat de koningin in Nederland ook elke vier jaar de verkiezingen meemaakt. Hij vraagt zich af waarom diezelfde situatie niet op Aruba zou kunnen plaatsvinden. Waarschijnlijk realiseert de premier zich niet dat de Nederlandse verkiezingen gepaard gaan met partijprogramma's en televisiediscussies van een zeer hoog niveau. Op Aruba worden openbare vergaderingen gevoerd, waarbij het er fel aan toe gaat en de tegenstanders elkaar zo zwart mogelijk proberen af te schilderen".

Tromp vindt dat de koningin dat niet hoeft mee te maken. Bovendien: als de verkiezingen in oktober worden gehouden en Oduber eventueel zou moeten aftreden, is hij in november nog steeds interim-premier en heeft hij nog altijd de eer om de koningin te ontvangen. "Dat kan niemand hem afnemen". Daarom begrijpt Aruba's ex-gouverneur niet zo goed waarom in de media zoveel aandacht wordt besteed aan de verkiezingsdatum: "De campagne en de verkiezingen moeten gewoon in oktober plaats vinden, want de koningin verdient een rustig en mooi Aruba zonder wanklanken".

Het echtpaar Tromp heeft jarenlang de beschikking gehad over de gouverneurswoning aan de Maria Christinastraat, maar is blij nu weer in "het oude vertrouwde huis met onze eigen meubels" aan de Adriaan Laclé Boulevard te wonen. In de woonkamer vallen de twee grote kleurenfoto's met opschrift bij binnenkomst onmiddellijk op:

"Aan Z.E. de Heer F.B.Tromp en Mevrouw Tromp-Gomez. Met zeer veel dank - ter herinnering aan ons bezoek aan Aruba".

Getekend: *Beatrix, Claus* en *Willem Alexander*.

Daarnaast staat een foto van een stralende prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven, ook gesigneerd. Tromp lacht trots: "Ach, het zijn zulke lieve mensen. Ik verheug me enorm op hun komst. Laten we hopen dat de gezondheid van prins Claus het toe laat dat hij mee kan komen. Als hij besluit mee te gaan, wordt het voor hem waarschijnlijk een ander en lichter programma verzorgd".

Tromp ging als gouverneur twee keer per jaar op bezoek bij koningin Beatrix in Nederland. Dan stond eigenlijk een uur gereserveerd op de koninklijke agenda, "maar ik bleef op het paleis vrijwel iedere keer iets langer babbelen", lacht Tromp ondeugend. Hij vervolgt serieus: "De koningin heeft enorm veel interesse voor Aruba en is bijzonder goed op de hoogte van de allerlaatste nieuwtjes over de economische situatie, de hotelbouw, de infrastruktuur, de Nederlandse financiële hulp en de verhouding met de ministers. Ze heeft een klein notitieblokje voor zich liggen en noteert tijdens het gesprek razendsnel wat wij te vertellen hebben. Wij hebben echt een sympathieke en ook zeer intellectuele koningin. Daar moet Aruba trots op zijn".

JULIANA

Ook het bezoek van prinses Juliana in 1983 was volgens Tromp een heel bijzondere ervaring. "Juliana liet doorschemeren dat ze dolgraag een keer terug wilde komen naar Aruba. Wij dachten dat ze dat zeker nog een keer zou doen. Daarom heb ik dan ook de laatste keer dat wij in Nederland bij koningin Beatrix waren gevraagd of haar moeder geïnteresseerd was een tweede bezoek aan Aruba en de Antillen te brengen. De koningin antwoordde toen dat haar moeder onlangs India had bezocht en bij terugkomst erg moe was. De reis en het drukke schema waren haar waarschijnlijk een beetje te veel geweest. Verre reizen ondernemen durft ze nu niet meer zo goed".

Het echtpaar Tromp vertelt ook in geuren en kleuren over het bezoek van prinses Margriet en echtgenoot Pieter van Vollenhoven in 1986; het legendarische jaar van de Status Aparte. Onder andere Tromps collega, de gouverneur van de Nederlandse Antillen, dr.René Römer, is toen speciaal voor het koninklijk bezoek overgevlogen naar Aruba. Tromp vertelt dat Margriet een heel vlot type is. Hij vindt het 'grappig' dat een prinses zich bij de gouverneur moet melden, terwijl diezelfde gouverneur juist terug moet treden als de koningin komt. Mevrouw Tromp zucht even en maakt het verhaal van haar fanatiek pratende echtgenoot af: "Dus Margriet neemt contact met ons op. Al snel blijkt dat ze liever niet in een hotel wil dineren. Haar wens, om gezellig bij ons in de achtertuin te eten, ging onmiddellijk in vervulling. Het was een ontzettend gezellige avond".

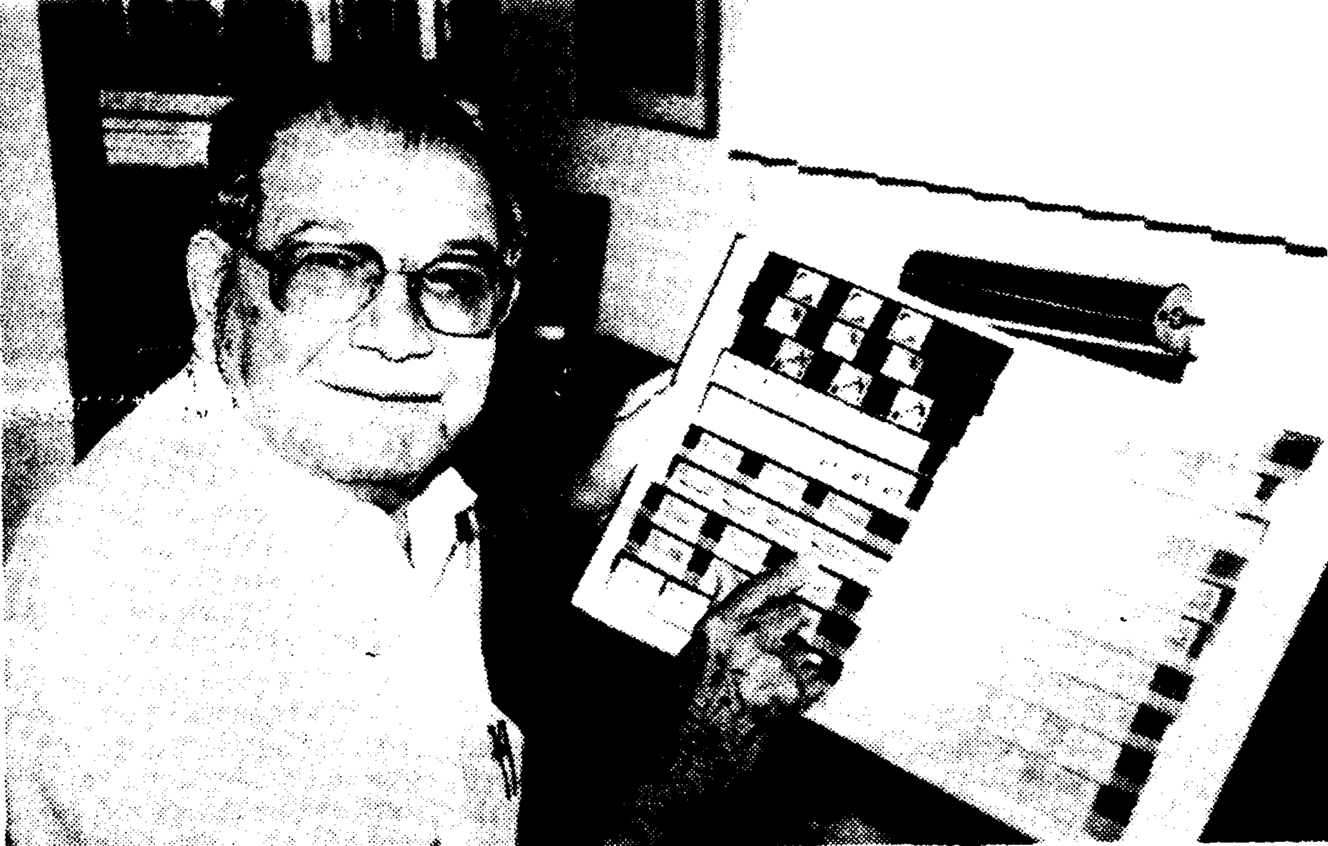


Foto Djisbie Francken

Felepito Tromp heeft na het zesjarig gouverneurschap de rust en voldoende tijd om een van zijn grote hobby's op te pakken: Nederlandse, Antilliaanse en Arubaanse postzegels verzamelen is zijn lust en zijn leven.

BETICO

In oktober 1978 ging Felepito Tromp bij de overheid met pensioen. Hij dacht dat een rustige periode zou aanbreken en dat was voor enkele jaren dan ook het geval. Totdat hij op een mooie middag in juni 1985 -"ik herinner me die dag als gisteren"- werd gebeld door wijlen Betico Croes die hem voorstelde om zich kandidaat te stellen voor het gouverneurschap. Tromp: "Ik zei tegen Betico: Je bent niet goed bij je verstand, ik ben al 65 jaar oud!"

Betico reageerde lachend dat er voor het gouverneursschap geen leeftijdsgrens bestond. Tromp: "Tja, en toen wist ik niks meer te zeggen en brabbelde: Nou ja, vooruit dan, gebruik me maar als bladvulling". De andere gouverneurskandidaat was Richard Harms en Tromp had zichzelf gerust gesteld met de gedachte dat Harms "ongetwijfeld de eerste gouverneur van Aruba zou worden. De twee kandidaten werden door zowel Arubaanse als Curaçaose artsen gekeurd: "Harms en ik dachten dat dat gewoon een formaliteit was, maar we werden behoorlijk getest. Tot mijn grote verrassing werd ik benoemd tot gouverneur. En ik moet eerlijk zeggen: Achteraf gezien is dat nog niet eens zo'n slechte keuze geweest!"

In de rijkswet staat dat de gouverneur 'geen bestuurder, commissaris, adviseur of werknemer mag zijn van enige onderneming van welke aard ook'. Tromp: "Dat klopt. Bij aanvaarding van het gouverneurschap moest ik alle stichtingen waarbij ik aangesloten was, afmelden: onder meer de Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA), de Stichting Avond HAVO (SAH), het Cultureel Centrum Aruba (CUCA), het Prins Bernhard Fonds en het Museo Historico Arubano. Ik was het eens met die bepaling en vond het wel op zijn plaats dat ik afstand moest doen. In bepaalde situaties zou een gouverneur, die tevens lid is van één of meerdere organisaties, in conflict kunnen raken. In zo'n positie moet je zo onafhankelijk mogelijk zijn".

Felepito Tromp heeft als gouverneur zowel leuke, minder leuke als nare dingen meegemaakt. Iedere dag gebeurde weer wat anders. Waar hij regelmatig moeite mee had, was het feit dat hij in de praktijk geen enkele macht kon uitoefenen. Tromp: "Een document met alleen mijn handtekening stelde niets voor en had geen enkele waarde. Pas als de handtekening van de minister er naast stond, gold het document. En tóch moest ik tekenen. Af en toe was het zelfs zo dat ik mijn handtekening moest zetten onder besluiten waar ik het absoluut niet mee eens was. Dan probeerde ik om de betreffende minister over te halen om veranderingen aan te brengen of zelfs om het voorstel af te keuren. Maar dan werd me vriendelijk doch dringend verzocht: "Gouverneur, u hebt gelijk maar wilt u nu zo vriendelijk zijn dit document te tekenen?"

Het gouverneurschap onder twee verschillende regeringen is Tromp niet tegengevallen. Hij vindt dat zowel de AVP als de MEP 'zeer uiteenlopende en interessante karakters in huis hebben'. Het belangrijkste element voor goede samenwerking tussen gouverneur en kabinet is volgens Tromp het onderlinge vertrouwen en het streven naar en voeren van open besprekingen. "Zowel Eman als Oduber vertrouwden mij geheimen toe en dat is gedurende al die jaren voor mij persoonlijk een goed teken geweest; dat apprecieerde ik enorm. Af en toe was er verschil van mening en volgden woordenwisselingen, maar na een tijdje ging daar weer zand over. Op Aruba moet je terdege rekening houden met het kleine aantal politici. Binnen een minieme groep zoals het kabinet kan de kleinste dissonant de eensgezindheid en harmonie verstoren". Tromp heeft veel steun gehad aan de deskundige adviseurs en kabinetsdirekteuren: Lodewijk Hillen, Harm van der Velden, Bas Nieuwenhuizen en Arjen van Hemert. Ook aan zijn opvolger Olindo Koolman zou hij willen adviseren om de rechtskundige adviezen en steun van deze mensen niet te onderschatten en zeker te gebruiken.

HERBENOEMING

Artikel één en twee van het reglement voor de gouverneur luidt: "De gouverneur wordt door de koning voor de tijd van zes jaren benoemd. Bij het verstrijken van deze termijn kan hij éénmaal worden herbenoemd voor de tijd van ten hoogste zes jaren". Tromp: "Ik zal uitleggen waarom ik niet voor een tweede ambtsperiode heb gekozen. Eind 1990 was ik druk doende met het schrijven van de nieuwjaarsrede op mijn kantoor. Opeens voelde ik me niet goed en ben naar de kamer van de adjudant gegaan. Ik kreeg plotseling barstende hoofdpijn en werd naar de intensive care afdeling van het hospitaal gebracht. Op 2 januari werd ik overgevlogen naar Miami, waar ik uitstekend werd verzorgd en zienderogen opknapte. Ik voelde me 15 januari bij terugkomst op Aruba weer helemaal de oude, maar had in die cruciale weken inmiddels besloten om mijn ambt als gouverneur neer te leggen. De hersenbloeding en de opname in het ziekenhuis heb ik bij die beslissing als een essentiële waarschuwing beschouwd". Tijdens de nieuwjaarsreceptie nam hij als gouverneur officieel afscheid op Aruba en vervolgens in Nederland. Op 29 januari is hij officieel afgetreden als vertegenwoordiger van de regering van het koninkrijk der Nederlanden.

"Nu kroketten en chocoladetaarten bakken"

Mevrouw Tromp was het geheel eens met de beslissing van haar man om een punt achter het gouverneurschap te zetten. "Soms was het te vermoeiend, zowel voor Felepito als voor mijzelf. Vooral in het begin moesten we wennen aan de vele verplichtingen. Op het laatst viel dat mee maar werden we opgeschrokken door die hersenbloeding. Wij hebben bijzonder veel waardering ondervonden bij het afscheid van mijn man en daar kijken we beiden met veel plezier op terug".

Felepito wil nu uitrusten, reizen, veel kroketten en chocoladetaarten bakken en Nederlandse, Antilliaanse en Arubaanse postzegels verzamelen. "Als gouverneur heb ik mijn hobby's zes jaar lang verwaarloosd en dat ga ik nu weer goed maken. Misschien word ik zelfs lid van een stichting; dat heb ik al die jaren toch wel gemist".

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt



Tijdens zijn bezoek aan de Verenigde Staten vorige week, ging de voormalige president van de Sovjetunie, Mikhail Gorbatsjov ook een kijkje nemen in de goederenbeurs van Chicago. Hij moest bij die gelegenheid vele handjes schudden van enthousiaste makelaars en beursbezoekers.

Op plaats waar de 'koude oorlog' begon....

Gorbatsjov roept op tot democratie in ganse wereld

FULTON (Missouri) - Vlak bij de plaats waar Winston Churchill 46 jaar geleden het begin van de koude oorlog verklaarde, heeft Michail Gorbatsjov dat conflict vorige week tijdens zijn bezoek aan de Verenigde Staten symbolisch begraven met een oproep tot democratie in de hele wereld. "Een tijdperk is voorbij, een tweede begint", aldus de vroegere president van de ontmantelde Sovjetunie. "Wij die lange tijd orthodoxe marxisten waren, wisten het zeker. Maar het leven heeft degenen tegengesproken die dachten dat zij allesweters en Messiassen waren", aldus Gorbatsjov.

"Een grote internationale inspanning is vereist om de verandering in de richting van een democratische wereld onomkeerbaar te maken -- een wereld die democratisch is voor de hele mensheid, en niet de helft ervan", ging hij verder.

"Vanaf dit podium deed Churchill een oproep aan de Verenigde Naties, vrede en vooruitgang te redden. Het doel heden ten dage is niet veranderd: Vrede en vooruitgang voor allen". Gorbatsjov hield een duizendkoppige menigte in de straten en op aangrenzende lanen voor dat een bewustzijn 'van de behoefte aan enigerlei vorm van wereldregering veld wint, en waaraan alle leden van de wereldgemeenschap deelnemen'. Hij riep op tot een wereldomvattend verbod op de uitvoer van conventionele wapens in het jaar 2000 en drong aan op het bijeenroepen van een wereldconferentie over voedsel, bevolking en economische hulp. De opmerkingen van de voormalige Sovjetleider werden uitgesproken voor een beeldhouwwerk dat de Berlijnse Muur voorstelde, een kunstwerk van de hand van Churchills kleindochter, die onder zijn gehoor was net als Churchills kleinzoon.

Gorbatsjov meed het academische hoofddeksel dat hem was uitgereikt samen met een eregraad in de rechten, en hij hield zijn toespraak in zijn gebruikelijke grijze pak.

De menigte was in lentestemming, waarbij ze hem vaak met applaus overlaadde en hem toejuichte bij het betreden en verlaten van het podium. Een groep mannelijke studenten floot naar Gorbatsjovs dochter Irina, toen deze naar het platform liep in een rok tot boven de knie. Op 5 maart 1946 sprak Churchill vlak bij de plek op het terrein van Westminster college, waarbij hij de aandacht van een vermoeide wereld trok voor de aanstormende realiteit van na de Tweede Wereldoorlog.

"Van Stettin aan de Oostzee tot aan Triëst aan de Adriatische zee is een ijzeren gordijn neergedaald over Europa. Achter die lijn liggen alle hoofdsteden van de oude staten van centraal- en Oost-Europa", aldus Churchill.

"Warschau, Berlijn, Praag, Wenen, Budapest en Sofia, al deze beroemde steden en alle mensen eromheen liggen in wat ik de Sovjet-sfeer moet noemen, en allen zijn in enigerlei vorm onderworpen aan niet alleen de Sovjetinvloed, maar aan een zeer hoge en in sommige gevallen toenemende mate van controle door Moskou". Terwijl historici van mening kunnen verschillen over de vraag of de koude oorlog met de woorden van Churchill feitelijk begon, de toespraak van de voormalige Britse premier nog geen jaar nadat de wapens in Europa tot zwijgen waren gekomen is op trillende bioscoop journaal beelden in de tientallen jaren erna herhaald als een beslissend moment.

KOUDE OORLOG

Gorbatsjov zei dat in zijn land de opmerkingen van Churchill werden 'uitgekozen als een officieel verklaren van de koude oorlog'. De andere opmerkingen van de Britse oorlogspremier in zijn toespraak, waarin hij opriep tot een aaneenvoeging van Engels sprekende volkeren om met de net opgerichte Verenigde Naties aan de wereldvrede te werken, werden in de Sovjetunie niet uitgezonden, zei hij. Gorbatsjov zei dat de Verenigde Staten en hun bondgenoten na de Tweede Wereldoorlog een fout gemaakt hebben.

"Hun conclusie van de waarschijnlijkheid van openlijke militaire agressie door de Sovjetunie was onrealistisch en gevaarlijk", zei hij. "Dit had nooit kunnen gebeuren ... omdat (de Sovjetleider Josef) Stalin, net als in 1939-1941, bang was voor oorlog, geen oorlog wilde en nooit aan een oorlog van enige omvang begonnen zou zijn". De Sovjetunie was na de oorlog 'uitgeput en vernietigd', aldus Gorbatsjov. De westerse democratieën doen er goed aan de overwinning in de koude oorlog niet "eng op te vatten als een overwinning voor zichzelf, voor zijn eigen manier van leven, voor zijn waarden en verdiensten. Het was een overwinning op een schema voor de ontwikkeling van de mensheid dat geleidelijk gestremd raakte en ons naar de vernietiging leidde", aldus Gorbatsjov.

Hij riep op tot een uitgebreide en versterkte Verenigde Naties, met een zetel in de Veiligheidsraad voor Duitsland en Japan. En, net als Churchill 46 jaar geleden gedaan had, zei Gorbatsjov dat het onder bepaalde omstandigheden gewenst kan zijn "bepaalde nationale strijdkrachten ter beschikking te stellen van de Veiligheidsraad, waarbij ze ondergeschikt zijn aan het militaire commando van de Verenigde Naties".

DENKTANK

Het bezoek van Gorbatsjov aan Missouri vormt onderdeel van een reis van twee weken door de Verenigde Staten. Hij trad eind vorig jaar af als president van de Sovjetunie toen het land uiteengespat was nadat in augustus een staatsgreep, die tot doel had hem opzij te schuiven, mislukt was.

Hij leidt nu een denktank in Moskou en schrijft kolommen voor westerse kranten.

De hervormingen die hij in de Sovjetunie op gang hielp, leidden tot een tumultueuze periode waarin de Berlijnse Muur, het ijzeren gordijn en de andere symbolen van de koude oorlog verdwenen. Churchill was ook ex-leider toen hij in 1946 zijn toespraak hield, nadat hij van het regeringspluche verjaagd was bij de Lagerhuis- verkiezingen in 1945. Gorbatsjov was een jonge communist van nog geen 15 jaar toen Churchill een uitnodiging van president Harry Truman aannam om een lezing te houden in de thuisstaat van Truman. Maar anders dan 46 jaar geleden, toen maar een handjevol journalisten aanwezig was, waren vorige week meer dan 300 persmensen ter plekke, plus een grote menigte mensen die zich bevond tussen zijstraten en het podium op het zon overgoten universiteits- terrein.

Symbool van holocaust is aan het verloederen

Auschwitz: straks niet meer dan verre legende?

= door René van der Lee =

AUSCHWITZ: elke dag klinkt het een klein beetje meer naar vroeger en toen. Het is nog slechts een kwestie van tijd of er is geen enkele overlevende meer die het verhaal kan vertellen. Intussen wordt ook het Poolse kamp zelf, nu staatsmuseum, bedreigd door verloedering en verval. Een bezoek aan 'de vreselijkste plek ter wereld', het symbool van de holocaust.

De Poolse historicus Bartoszewski zorgde er eind maart voor dat de discussie opnieuw oplaaide: hoeveel mensen zijn er in Auschwitz vermoord? Aan de hand van documenten uit Russische archieven beweerde Bartoszewski dat het er anderhalf miljoen waren. Voordien liepen de schattingen uiteen van twee tot vier miljoen. In Israël houdt men het nu op 1,8 miljoen mensen, van wie anderhalf miljoen joden. Het exacte cijfer zal wel nooit komen vast te staan. De vraag naar de omvang van de holocaust splijt de rijen der deskundigen. Dat is spijtig, maar van de andere kant kan worden vastgesteld dat er belangrijkere vragen zijn. Lange discussies over het juiste aantal slachtoffers kunnen koren op de molen zijn van extreem-rechtse populisten als Jean-Marie Le Pen (die de gaskamers 'een detail' van de oorlog noemde) en warhoofden als de Franse historicus Faurisson, die het bestaan ervan zelfs ontkend heeft.

De discussie dient zich te richten op de wezenlijke vragen: Hoe heeft het zo ver kunnen komen? Waarom had ook Hitler het vooral op de joden gemunt? Wat is er aan de joden dat andere culturen niet kunnen verdragen? En, misschien wel de vraag met de grootste reikwijdte: kan het nóg een keer gebeuren?

Anno 1992, nog geen halve eeuw later, leidt de mededeling dat je een bezoek aan Auschwitz tot de onuitgesproken vraag: "Wat heef je daar nou nog te zoeken?" De Tweede Wereldoorlog wordt elke dag een klein beetje meer geschiedenis. Het zal niet lang meer duren of alle overlevenden van de kampen zijn uitgestorven. Monumenten, musea, boeken en andere geschriften moeten dan de herinnering levend houden. De kans dat de holocaust net zoiets abstracts wordt als de Tachtigjarige Oorlog is niet denkbeeldig.

Betonnen schuttingen, hoge wachttorens en prikkeldraad. veel prikkeldraad dringen zich als eerste aan het oog op bij een bezoek aan het voormalige 'KZ Auschwitz'. Het kamp, op een kilometer of vijftig van de vroegere Poolse hoofdstad Krakow, is inmiddels tot staatsmuseum gemaakt. Over belangstelling heeft de museumdirectie niet te klagen, wel over geld. De Poolse regering, sinds de val van het communistische regime aansturend op een markteconomie, heeft wel iets anders aan haar hoofd dan het in stand houden van het museum. Met als gevolg dat er nogal wat achterstallig onderhoud is.

Een geluk bij een ongeluk, is dat de kampen goed gebouwd zijn. "Zeer solide bakstenen gebouwen. Als je niet beter wist, had je ze comfortabel kunnen noemen", oordeelde de Hongaars-joodse schrijver György Konrad. Het kamp werd in 1940 gebouwd voor politieke tegenstanders. Pas later kwamen er ook Russische krijgsgevangenen, zigeuners en joden uit alle hoeken van Europa. Vanaf 1942, kort nadat aan de Berlijnse Wannsee was besloten tot de 'Endlösung', werd Auschwitz (en Auschwitz-Birkenau) het grootste vernietingskamp van de nazi's.

'Arbeid macht frei', luidt de cynische tekst die nog altijd boven de toegangspoort van het kamp prijkt. SS-leider Heinrich Himmler zou het opschrift zelf verzonnen hebben. De gevangenen liepen er elke dag onder door op weg naar hun werk. Het kamporkest zorgde ondertussen voor de muzikale begeleiding. Het waarschuwingsbord met de mededeling dat de omheining onder hoogspanning staat, hangt er ook nog. In de blokken die dienst doen als tentoonstellingsruimte, moet een mens zich af en toe in de arm knijpen. Is dit echt of een boze droom?

Achter glazen vitrines liggen de stillen getuigen. De gids wijst erop dat de SS de meeste spullen van de vermoorde gevangenen heeft verbrand. Wat hier tentoongesteld is, is vermoedelijk niet meer dan éénvijfde deel. Gevonden werden onder meer 38.000 paar herenschoenen, 5525 paar vrouwenschoenen, 348.820 herenkostuums en 836.255 vrouwenkostuums.

MENSENHAAR

In kamer 5 van Block 4 is een vitrine volgestouwd met mensenhaar, grijs gekleurd door de tijd. Toen het Sovjetleger het kamp 0 op 27 januari 1945 bevrijdde, vond men 7.000 kilo haar, samengeperst in grote zakken. Het haar werd voor een habbekrats verkocht aan Duitse bedrijven, die het onder meer verwerkten in tapijten en hoofdkussens. In deze kamer 5 liggen ook kolossale bergen schoenen, brillen, scheerkwasten, tandenborstels, potten en pannen.

In 1941 hadden de nazi's al een begin laten maken met de bouw van een tweede concentratiekamp bij Auschwitz, een kilometer of drie verwijderd van het eerste Lager. Auschwitz-Birkenau zou de meest efficiënte vernietingsfabriek worden van allemaal. Van de ruim driehonderd barakken die er ooit hebben gestaan, zijn nu nog 45 stenen en 22 houten gebouwen over. In augustus 1944 verbleven naar schatting honderdduizend gevangenen in de 'fabriek des doods', het merendeel van joodse afkomst. De vier crematoria draaiden op volle toeren, maar desondanks was de capaciteit in 1944 onvoldoende, vooral door de komst van grote aantallen Hongaarse joden. Tienduizenden van hen werden met nekschoten afgemaakt. Om alle sporen uit te wissen bliezen de Duitsers aan het einde van de oorlog de vier gaskamers en crematoria van Birkenau op. Op het immense, 175 hectare grote, complex zijn de ruïnes nog te zien. In de barakken, waar 's winters de vorst en de ratten vrij spel hadden, is het interieur bewaard gebleven. In de kleine ruimtes werden zoveel mogelijk gevangenen gestopt: het enige waar de nazi's zich druk over maakten was de vraag of de lakens bij het ochtendgloren weer netjes recht werden getrokken.

SELECTIES

Midden door het kamp loopt nog altijd de spoorlijn. Bij het uitstappen op het 'perron' voerden de SS'ers hun gevreesde selecties door. Wie linksaf moest, mocht gaan 'douchen', wie rechtsaf moest, bleef (meestal slechts voorlopig) de dood bespaard. Jozef Mengele was één van degenen die met een simpele armbeweging beschikte over leven en dood. Aan het eind van het lugubere spoorlijntje naar de dood werd in 1967 een monument voor alle Auschwitz-slachtoffers opgericht. Pal voor het monument zegt een groep joodse bezoekers gebeden op. Israëlische vlaggen wapperen in de wind. In de ruïnes van één van de crematoria heeft iemand een piepklein joods vlaggetje geplant, als symbool van zijn volk. Eén van de ironische gevolgen van de oorlog is dat Hitler, behalve voor de poging tot het uitroeien van het jodendom, ook (indirect) verantwoordelijk is geweest voor het ontstaan van de staat Israël.



Het vernietigingskamp Auschwitz omgeven door prikkeldraad en onder hoogspanning.

In Block 4 van Auschwitz I zijn ook de blikken te zien waarin de beruchte blauwgrijze Zyklon B-korrels zaten waarmee de slachtoffers vergast werden. Ze werden vervaardigd door de firma Degesch uit Frankfurt, die, zo meldt de gids met nauw verholen afschuw, ook heden ten dage nog bestaat. Achter het glas liggen ook de rekeningen, die aan kampcommandant Rudolf Höss werden gestuurd.

Een maquette maakt iets duidelijk van de enorme massa's mensen, die tegelijk in de gaskamers werden gedreven. Naakt, met enkel een stukje zeep, werden de ontwetenden naar de 'douches' gestuurd. In een kwartiertje was het meestal gebeurd. Voordat de lijken in de ovens werden gestopt, moesten de leden van de Sonderkommando's, ook gevangenen, ze eerst nog ontdoen van alle gouden tanden, ringen en eventuele andere sieraden. In Birkenau haalde men soms tien- tot twaalfduizend vergassingen per dag.

"Misschien ben ik wel de laatste romanticus"

Jan Brokken:
Boek over Dominica sluit rij tropische romantische naturen

= door Hennie Harinck =



Foto Ken Wong

DE ZEE. Daarover zou Jan Brokkens laatste boek gaan. De zee, die zijn vader zoveel had bevaren. Tochten naar Indonesië, maar ook naar eilanden van de West. In het voetspoor van zijn vader maakte hij een tocht over de Atlantische Oceaan met een vrachtboot. Voordat het zover was, maakte hij per toeval kennis met *Wide Sargasso Sea* van de uit Dominica afkomstige schrijfster Jean Rhys.
Op St. Lucia gearriveerd sprak hij de premier van Dominica, Virginia Charles. "Ik weet helemaal niets van Nederland. U zult ook wel helemaal niets van Dominica weten", zei zij. Het enige wat Brokken wist van dit eiland, had hij uit het boek van Jean Rhys vernomen. De premier nodigde daarop de schrijver uit om de vele nazaten, onder wie zwarte onwettige nakomelingen van de broer van Rhys, van de schrijfster te ontmoeten. Met het idee, dat 'er een verhaal in zou kunnen zitten' toog Brokken naar Dominica.

Terug in Amsterdam werd zijn verhaal enthousiast begroet door de uitgever. "Maar", zei deze, "er zit meer in." Het moest een boek worden. Reden voor de schrijver om terug te keren naar Dominica. Hij ontmoette nog meer mensen en proefde nogmaals de sfeer. *Goedenavond, mrs. Rhys* is het resultaat, waarmee Brokken het verhaal van *Wide Sargasso Sea* oppakt en in het heden plaats. Er is nu een drieluik ontstaan, omdat *Wide Sargasso Sea* weer het vervolg is op *Jane Eyre* van Charlotte Brontë.

In *Jane Eyre* komen twee echtgenotes van een en dezelfde Engelsman voor. De eerste vrouw was van Westindische afkomst. Een Westindische vrouw, zoals men zich die in Europa voorstelde: de creoolse, een beetje gek, uitzinnig en super sensueel. Jean Rhys ergerde zich ontzettend aan dat karikaturale beeld van de creoolse vrouw en vatte het plan op om de bijfiguur uit het boek in te vullen.

Brokken: "In *Wide Sargasso Sea* heeft ze die vrouw een leven gegeven. Om dat leven te bedenken heeft ze haar eigen wereld gebruikt. Ik heb in Dominica alle historische achtergronden proberen te achterhalen van Rhys' verhaal. Ik sluit me met *Goedenavond, mrs. Rhys* aan bij een reidans."

Rhys was een nazaat van een Engelse familie, die reeds vijf generaties op Dominica leefde, vertelt Brokken. "Een echte 'béké', de Westindische variant van de Curaçaose makamba. Haar vader was een arts uit Wales. Rhys was blank, maar er zat wel wat Cubaans en zwart bloed in. Ze ziet er op foto's uit als een zeer mysterieuze vrouw. Ze was erg Westindisch; verrukte haar gasten met de heerlijkste cocktails.

"Ik ben het kind van de dekolonisatie"

Zij vertelde een keer dat ze als meisje over de plantage liep, voorover viel, de grond zoende en in zichzelf riep: "Van mij, van mij". Ze had de indruk dat blanken op een of andere manier er niet bij hoorden. "Ik had zwart willen zijn. De zwarten maken meer deel uit van het eiland", zei ze. En dat is raar, want haar familie zat evenlang op Dominica als de negroïde bevolking. Wie echt op het eiland thuis horen zijn de Cariben, de indianen die daar oorspronkelijk leefden. En de Cariben hebben op hun beurt weer andere indianen verdrongen. Eigenlijk hoort dus niemand op Dominica."

Brokken verklaart het gevoel van Rhys vanuit het gegeven dat ze tot een minderheid van blanken behoorde. Rond 1900 werd Dominica bevolkt door dertigduizend mensen, van wie driehonderd blanken.

Dominica is een wild eiland. De bevolking is sindsdien verdriedubbeld. Brokken zegt er verslingerd aan te zijn. "Ik geloof niet dat ik ooit zoveel gehouden heb van een plek op de wereld. Het heeft iets geslotens, iets geheims. Negentig procent van het eiland is nog puur oerwoud. De helft van het eiland is nog niet betreden door mensen. Het is een hecht, ruig, bergachtig eiland: een onneembare vesting. Als schrijver probeer je daar binnen te dringen."

BALANCEREND

Je beoefent met een aantal van je boeken een genre dat niet louter als reisliteratuur bestempeld kan worden. Het zijn geen romans, geen pure documentaires maar ook geen historische boeken. Je stijl wordt wel omschreven als 'balancerend op het raakvlak van persoonlijke en algemene geschiedenis'. Je neemt jezelf duidelijk mee in je historische speurtochten.

"Ik schrijf geen reisverhalen in de klassieke zin van het woord, namelijk indrukken weergevend of landschappen beschrijvend. Ik zoek naar een verhaal. Dat kan een totaal verloederde jager midden in de woestijn zijn, die daar ooit kwam toen de woestijn nog een savanne was. Zo'n man heb ik ontmoet. Hij vertelde me zijn leven. Ik verzin er wat bij en maak het tot een verhaal. Je kan talloze elementen uit de werkelijkheid toevoegen. Mijn boeken hebben een documentaire inslag vermengd met romantechnieken. Ik voel me daarin een eenling, hoewel ik wel raakvlakken zie met Cees Nooteboom en Bruce Chatwin.

Ik ben ongemerkt in die stijl aan het werk gegaan. Mijn debuut *De Provincie* in 1984 betekende mijn bevrijding van een jeugd in een verstikkend dorp. Ik was bijna dertig en had het gevoel dat ik nooit echt gebroken had met die periode uit mijn leven. Ik zeg ook ergens 'dat ik met een geweldige sprong over het Hollands Diep heen wil'. Na *De Provincie* besloot ik niet nog eens een boek aan dat thema te wijden. Ik wilde echt de wereld in. In *De zee van vroeger* ben ik toen op zoek gegaan naar de wortels van mijn vader en moeder, die lange tijd in Indonesië woonden. Na dat boek voelde ik mij bevrijd van mijn milieu. Dat gaf mij het startsein om echt ver weg te gaan, maar ik wilde geen klassieke reisverhalen schrijven en doorgaan waarmee ik begonnen was - romans en verhalen. Dat heb ik geprobeerd in *Zaza en de president*, een speurtocht naar een vrouw die in Afrika verdwenen is. Een dramatisch verhaal, tegelijkertijd een reis dwars door Afrika. Die vondst werd me aangereikt door de realiteit. Mijn geliefde is daar echt zoek geweest. Ik heb nooit iets gezocht of een literair programma voor mezelf opgesteld. Het is organisch gegroeid".

Na zijn eerste Afrikareis raakte Brokken pas goed gefascineerd door het donkere continent. Hij had het vreselijke Afrika van de revoluties, de opstanden en de staatsgrepen gezien. Het bloederige, verloederde, arme werelddeel. In *Zaza en de president* zitten al sporen van het mythologische Afrika, waarop hij in een volgend boek dieper wilde ingaan. Het 'Afrika van de nacht', van de rituelen is voor de niet-Afrikaan een gesloten boek. Na het 'Afrika van de dag', het zichtbare, in *Zaza* te hebben belicht, dook Brokken al reizend in *De regenvogel* onder de oppervlakte.

GORILLAJAGERS

"Je reist, maar je bent nooit de eerste reiziger. Er zijn tientallen die voor jou naar verre oorden togen. Ik ontdekte een paar heel interessante voorgangers. Een aantal reisbeschrijvingen van Hollandse kooplieden uit de zeventiende eeuw, maar ook gorillajagers uit de negentiende eeuw en missionarissen."

Mary Kingsley was een dame die aan het einde van de negentiende eeuw Londens gekleed het oerwoud inging, omdat ze vond dat ze een voorbeeld moest geven van Engelse beschaving aan de inboorlingen. De auteur: "Met vier onderjurken, maar wel 's nachts in een prauw het oerwoud in niet gehinderd door de gevaren van nijlpaarden die de boot kunnen omstoten of krokodillen die geduldig lagen te wachten op deze Victoriaanse hap. Zij schreef een prachtig boek, doorspekt met die typische Engelse humor. Kingsley kon verrukt worden als zij in een hut een - ooit aangespoelde - Windsorcrapaud aantrof. "Zie je wel", zei ze dan, "ze willen de Engelse beschaving."

Brokken noemt Kingsley een voorbeeld van 'hooghartig reizen'. "Reizen was in die tijd steeds maar weer aantonen dat jouw beschaving de beste was. Nu gaan we op zoek naar de puurheid van het andere. Ik ben een laat twintigste eeuwse reiziger. Ik probeer het interessante, het unieke van andere culturen te vinden. Ik ben de camera. Het is niet mijn bedoeling om met een boodschap terug te komen. Dat zou ik een vorm van neokolonialisme vinden."

"Ik zie mezelf eindigen in een tropisch land"

HET ANDERE

Zou je jezelf een cultuurrelativist willen noemen?

"Ik ga er a priori van uit dat het andere, dat ik zoek, heel interessant is. Maar ik realiseer me tegelijkertijd dat ik tijdens mijn reizen dag in dag uit teruggeworpen word op het feit dat ik gevormd ben door de Europese cultuur. Dat is dubbelzinnig. *De Regenvogel* eindigt met een lange beschrijving van een tocht door de oerwoudbeschavingen waarin ik allerlei rituelen beschrijf. Je zou op het eerste gezicht zeggen dat ik daar heel ver van *De Provincie* ben afgeraakt, maar tegelijktijd besefte ik daar juist ieder moment waar ik vandaan kwam. Een naam van een stadje deed me denken aan de zilverwikkels van Albert Schweizer, die we tijdens mijn jeugd inleverden voor Afrika. Nergens heb ik zo sterk gras geroken als daar. Die sensatie maakt dat je hele jeugd weer naar boven komt. Je bent daar zo totaal verlaten, zo ver weg van de westerse beschaving dat je je des te heviger realiseert wat het is om Nederlander te zijn."

Reizen betekent voor Brokken de verhalen van anderen beluisteren. Maar de vertellers willen ook zijn verhaal horen. Die dialoog verwerkt Brokken in zijn boeken door jeugdherinneringen aan te halen, wat de lezer steeds weer even doet beseffen dat de schrijver geen Afrikaan is, maar door een Nederlandse bril kijkt, dat hij in de polders bij Rotterdam is opgegroeid en onvervalst calvinistisch opgevoed.

INDONESIE

Een schrijver ontsnapt niet aan zichzelf, proef ik uit je woorden. Wat zijn je uitgangspunten bij het schrijven?

"Een grote persoonlijke betrokkenheid staat voorop. Ik ben eigenlijk bezig met een geweldige inhaalmanoeuvre. Mijn ouders en mijn twee broers hebben in Indonesië gewoond. Ik ben verwekt op de boot die terugging naar Nederland. Thuis hoorde ik altijd over de tropen, maar ik was een buitenstaander. Ik heb alle plekken bezocht waar ons gezin woonde. Ik ken die plaatsen en huizen nu beter dan zij. Ik ben bezig met een systematisch onderzoek om dat geweldige jeugdcomplex weg te werken.

Niet dat mijn ouders nu zo'n geweldige tijd hebben gehad in Indonesië, want ze hebben op het laatst in interneringskampen gezeten. Het begon schitterend, maar het eindigde in een nachtmerrie. Ik wil misschien ook weten waarom ze zo geschonden waren, zo geestelijk gedeukt. Ik heb die mensen nooit begrepen. Ze zeiden altijd dat ik zo'n gelukkige jeugd had.

Het boek over Jean Rhys is door iemand het boek genoemd dat het verst en gelijkertijd het dichtst bij mij staat, want Rhys wilde ook bij de tropen horen. In *Wide Sargasso Sea* heeft ze er alles aan gedaan om er bij te horen. Dat voel ik enorm goed aan. Ik zie mezelf dan ook eindigen in een tropisch land. Ik wil daar gaan wonen. Dat komt steeds maar weer in me op. Ook op Curaçao kijk ik onwillekeurig naar huizen, waar ik zou kunnen wonen."

TEMPO DOELOE

Over Indonesië schreef Brokken twee verhalen. Maar hij wilde niet eindigen met het maken van tempo doeloe literatuur. Hij voelde zich niet op zijn gemak in Indonesië, "omdat het snel uitmondt in melancholie, in schrijven over de goede oude tijd die voorbij is". Reizen naar China, Azië en Afrika was iets nieuws ontdekken en deed hem ontsnappen aan de directe melancholie.

"Ik ben het kind van de dekolonisatie. Ik zoek steeds naar dat wat gebeurd is, wat fout is gegaan. En ik zie dat in alle verhalen die ik over Afrika heb geschreven, ook in mijn boek over het Caribisch gebied".

Je trekt in je persoonlijke leven de lijnen door, maar die 'techniek' lijk je ook in je boeken toe te passen getuige je aansluiting bij de reidans van Eyre en Rhys.

"Ik heb een sterk historisch besef. Als ik op Curaçao rondloop heb ik dat denk meer dan de gemiddelde Nederlander. Voordat ik hier naartoe kwam las ik de *Geschiedenis van de Nederlandse scheepvaarders in het Caribisch gebied*. Ik de Fortkerk heb ik me langdurig laten rondleiden. Die kerk had in mijn dorp kunnen staan. Ik weet dat mijn vader een keer overwoog om hier naartoe te komen. Hij had tussen de namen op de lijst van predikanten kunnen staan. Dat gevoel van herkenning botst echter met mijn herinnering aan mijn echte dorp, dat modderig, grauw en koud is.

Ik heb sterk het gevoel dat ik in een traditie sta en dat ik iets moet doorgeven, maar ook iets moet redden. Dingen die anders misschien verloren gaan. Mijn schrijven is een proberen te begrijpen, een zoeken naar het innerlijk van dat wat ik vroeger alleen zag."

In 'De moordenaar van Ouagadougou' noteer je een opmerkelijke uitspraak van de Afrikaanse dichter en politicus Bernard Binlin Dadié. Hij zegt dat een volk, dat lange tijd overheerst is geweest, zich juist dank zij de kolonisatie bewust wordt van een eigen identiteit.

"Ik moest bij die opmerking onmiddellijk denken aan Nederland, dat ontstaan is uit de strijd tegen de Spanjaarden. Nederland bestond voordien niet. Mensen zijn Nederlands gaan praten, hebben een eigen schilderkunst ontwikkeld in de zeventiende eeuw juist door die strijd tegen de overheerser. Ik realiseerde me dat toen Dadié me zei dat Ivoorkust haar eigen identiteit te danken had aan de Fransen. Ieder volk heeft in zijn geschiedenis een periode gehad dat het overheerst werd door een ander volk. Juist door de overheersing is men zich bewust geworden van het eigene. De gedachte vond ik heel verhelderd. Niet dat kolonisatie daarmee tot een minder negatief begrip wordt. In Nederland hebben we er dan ook een vreselijk woord voor kolonie: wingewest. Aan de andere kant heeft de strijd tegen de overheerser dit positieve effect op het eigene. Dadié zei me dat de Franse kolonisten dit effect nooit onderkend hebben. Zij lieten hem iedere morgen op school de Marseillaise, het Franse volkslied, zingen. Maar, vertelde hij, wij zongen dat lied uit volle borst want het gaat over vrijheidsstrijd."

"Schrijven is een inhaalmanoeuvre"

BLANK

Je hebt een aantal Frans-Caribische eilanden gezien. Wat valt je op nu je hier op de Nederlandse Antillen bent?

"Ik vind het hier meer overgoten met die Latijnsamerikaanse saus. Wat ik op Dominica zag was echt het resultaat van een plantagemaatschappij, waarin je die gelaagdheid in de bevolking ziet. Blank staat bovenaan, dan volgen de mulatten en de onderaan de negers. Die groepen gaan niet met elkaar om. Je ziet ook de invloeden van de Engelse kolonisten, die niet met de lokale bevolking omgingen. Ik voelde er vaak vijandschap.

Dat laatste geldt hier misschien ook, maar het is toch nauwelijks merkbaar. Curaçao is niet als Dominica een

Vervolg op pag. 4

JAN BROKKEN (43) heeft na de School voor Journalistiek in Utrecht en enkele jaren politicologiestudie in Bordeaux snel carrière gemaakt als journalist. Eerst bij het dagblad Trouw en later bij de Haagse Post. Voor dat weekblad maakte hij een interview met Gabriel García Márquez, een schrijver die voor hem nog steeds als het grote voorbeeld geldt voor zijn schrijverschap.

Sinds 1986 wijdt Brokken zich full-time aan het schrijven. Zijn debuut *De Provincie* (1984) werd opgevolgd door de verhalenbundel *De zee van vroege*, waarvoor hij in 1988 de Lucy B. en C.W. van der Hoogt-prijs ontving. In *Zaza en de president*, *De moordenaar van Ouagadougou* en *De regenvogel* verhaalt hij over het 'Afrika van de dag en van de nacht'. Samen vormen zij een zevenhonderd pagina's tellend werk, dat inmiddels als gezaghebbend op het gebied van de Afrika-literatuur wordt erkend. *De regenvogel* is opgenomen in het leespakket, dat Artsen zonder Grenzen aan naar Afrika uitgezonden gezondheidswerkers aanbeveelt.
Genoemde boeken zijn alle bij Uitgeverij De Arbeiderspers verschenen.

Met *Goedenavond, mrs. Rhys* schrijft Brokken voor het eerst over het Caribisch gebied. Het is zijn laatste boek, dat eind van de maand zal verschijnen bij uitgeverij Atlas, Amsterdam.

Jan Brokken was op Curaçao in het kader van het Nederlandse Film- en Boekenfestival. De verfilming van zijn debuut *De Provincie* waarin Thom Hoffman de rol van journalist Frank de Roover vertolkt, maakt deel uit van het festival, dat momenteel herhaald wordt op Aruba.

DIEETTIPS

IJzer

= door Olivia Wong Loi Sing =

IJZERGEBREK komt meer voor bij vrouwen dan bij mannen. Ijzergebreksanemie is de meest voorkomende vorm van bloedarmoede. Deze vorm van bloedarmoede ontstaat meestal sluipend, zonder dat je er erg in hebt. Voor vrouwen geldt als normaalwaarde wat betreft het hemoglobine gehalte in het bloed:

7, 6-9, 7 mmol/liter en voor mannen is dit 8,7-10,5 mmol/liter.

Ijzerdeficiëntie is een van de meest voorkomende voedingsdeficiënties en geeft aanleiding tot tal van afwijkingen. Een afwijking die kan voorkomen is een verminderd prestatievermogen. Zelfs bij gering ijzergebrek, kan dit bij de dagelijkse werkzaamheden problemen met zich meebrengen. In Indonesië heeft men kunnen vaststellen dat rubbertappers die ijzeranemie hebben, 20% minder produceren dan niet-anemische collega's. Waarschijnlijk beïnvloedt de ijzerdeficiëntie ook nog andere lichaamsfuncties, zoals: verminderde maagsapsecretie, hetgeen leidt tot minder eetlust, verminderde mentale capaciteit en verminderde groeisnelheid bij kinderen.

Het te lage bloedijzergehalte kan door middel van het eten van bepaalde voedingsmiddelen worden verhoogd (eventueel in combinatie met ijzertabletten).

Hier volgen wat voedingstips:

Bepaalde voedingsmiddelen bevatten veel ijzer en door een combinatie van verschillende voedingsmiddelen wordt ijzer in de voeding opgenomen. De volgende produkten zijn rijk aan ijzer:

* Vlees, wild en gevogelte zoals kip, kalkoen, fazant enz.
* Lever, mosselen en nier (deze produkten niet vaker dan één keer per twee weken eten.
* peulvruchten
* appelstroop, huishoudstroop.
* donkere broodsoorten
* bepaalde groentesoorten zoals broccoli, spinazie, sopropo, tuinbonen enz.
* bepaalde dieetpreparaten bevatten ook veel ijzer.

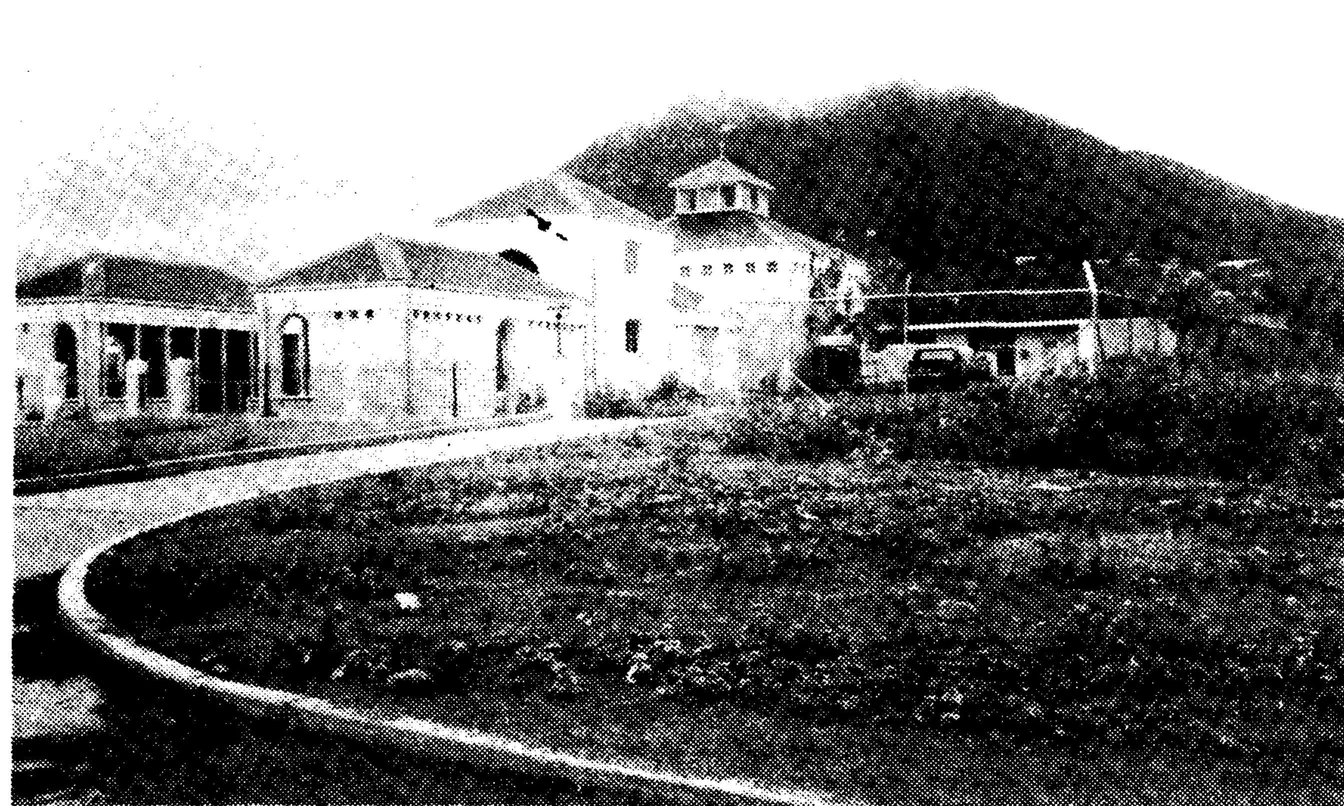
Ijzer wordt veel beter opgenomen in combinatie met vitamine C. Drink b.v. een glas sinaasappelsap bij een bruine boterham.

Voor meer informatie omtrent deze rubriek tel. 54530.

OLIE TERMINAL BLIJVENDE BEDREIGING VOOR MILIEU
'Tash Mahal' prachtig slachthuis dat niet werkt
De witte olifanten van Statia

ST. EUSTATIUS, een klein eiland in de Caribische zee noodt vriendelijk om bezocht te worden. Wuivende palmen langs lower town, helaas een strand van vulkanisch zand (niet wit dus), dat de zee steeds meer terugneemt en een wonderbaarlijke historie. De Golden Rock! Oude ruïnes langs de kust en een baai bezaaid met wrakken. In het begin van de 18e eeuw woonden hier zelfs 8000 mensen. Nu nog maar een krappe 2000. De efficiënte shuttledienst Winair landt tenminste drie maal per dag vanuit St. Maarten op de pas verlengde startbaan van het vliegveld. De open aankomsthal is vriendelijk en landelijk en formaliteiten zijn snel afgehandeld. De gebruikelijke taxi's wachten geduldig buiten en als er geen klanten komen, dan snellen ze weer weg om rijles te geven. Overgoten door de Caribische zon slaapt St. Eustatius weer rustig verder.

= door Jeffrey Sybesma =



...Het lege slachthuis met op de achtergrond de Quill...

De meeste bedrijvigheid concentreert zich rond het politie bureau, Cool Corner en het ziekenhuis. Deze drie plaatsen spelen een belangrijke rol in het bijzonder lucratieve, relatief nieuwe rijbewijs toerisme. Zittend op het bankje voor het politiebureau wachten de hoopvolle klanten hun beurt af om examen te doen.

Om de zenuwen wat te kalmeren en emoties af te reageren is Cool Corner, het café om de hoek in het midden van de stad, de plaats om bij elkaar te komen. Het is opvallend hoe goed de Statiaan opeens zijn Nederlands beheerst. Wat jaren Nederlandse educatie op school niet lukte, kreeg de rijbewijstoerist ineens voor elkaar. Ook het ziekenhuis speelt een belangrijke rol, omdat de gezondheidsverklaring hier wordt afgegeven. Het is ook de plaats waar de ergste gevallen van zenuwen worden gekalmeerd met een valiumtabletje.

Het valt allemaal niet mee als je in Nederland een banklening van tenminste 5000 gulden hebt afgesloten om dat papiertje te halen en je hebt nog maar een dag voordat je weer terug moet! Hoe makkelijk het ook lijkt, toch kun je ook op Statia zakken voor theorie of praktijk. De plaatselijke horeca vaart er wel bij en iedereen tracht opportunistisch een graantje mee te pikken van deze gouden kip. In Nederland stonden de kranten vol van deze vorm van rijbewijs halen. Maar goed beschouwd gaat het ook hier om eigen gewin die bedekt wordt met termen als slechte opleiding, niet aangepast aan de Nederlandse omstandigheden en dergelijke. Toen minister Maay vriendelijk verzocht aan de gezaghebber van Statia hier wat aan te doen en deze dat ook beloofde, veroorzaakte dat bijna een lokale volksopstand. Daarom gebeurt er voorlopig weer niets.

TERMINAL

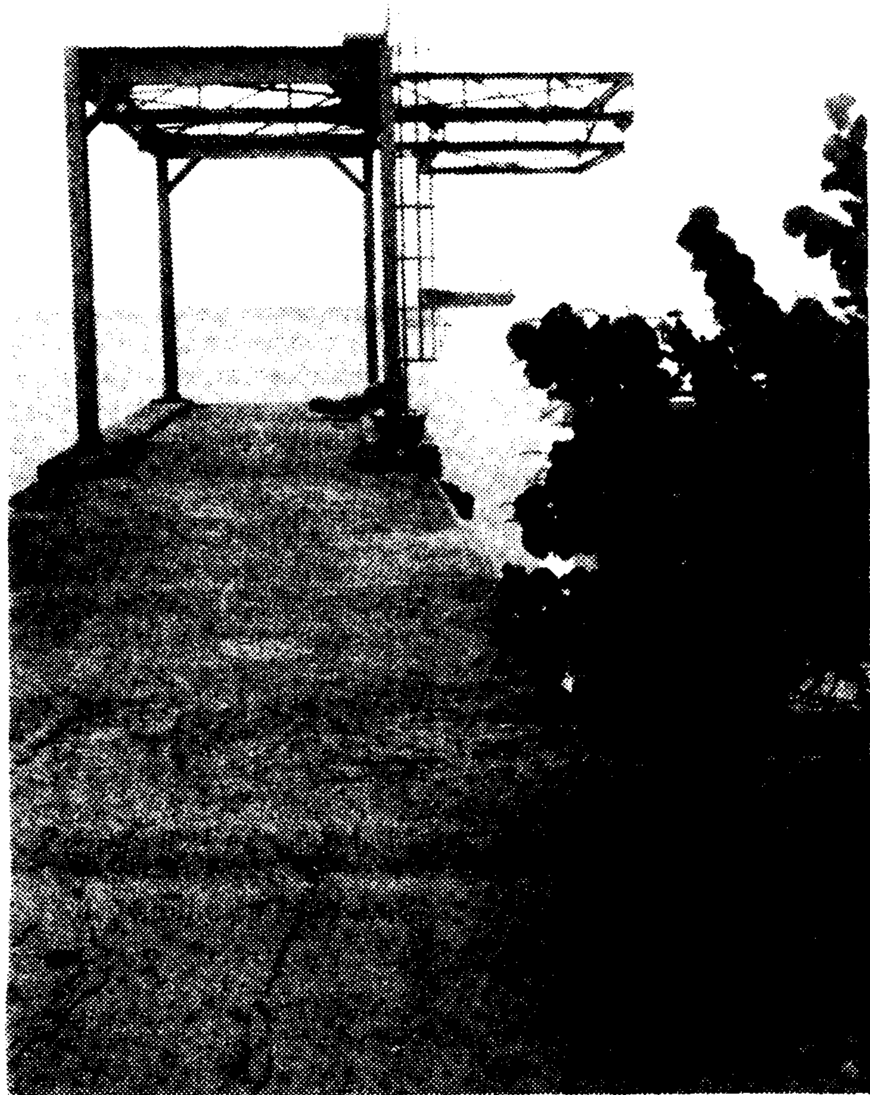
Een andere plaats van bedrijvigheid is de Statia Terminal. Dit bedrijf verschaft aan een groot deel van de lokale mannelijke bevolking werk. Zeker nu de plannen om een kleine olie-raffinaderij erbij te bouwen, ook werkelijkheid worden. Statia Terminal is al enige tijd aanwezig op het eiland en bezet de noordelijke heuvels. In deze heuvels zijn een twintigtal opslagtanken neergezet waarin verschillende soorten olie bewaard worden.

De rol van Statia Terminal is het ontvangen, mixen en weer afgeven van oliesoorten aan klanten. Een lange pier steekt ver uit in de zee waar de grootste tankers afmeren. Verder zijn er enkele drijvende lichters waar men door middel van onderzeese slangen olie naar toe pompt, die dan door de tankers aan boord genomen wordt. De mogelijkheid van olie morsen en vervuiling is niet meer de theorie, maar doet zich daadwerkelijk regelmatig voor.

De lokale autoriteiten zijn in principe niet in staat hierop adekwaat te reageren en een contingency plan bestaat alleen nog maar rudimentair. Ondanks sussende woorden dat al het mogelijke gedaan wordt om calamiteiten te voorkomen, blijft het de vraag waar de onafhankelijke controleur is van dit bedrijf.

Op het terrein wordt momenteel een kleine olieraffinaderij gebouwd. Vele geruchten doen momenteel de ronde over dit bedrijfje. De raffinaderij zou niet nieuw zijn. Het zou een in Amerika afgekeurde fabriek zijn. Buitenlandse arbeiders, gespecialiseerd in het bouwen van dergelijke raffinaderijen, vertrokken weer na enige dagen omdat de werkomstandigheden te gevaarlijk waren.

Ondanks een solide en goed in elkaar gezet contract met de eilandelijke overheid is het niet duidelijk wie controleert of alles wel in orde is, vooral in het belang van het publiek, niet alleen van Statia, maar zeker ook van de naburige eilanden Saba, St. Maarten, St. Barth en St. Kitts. Wordt er wel precies volgens de hoogste milieustandaarden gewerkt? Wie controleert? Deze laatste vraag is eigenlijk waar alles om draait.



...De hijskraan op de 'Roll On, Roll Off' pier die nooit gewerkt heeft...

EXPERTS

Het is natuurlijk niet mogelijk om op een bevolking van 2000 man alle expertise in huis te hebben om goede evaluaties en aanbevelingen te kunnen doen. Aanbevelingen die altijd in het belang moeten zijn van de lokale bevolking, want het eiland is van hun. Het is hier waar alles mis gaat omdat zogenaamde experts wel even komen vertellen wat goed is voor de bevolking van Statia.

Gestudeerde wijze mannen komen met een laptop-computer onder de arm binnen vliegen en voor je het weet zijn ze weer vertrokken, een dik dossier achterlatend waarvan lokaal niets begrepen wordt. Logisch dat er dan geen commentaar komt! Deze prachtige dossiers gaan door de bureaucratische molen als Depos, Venona, Kabna en vice versa ter financiering uit de ontwikkelingspot, waarbij meer gelet wordt of het dossier wel goed is geschreven, dan op de realistische haalbaarheid.

Nederland laat zo'n project snel uitvoeren, die hierbij denkt weer eens aardig te zijn voor de kleinere eilanden (Curaçao krijgt al zoveel), de aannemer wrijft zich eens lekker in zijn handen, en het resultaat leidt vaak tot een mislukt project. Op het eiland St. Eustatius vind je hier een aantal prachtige voorbeelden van. De zogenaamde witte olifanten van Statia.

Het ziekenhuis van Statia staat midden in de stad en kan niet meer uitbreiden. Door ruimtegebrek en de oude staat van het gebouw was een nieuw ziekenhuis hard nodig. Sociale infrastructurele projecten vallen altijd wel in goede aarde voor Nederlandse ontwikkelingssteun en al gauw lagen de tekeningen gereed voor een ieder om in te kijken. Een prachtig gebouw zou verrijzen aan de noordelijke kant van de stad, waarbij aan alles gedacht was. Een groots en goed project. Jammer genoeg heeft dit ziekenhuis nooit als zodanig gefunctioneerd.

Meteen bij de oplevering werd het afgekeurd, omdat het niet voldeed aan de eisen die aan een ziekenhuis worden gesteld. Het meest typerende voorbeeld is het feit dat de bedden niet eens door de deuren konden, omdat deze te smal waren en zo waren er nog meer vreemde zaken. Zag dan niemand dit van tevoren in?

TASH MAHAL

Het slachthuis, lokaal ook wel de Tash Mahal genoemd, is in theorie een prachtig project. Ik heb het met mijn ogen mogen zien. Zowel qua architectuur als opzet zou dit project niet mogen mislukken. Drijfruimtes, slachtruimtes, vriesruimtes, kantoorruimtes, aan alles was gedacht. Helaas werkt ook dit project helemaal niet. Het eiland is ironisch gezien overspoeld door de geiten, ezels en koeien, maar geslacht wordt er niet. Als er eens per maand een koe geslacht wordt in het slachthuis is het veel. Dit project zou volgens de plannen vlees gaan exporteren. Waarom is het fout gegaan? Heeft men de lokale bevolking wel eens goed gevraagd wat zij van dit project dachten? Feit is dat het vanaf het begin niet functioneert.

Op de kleine pier of wel de Roro pier (Roll on, roll of) staat een ingenieus bouwsel waarmee kleine scheepjes uit het water kunnen worden gehesen en via een wagen veilig op land kunnen worden gezet. De argumentatie voor dit project was de bescherming van bootjes tijdens de regelmatige swells en ruwe zee. Statia ligt in de huricane belt en derhalve komt slecht weer regelmatig voor. De wind draait soms naar het westen of swells uit de Atlantische Oceaan brengen golven die groot genoeg zijn om zeilboten en jachten van hun ankers te slaan en op de kust te werpen.

Als je dus je boot op tijd uit het water kunt halen via de hijskraan dan is je boot veilig. Het probleem zit hem in het woord op tijd. Meestal kondigen de swells zich niet aan. Een depressie ergens op de oceaan brengt dagen later de gevreesde swells. Grote golven ontstaan binnen minuten. En deze golven maken de hijskraan nutteloos, omdat de bootjes niet meer bij de Roro pier kunnen komen. Ze worden hiertegen te pletter geslagen. Golven dreunen met enorme kracht tegen deze kleine pier en de hijskraan kan zijn werk niet doen. Daarom is deze kraan ook nog nooit gebruikt voor de reden waarvoor het gebouwd is. Heeft dan niemand hieraan kunnen denken voordat dit prachtige bouwsel gebouwd werd?

VISVERWERKING

Statia zou eens het centrum worden van visverwerking. Opnieuw ziet het project dossier er weer prachtig uit. De bedoeling was dat de vissers hun vis naar dit centrale punt brengen, om hier vandaan verder te verwerken en af te zetten. Bovendien zou dan een echte grote vissersboot met een professionele bemanning lokale mensen opleiden in het vissersvak. Zachte leningen zouden worden verleend om eigen boten aan te schaffen. Een totale professionele opzet. Het gebouw staat er nu. Maar er zijn bijna geen lokale vissers. Degenen die er zijn hebben geen centrum nodig om hun vis te verkopen en zijn niet geïnteresseerd om een grote lening af te sluiten voor een boot.

Ze hebben hun kleine bootjes en verkopen hun vis meteen al op het strand. Ze hebben helemaal geen zin om full time visser te zijn. De lobstervissers hebben hun eigen kanalen om de kreeften naar St. Maarten te verschepen en het professionele opleidingsvaartuig is nooit gekomen. Een laatste poging het project te redden door de vissers van Saba en omringende eilanden te vragen om ook hun vangsten naar Statia te brengen mislukte ook jammerlijk. Een Sabaan gaat gewoon niet naar Statia.

De nieuw te bouwen pier is eigenlijk nog geen witte olifant, maar kan dat wel worden. Iedereen is het erover eens dat de bestaande pier zeer slecht gebouwd is. Op verschillende plekken steken de betonijzers eruit en zijn stukken beton verdwenen die nu op de bodem van de zee liggen. Gedeeltelijk kan dit te wijten zijn aan de destructieve krachten van de zee, opgezweept door orkanen en stormen, maar dat is een gegeven waarop de pier berekend zou moeten zijn. De pier is van een open constructie en gebouwd op palen. De aangenomen plannen om een nieuwe vaste pier te bouwen, zijn al in een vergevorderd stadium. Holland heeft de financiering goedgekeurd, maar er moet opnieuw aanbesteed worden, omdat de laagste aanbieder zich teruggetrokken heeft of failliet is gegaan.

Verschillende mensen hebben hun twijfels uitgesproken over de nieuwe pier. Hij is een stuk korter dan de bestaande. Het zou meerdere funkties moeten hebben. Behalve de aanvoer van goederen via een beschermde pier, moet het beschutting bieden tegen swells voor jachten, en moet het de golven breken om ervoor te zorgen dat het strand weer terug komt. De nieuwe pier voldoet niet aan al deze eisen. Degene die de pier ontwierp, ging van drie fases uit.

In fase drie zou de pier plus achterland een grote container overslaghaven worden. Het blijkt nu dat fase 2 en 3 niet door gaan, alleen de eerste fase. Deze nieuwe pier is klein en alleen gebouwd met het idee beschutting te geven voor transportboten die goederen aanvoeren. De andere aspecten zijn waarschijnlijk niet eens in overweging genomen. Waarschijnlijk is dit niet in het voordeel van het eiland.

VRIENDELIJK

Statia is een mooi eiland. De mensen zijn enorm vriendelijk. De mensen zijn ook erg passief. Ze hebben genoeg 'witte olifanten' meegemaakt om zich er nog over op te winden. Dat is jammer. Slechts een enkeling verheft af en toe zijn of haar stem. Maar zulke kreten gaan verloren in de passaatwind. Verder gaat alles gewoon door. Er zijn natuurlijk ook goede projecten. Het werk van de Statia Historical Foundation is opmerkelijk. Momenteel wordt het vroegere Government Guesthouse gerestaureerd.

Daar komen de raadszaal en het gezaghebberskantoor. De afgebrande vleugel van het Fort Oranje, waar de rest van de overheidskantoren gevestigd is, zal met deskundig advies worden herbouwd, waardoor het weer in zijn oude glorie hersteld is.

Sinds kort is er een bouwverordening waardoor de mogelijkheid aanwezig is om nieuwe gebouwen in dezelfde stijl als de historische panden te laten maken. Dit komt het stadsbeeld zeker ten goede. Een ruimtelijke ordeningswet zit ook in de pen. Allemaal goede zaken.

Wat wel heel duidelijk moet zijn is het feit dat alle projecten die op het eiland plaatsvinden ook door de bevolking worden ondersteund en dat zij heel duidelijk doordrongen zijn van de gevolgen van een project. De meerderheid van de Statianen staan achter de bouw van de olieraffinaderij op het terrein van de Terminal, omdat zij daarin werkverschaffing zien. Maar zijn zij er ook daadwerkelijk van doordrongen dat de negatieve effecten van dit project misschien zwaarder wegen dan de positieve? De toekomst zal dit moeten uitmaken en hopelijk is er dan niet weer een nieuwe witte olifant op Statia.

IMPRESSIES VAN EEN HUISARTS

Liga Vruminga

= door Irene Braakman =

WE ZITTEN OP de tribune in het stadium van Suffisant en kijken vertederd naar onze jongste zoon die vandaag een grootste prestatie gaat leveren. Denkt hij zelf. Wij zijn daar minder zeker van. Hij loopt nooit in de voorste gelederen. Hij is een dromer. Staat vaak wat op en neer te springen als er uitleg wordt gegeven, die hij dan mist omdat hij niet heeft opgelet. Hij staat ook nu weer met een vriendje wat duw- en trekoefeningen te doen of ze proberen elkaar op te tillen.

Die van ons gaat gemakkelijk de lucht in, maar het vriendje is van een zwaarder kaliber en is niet van de grond te krijgen. De tribunes zitten vol met vaders en moeders, broertjes en zusjes en de kinderen die net als onze zoon straks aan de hardloopwedstrijden gaan meedoen. Het is een gezellige drukte. De massa beweegt, wiebelt en deint mee op de maat van de muziek die onophoudelijk luidkeels uit de luidsprekers schalt. Zo luid dat de mededelingen die er dwars door heen gedaan worden amper verstaan kunnen worden.

Maar alles wijst zich van zelf wel. We begrijpen ook instinktief wel wat er moet gebeuren. Muziek moet altijd hard, heel erg hard. Dat verhoogt de sfeer. Ik vind 't prima als ik maar niet vlak bij de luidspreker zit. Als je de menigte uit de verte gade slaat zie je in één oogopslag welke kleuren in de top tien zijn op het ogenblik. Blacklight groen, eigenlijk geelgroen, voert de boventoon, gevolgd door oranje en knalroze, alle blacklight wel te verstaan.

Het zijn vooral de petjes die in het oog springen. Op al die donkere hoofden staat 't prachtig, feestelijk. De wriemelende massa biedt een vrolijke, blijde aanblik. De kleuren vallen vooral zo op door het kontrast met de donkere huidskleur die onder de kleding te voorschijn komt. De stalletjes waar french fries, pastechi, pikaballen, pia galinja, etc., te koop zijn, ontbreken niet. Veel toeschouwers hebben zich trouwens met ice-jugs en koelers op de banken geïnstalleerd en zijn voorzien van een hoeveelheid eten en drinken die ruim voldoende voor een weekend lijkt te zijn.

Curaçaoënaars zijn erg op eten en innemen gesteld. Aan sommige kinderen is goed te zien dat ze daar al jong in getraind worden. Er heerst een uitgelaten sfeer. De kleintjes worden nu in de rij opgesteld. De drie- en vierjarigen. Vruminga's worden ze genoemd. Mieren. Als het startschot heeft geklonken kun je je goed voorstellen waarom ze zo genoemd worden. Het is een komisch gezicht. Er zijn er een paar die eruit springen. Die rennen parmantig voorop.

Ze moeten 400 meter hardlopen. Voor die kleine beentjes een hele afstand. Dan komt de groep vijf- en zesjarigen aan de beurt. Zij moeten 500 meter lopen, het hele veld rond. Een, twee ontsnappen aan de groep. De achterhoede wordt gevormd door een meisje dat met wijd open gesperde mond luidkeels blèrend laat horen dat ze de strijd al heeft opgegeven. Nee, dan moet je die eenzame vruminga zien die daar in de verte achter de hele troep komt aangehold.

De kleine beentjes gaan op en neer, de armpjes worden driftig door de lucht gezwaaid. Alleen de voorwaartse snelheid is niet zo groot. Ik schiet in de lach, zo komisch ziet het er uit. Onverstoorbaar holt de kleine mier verder. Tenslotte is onze zoon ook aan de beurt. Ja, hoor, hij staat weer te springen en niet op te letten bij de uitleg. De kinderen worden opgesteld bij de startlijn. Iedereen wordt van de baan geveegd, om de kinderen niet voor de voeten te lopen. Daar klinkt het startschot. Weg knallen ze. Ze moeten zeshonderd meter lopen. Hij loopt midden in de groep. Dat valt niet tegen. Hij haalt er zelfs nog een paar in. Naast me staat een vader die met vier gouden kettingen en drie gouden armbanden om en aan elke vinger een gouden ring zijn zoon staat aan te moedigen.

Dat is pas een vader, die moet wel opvallen. Tegen de ontblote borst vallen de kettingen extra goed op. Mijn zoon komt met een paarsrood aangelopen hoofd langs gesprint. Hij kijkt bloedserieus. Ik bewonder hem. Ik zou zelf allang zijn neergezegen voor ik eenmaal het veld rond gehold zou zijn. Hij heeft toch maar even anderhalve baan afgelegd. Aan het eindpunt worden ze opgevangen en wordt ze verteld nog even rustig een eindje door te lopen om de spieren de kans te geven om op een goede manier te relaxen. Als beloning voor hun prestatie krijgen de kinderen volgende week op school een diploma uitgereikt van Sedreko, bureau sportzaken, die dit evenement voor de Liga Vruminga, de mierenbond, heeft georganiseerd. De muziek dreunt nog na in onze oren als we na afloop het stadium uitstappen en op zoek gaan naar een plekje waar we zonder gedrang nog even wat kunnen gaan drinken om de goede afloop te vieren.

Jan Brokken

Vervolg van pag. 3

echte slavenmaatschappij met grote opstanden geweest".

Heb je al een volgend boek op stapel staan?

"Van de afgelopen twaalf maanden ben ik er acht weg geweest. Ik moet nu nog over drie reizen gaan schrijven. Dat betekent dat ik me de komende tijd veel ga opsluiten. Het lijkt misschien dat ik een fantastisch leven leidt met al die reizen, maar dat is betrekkelijk. Het is onderweg hard werken geblazen. Tegenover drie maanden reizen staat een vol jaar schrijven. Over *De regenvogel* heb ik ruim twee jaar gedaan. Schrijven is hard en geduldig werken".

Met welke kernwoorden zou je je boeken willen omschrijven?

"Het gaat eigenlijk altijd over liefde, eenzaamheid en onvermogen. Verloren liefdes en waanzinnige eenzaamheid, maar ook de schok in een andere cultuur zit voortdurend in mijn werk. Toch wel heel veel liefde. Misschien ben ik wel de laatste romanticus."

LETTERKUNDIG LEVEN ROND DE EEUWWISSELING

Tal van vormen literatuur bij prijsuitreikingen

Voordrachten en toneel hoorden bij einde schooljaar

=door Wim Rutgers=

HOOGETEPUNT VOOR DE talrijke laat negentiende eeuwse particuliere scholen waren de meestal in december, aan het einde van het schooljaar, gehouden openbare examens en prijsuitreikingen.

Daarna begon de vakantie, waarna men in januari met frisse moed aan een nieuw schooljaar begon. De scholen traden in deze periode, mede uit concurrentie-overwegingen, nadrukkelijk naar buiten toe, waardoor we juist in de kranten uit deze maanden iets kunnen lezen over hoe het onderwijs rond de eeuwwisseling georganiseerd was. De examens waren openbaar en werden om zoveel mogelijk bezoekers aan te trekken, bij voorkeur in de avonduren gehouden. Na het examen volgde het culminatiepunt van het schooljaar, de diploma- en prijsuitreiking, waarover de kranten uitvoerig en zonder uitzondering lovend verslag deden. In deze periode verschenen eveneens de advertenties om nieuwe leerlingen te werven, waarbij de schoolprogramma's werden gepubliceerd.

Bij zo'n prijsuitreiking moeten we allereerst denken aan het uitdelen van prijzen in de vorm van boeken, maar daarnaast ook aan wat er tijdens zo'n feestelijke avond verder op het programma stond. Wat het eerste betreft, schreef een zekere 'J' over de boekjes die cadeau gedaan werden. "Men kiest slechts boeken waarin zedekundige verhalen voorkomen en die waarin leerryke fabels en anekdoten worden gevonden", waarbij hij zich afvroeg of het particulier onderwijs wel voldoende controleerde of de uitgedeelde prijzen niets kwetsends zouden bevatten voor andersdenkenden, zoals liberaal, katholiek, protestant en vrijmetselaar. Het onderwijs moest einde negentiende eeuw strikt neutraal zijn?

De op die uitreikingen gebrachte programma's ondervonden veel belangstelling, inclusief van het plaatselijke establishment, zoals de gouverneur en de onderwijsexamencommissie.

Door middel van voordrachten en liederen, kleine toneelstukjes en dialogen in het Spaans, Nederlands, Duits, Engels, Frans of zelfs Latijn, en soms ook improvisaties door de leerlingen, de van in de 'elocuencia' geoefendheid getuigende redevoeringen en aanspraken door directeur en leraren, de leden van de examencommissie of een enkele keer zelfs de gouverneur, brachten de leerlingen in aanraking met de heersende retorica en de (buitenlandse) literatuur.

COLEGIO VARGAS

De prijsuitreiking aan Colegio Vargas in 1872 werd opgeluisterd door een speciaal voor de gelegenheid geschreven gedicht van Manuel M. Bermudez de Avila: 'Canto al Colegio Vargas', dat werd voorgedragen door de interne student Manuel Tomás Leander.

Het is jammer dat de schaarse verslagen zo weinig inhoudelijke gegevens verschaften over wat er gedaan werd, waardoor we iets van de literaire schoolcanon van die dagen, wat er op school gelezen moest worden, zouden kunnen achterhalen. Wel gaf 'Civilisadó' op 12 december 1874 het programma en een verslag, waaruit we kunnen leren dat er naast de toespraken door de bekende advocaat A.M. Chumaceiro en muziek afwisselend vijf keer in vijf verschillende talen gedeclameerd werd.

"De prijsuitdeeling..... was verdeeld in vyf afdeelingen tusschen welke telkens de muziek zich deed hooren, en de jongelingen vyf tooneelstukjes, in even zooveel verschillende talen, opvoerden".

Colegio Sto. Tomás werd steeds uitgebreid in de eigen Amigoe besproken. Naast muziek, korte voordrachten in vier verschillende talen, werd er ieder jaar door de leerlingen een door rector M.V. Zwijsen zelf geschreven drama opgevoerd.

COLEGIO BRUSSE & LEON 1874

Was Collegium Neerlandicum in 1865 de eerste middelbare school, ook de andere particuliere scholen hadden een afdeling waar het niveau vergelijkbaar was. Colegio Brusse & Leon was in 1871 opgericht, na de sluiting van het Collegium Neerlandicum.

Van de prijsuitreiking op maandag 14 december 1874, toen de school aan het einde van haar tweede jaar van bestaan was gekomen, is een compleet programma bewaard gebleven. De school kende toen niet minder dan vier afdelingen, zeg maar niveaus, van elementair tot middelbaar niveau. Achtereenvolgens was er die avond een programma voor elk van die afdelingen.

Vriend 'X' gaf in 'Civilisadó' 19 december 1874 een uitgebreid verslag, waarin hij begon met een algemeen beeld van de onderwijssituatie, door nadrukkelijk tegenover het gewoonlijke ophemelen van al die door buitenlanders gestichte scholen,

"om by ons, Curaçaoënaars, het geloof te doen ingang vinden en de overtuiging te vestigen, dat wy tot dusverre als het ware van het licht der beschaving zyn verstoken gebleven",

het eigen karakter van deze school aan te prijzen, waarbij hij grote Curaçaose voorgangers en tijdgenoten noemde en roemde. Het bijgewoonde examen was voor hem het bewijs, dat "onze scholen beantwoorden aan de hoogste eischen, welke de hedendaagsche beschaving daaraan stellen (sic)", hoewel er niet veel belangstellenden aanwezig waren.

'X' gaf een uitgebreid verslag vol lof, waaruit we iets over de manier waarop de talen werden onderwezen. De grammaticale regels en uitzonderingen van het Nederlands, Frans, Engels, Duits en Spaans moesten niet alleen worden uitgelegd, maar ook met elkaar vergeleken en toegepast. Daarnaast was de uitspraak belangrijk. Vraag en antwoord vonden in de taal zelf plaats.

"By de declamatie van eenige uitgelezene stukken, in de verschillende talen, die op de school in sprake worden onderwezen, trok menig leerling onze aandacht door hunne schoone en losse voordracht"

DE PRIJSUITREIKING

Omlijst met muziek door een orkest van liefhebbers, waren er die avond niet minder dan zeven 'aanspraken', bij de opening en de sluiting, en aan het einde van het programma van iedere afdeling. Namens de 'Commissie der prijsuitdeeling' trad A.M. Chumaceiro als ceremoniemeester en feestredenaar op.

De prijzen bestonden dit jaar uit een 'aardglobe met hare middagslyn', een 'stereoscoop met gezichten', een 'dictionaire van Webster' omdat een 'album met portretten van de voornaamste onder Neêrlands beroemde mannen' niet op tijd was aangekomen.

Bij de prijsuitreiking voor het schoonschrijven moraliseerde de redenaar over

"het onwaardeerbare nut van de schryfkunst, tevens als de keerzyde der medaille in herinnering brengende hoeveel kwaad diezelfde schryfkunst nogtans kan stigten, wanneer daarvan tot lage doeleinden gebruik wordt gemaakt, wanneer zy om te lasteren wordt misbruikt"

De beide directeuren en het Lid van de Schoolcommissie Hellmund voerden ook het woord. Brusse sprak daarbij

"eenige ongekunstelde en aandoenlyke woorden naar aanleiding van een prys, door een particulier uitgeloofd en die aan zynen eersten leerling op Curaçao, was ten deel gevallen".

De school werd begiftigd met een vijftien delige Hollandsche Encyclopedie, wat nog weer eens bevestigd dat rond de eeuwwisseling lang niet alle Curaçaose onderwijs geheel Spaans georiënteerd was.

Het vaste en onmisbare onderdeel 'declamatie' werd verzorgd in vijf talen, vanaf de eerste tot de vierde afdeling achtereenvolgens in het Nederlands, Engels, Duits, Frans en Spaans. De diverse rollen daarbij werden in het programma alle met name genoemd, en het lijken overwegend Curaçaose namen te zijn, al had de school wel een afdeling internen.

Omdat het hier een jongensschool betrof, moesten de vrouwenrollen in de declamatie ook door jongens gesproken worden. N. Dania en P. Leon speelden zo samen 'Husband and Wife' en H. en L. Ferguson namen de vrouwenrollen op zich in 'W. Tell'. Erg enthousiast was recensent/verslaggever 'X' niet over de declamatie, maar hij schreef toch vergoeilijkend

"de uitvoering der kleine zamenspraken in het Nederlandsch, Fransch, Engelsch, Duitsch en Spaansch liet, de jaren van de knapen, die daaraan deel namen, in aanmerking nemende, de toehoorders voldaan. Vooral El Pollo en Larisole et Lemerlin werden zeer goed uitgevoerd en dan ook meer dan de andere stukken toegejuicht".

Er waren veel toeschouwers op "het feest der beschaving" zodat niet alleen de zaal vol was, maar velen buiten de ramen moesten blijven staan kijken. De dames die geen plaatsje konden vinden, moesten 'helaas huiswaarts keren'. Waarom gaat men voor een dergelijke plechtigheid niet naar Teatro Naar, vroeg recensent 'X' zich dan ook af.

Deze prijsuitreiking was een nog relatief eenvoudig gebeuren, sommige waren veel pretentieuzer van opzet. Over de eigenlijke inhoud van het programma leren we uit het verslag niet zoveel. We zien alleen iets over het taalprogramma en de wijze van examineren daarvan, het belang dat aan oratie en declamatie werd gehecht, het relatief Nederlands gericht zijn, de veelzijdige aandacht voor taal en literatuur.

COLEGIO STO. TOMAS

Een prijsuitreiking als van Colegio Santo Tomás, door rector Zwijsen "het edele worstelperk van kunst en wetenschap" genoemd, was niet alleen een hoogtepunt in het schooljaar, maar ook een hoogtepunt in het cultureel leven van het hele eiland, zeker toen het internaat aan het einde van de eeuw op haar hoogtepunt stond.

In de stampvolle zaal zaten gouverneur Barge met zijn adjudant, de hoge geestelijkheid, een ex-president van Venezuela, leden van de koloniale raad en de schoolcommissie, ouders,

"in één woord, de élite van Curaçao..., dat gedeelte van het publiek, dat aanspraak erop maakt 'de Intelligenz' te vertegenwoordigen en dat overal heenstroomt, waar iets geheel bijzonders te hooren en te zien is en ook - waar het eenmaal mode is zich te vertoonen, en dat wij in navolging van het tout Paris zouden willen aanduiden door den naam van tout Curaçao'.

Het programma van zo'n avond had kennelijk een vast verloop, getuige diverse verslagen. Na het spelen van het Nederlands volkslied 'Wien Neêrlandsch bloed' bij het binnentreden van de gouverneur, sprak rector M. Victor Zwijsen zijn openingswoord in 'vloeiend' Spaans.

Een stijlbloempje geplukt uit zijn welkomstwoord van 1898, in de vertaling van de Amigoe-redacteur, tot zijn leerlingen uit Venezuela, Colombia, Cuba en Sto. Domingo.

"de dierbare jeugd, de hoop van Kerk en Vaderland, de planten, in den tuin der Christelijke beschaving, waar zij besproeid, gesnoeid en geleid worden ten einde eenmaal reuzenboomen te worden, die den hemel schijnen te willen schragen".

Aan de eigenlijke door de gouverneur zelf verrichte prijsuitreiking, gingen muziek, uitgevoerd door een schoolorkest, zang, voordrachten in Frans, Engels, Duits en Spaans, een komische schets, en een uitvoerig Spaanstalig drama vooraf. De avond werd besloten met een op het gespeelde drama aansluitende apotheose. De inhoud van het programma was geheel in katholieke zin, in de zin van

"den godsdienst, die den volgeling ter wijsheid onderwijst en alleen in staat is de ware, christelijke beschaving en duurzame kennis aan te brengen, de godsdienst van den Christus, van het Kruis".

Zo werd de letterkunde dienstbaar gemaakt aan de religie, geheel overeenkomstig de ideeën van de R.K. kerk in die dagen. In die literatuuropvatting werden de leerlingen gevormd.

"Wij zullen de leerlingen van het Colegio ook zien optreden in een drama en daarmede het bewijs zien geleverd, dat men te San Fuego op de hoogte is van zijn tijd en niet nalaat den veredelenden invloed van het tooneelspel aan te wenden tot volmaking der opvoeding".

De 'great attraction' van zo'n prijsuitreiking, was, zoals de Amigoe in 1898 schreef, de opvoering van een door rector M. Victor Zwijsen zelf geschreven drama. Er zijn er drie bekend en hun opvoeringen werden in de krant alle zeer lovend besproken. Voorzover te achterhalen geven ze ons nu een beeld met wat voor soort werken de leerlingen in aanraking werden gebracht. Pater Zwijsen ontleende de stof voor zijn drama's aan de Zuidamerikaanse geschiedenis. Zo beschreef hij achtereenvolgens episodes uit de onafhankelijkheidsoorlog van Zuid-Amerika aan de hand van de heldendaden van De Miranda, generaal Sucre en de ontdekking van Amerika door Columbus.

Hoewel de Amigoe-verslaggever enthousiast was, oordeelde professor J. Terlingen in 1961, in zijn overzicht van de Spaans-Antilliaanse literatuur bepaald niet zo gunstig over de literaire waarde. Hij vond ze zeer matig, want hij schreef over het sterk retorisch karakter van dit 'school(se)drama', ..."poseen sobrados elementos retoricos y su significación no excede al drama escolar..."

De populaire stukken werden niet alleen gespeeld, maar verschenen ook in boekvorm. Geheel in de toenmalige traditie beperkte de krant zich echter tot een algemeen bedankje voor het presentexemplaar van het waarschijnlijk door A. Bethencourt in 1897 uitgeven stuk. recensies waren nog niet gebruikelijk:

"In dank ontvangen van den schrijver El choque de dos estrellas ó sea El [illegible] libertad. Dit tooneelstuk [illegible] bedrijven, door den WelEerw. Heer M. Victor Zwijzen, directeur van het Colegio Santo Tomás alhier, geschreven, speciaal om door leerlingen van gemelde inrichting bij de prijsuitdeeling op 10 dezer gehouden, te worden opgevoerd, heeft algemeen bijval mogen ondervinden. De prijsuitdeeling had op dien avond volgens het vastgesteld programma plaats".



Was het bij het begin van deze eeuw zo dat de schooljeugd om prijzen wedijverde in het 'schoonschrijven', declameren en andere hoogstaande vormen van expressie, tegenwoordig zoekt men het meer in vrije expressie en het bevorderen van de eigen cultuur. Op deze archieffoto: schoolkinderen uiten zich op hun eigen manier tijdens een Onderwijsdag.



DE NEDERLANDSE bibliotheek bestaat honderd jaar. Een feit dat gevierd wordt met een landelijke promotiecampagne met als hoogtepunt zondag 17 mei wanneer meer dan 150 bibliotheken een 'feestelijke openstelling' zullen bieden. Op de foto: een reizende bibliotheek uit de jaren dertig.

Kritische uitspraak paus voor Argentijns episcopaat

President Menem voor scheiding Kerk-Staat

BUENOS AIRES - Volgens president Carlos Menem van Argentinië is het ogenblik aangebroken om een scheiding te overwegen tussen kerk en staat wat Argentinië betreft. Tussen president Menem en de hierarchie van de katholieke kerk en dan met name enige progressieve bisschoppen is het onlangs tot een botsing gekomen, reden waarom de Argentijnse president kennelijk van gedachten is veranderd. Tot voor kort namelijk hechtte hij zeer goede relaties met de katholieke kerk.

President Menem heeft zich voor het eerst in het openbaar over deze kwestie uitgelaten in een gesprek met het Argentijnse dagblad La Nación dat samen met vier andere Latijnsamerikaanse dagbladen de groep Diarios America uitmaakt. Men legde de president de vraag voor of het voorstel van zijn kant om de grondwet te wijzigen ook de scheiding van kerk en staat inheld? Daarop gaf hij ten antwoord: Als gouverneurs van de provincies lid kunnen zijn van andere godsdienstige groeperingen, zie ik niet in waarom dit niet kan gelden voor de presidenten van dit land.

Menem is als kind van een Syrisch immigranten-gezin in Argentinie aangekomen indertijd. In zijn jeugd werd hij katholiek, toen hij namelijk zijn politieke carrière begon. Zijn echtgenote Zulema Yoma tegen wie nu een echtscheidings-procedure gaande is, bleef Islamiet. Hun huwelijk is gesloten volgens de Islamitische ritus.

De Argentijnse president kwam onlangs in aanvaring met leden van het Argentijnse episcopaat in verband met het economische noodprogramma waarvan de armen de dupe dreigen te worden. De omvang van het aantal mensen in de marge van de Argentijnse samenleving is als gevolg van dit economische beleid aanzienlijk toegenomen.

DUIDELIJK

De verhouding werd er niet beter op door de uitspraken van paus Johannes Paulus II bij het in ontvangst nemen van de geloofsbrieven van de nieuwe Argentijnse ambassadeur bij de Heilige Stoel, Francesco Trusso. De paus merkte toen op dat hij wilde opkomen voor de minstbedeelden in de gemeenschap die het slachtoffer dreigen te worden van de economische aanpassingen. Alle politieke waarnemers zagen daarin een duidelijke vingerwijzing voor de regering van president Menem.

In eerste instantie merkte de Argentijse president op dat deze opmerking van de paus niet voor zijn regering bedoeld was en dat het ging om een algemene opmerking van de paus. Een paar dagen later echter constateerde president Menem dat de paus beter geïnformeerd moet worden over de situatie in Argentinië. Wij zijn namelijk druk bezig ons in te zetten voor de minstbedeelden, aldus de Argentijnse president.

VOOR EPISCOPAAT

Volgens het dagblad La Nación is dit advies van Menem voor de paus in feite bedoeld voor het Argentijnse episcopaat dat op het punt stond in algemene vergadering bijeen te komen. Volgens het dagblad kent het Argentijnse episcopaat namelijk twee verschillende zienswijzen. Daar is het standpunt van de meerderheid van de bisschoppen van conservatieve snit, geleid door de aartsbisschop van Buenos Aires mgr Antonio Quarracino, die over het algemeen zich verzoenend opstelt tegenover Menem en verder is daar de progressieve minderheid welke kennelijk op de tenen heeft getrapt van de president.

President Carlos Menem van Argentinië hier bij de 'Klaagmuur' tijdens een bezoek aan Jeruzalem.





Militaire voertuigen blokkeren een straat in de buurt van het presidentële paleis tijdens de coup welke in februari j.l. plaatsvond in Caracas.

RK van Venezuela: Alleen coupplegers straffen?

Eerst moeten schuldigen corruptie achter tralies

CARACAS - De katholieke kerk van Venezuela wil dat degenen die schuldig zijn bevonden aan corruptie, inderdaad gevangenisstraf krijgen. In het andere geval is men van mening dat het moeilijk zal zijn de soldaten te berechten, die hebben deel genomen aan de mislukte coup van begin februari. Dit om de eenvoudige reden dat het de autoriteiten aan het moreel ontbreekt om die militairen te straffen.

In een interview met het Venezolaanse dagblad El Universal heeft mgr Antonio Arellano Duran van de centrale kerkprovincie verklaard dat de katholieke kerk graag zou zien dat een aantal corrupte figuren achter de tralies verdwijnt. De grote fout namelijk van de overheid is deze corrupte mensen niet te bestraffen nadat zij het land door het slijk hebben gehaald, aldus de bisschop.

Ik kan niet inzien hoe men de muitende militairen wil gaan veroordelen, aldus mgr Arellano Duran. Met wat voor moreel gezag gaat men deze mensen in dit land bestraffen? Zullen zij dan de enigen zij die veroordeeld worden in Venezuela, terwijl al die vagebonden, smerige dieven en corrupte figuren vrij kunnen rondlopen? Zo vroeg de bisschop zich af waarbij hij refereerde aan het proces tegen degenen die hebben deel genomen aan de militaire coup van februari.

Tenminsten tien hooggeplaatste overheidsfunctionarissen zijn in Venezuela recentelijk aangeklaagd voor malversaties met overheidsfondsen en gelden, wegens voor het misbruik maken van hun positie en wegens diefstal van gemeenschapsgelden. Onder hen de huidige echtgenote van expresident Jaime Lusinchi: Blanca Ibanez de Lusinchi en de toenmalige minister van Binnenlandse zaken José Angell Ciliberto. Zij bevinden zich allemaal in het buitenland, op vrije voeten.

GEEN WIJZIGING

De katholieke kerk veroordeelde de pogng tot een militaire staatsgreep, maar heeft ook steeds felle kritiek geleverd op de politici en de nationale leiders, omdat zij geen gehoor hebben gegeven aan de eisen van de bevolking om hen verantwoordelijk te stellen voor de crisis, waarin het land zich nu bevindt. Dit land, aldus de bisschop, zou het eigenlijk moeten opnemen met de welvarende ontwikkelde landen; en waar bevinden we ons nu?; wij zijn een verarmd land.

Nadat we uit de droom zijn wakker geschud, blijken er niet die veranderingen te zijn gekomen welke mochten worden verhoopt. Niet zelfs na een staatsgreep- poging, en ook niet na een volksopstand. Moeten er dan nog ergere dingen gaan gebeuren?, aldus de bisschop.

Het moest hem van het hart dat hij niet alleen bang is voor een staatsgreep, maar dat hij ook een volksopstand voorziet voor het geval de levensomstandigheden in Venezuela niet drastisch gewijzigd worden. Dan komt er een volksopstand, zo voorziet hij.

ANTWOORD

De bisschop kreeg al snel een antwoord van militaire zijde. Luchtmacht-commandant generaal Eutimio Fuquet Borregales veegt alle geruchten of voorspellingen over een nieuwe staatsgreep van tafel weg als lachertjes en als gevolg van zenuwachtigheid bij burgers. Maar bij ons, bij de strijdkrachten, is alles rustig; wij geloven niet in fantasieën, aldus de luchtmachtgeneraal. Deze weet ook nog te vertellen dat de "strijdkrachten van Venezuela uit principe democratisch van oorsprong zijn, de wetten gehoorzamend en ook de grondwet. Het woord staatsgreep staat gewoonweg niet in ons woordenboek, bij ons als Venezolaanse militairen". Zo verzekerde hij.

Anti-slavernij prijs voor priester Brazilië

BRASILIA - Pater Ricardo Rezende is onderscheiden met de internationale Anti slavernij-prijs. Hij is voorheen directeur geweest van de Braziliaanse bisschopppelijke commissie voor de landbouw-pastoraal.

Pater Rezende is sinds enige tijd als parochie geestelijke werkzaam in Rio Maria in Brazilië. Hij krijgt de onderscheiding voor zijn strijd tegen de slavenarbeid in het Braziliaanse deel van het Amazonegebied en wel in de staat Para. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt door een in Londen zetelende organisatie. Deze zegt onder de indruk te zijn gekomen van de inzet van de priester tegen de hedendaagse moderne slavernij. De bedoeling is ook dat de prijs als het ware de ontvanger een zeker internationale bescherming biedt.

Pater Rezende heeft voor de Mensenrechten-commissie van de Verenigde Naties in Genève officieel getuigenis afgelegd over de omvang van de moderne slavernij, op basis van de gegevens van de genoemde bisschoppelijke commissie van Brazilië. Daarbij bleek dat op 32 landgoederen van de staat in totaal 3100 mensen in een staat van slavernij gehouden werden. Daarbij maakte men vaak gebruik van duizenden landloze arbeiders aan wie goede salarissen in het vooruitzicht worden gesteld. Komen zij eenmaal in Para aan, dan blijkt dat zij onder ontmenselijkende omstandigheden moeten werken.

Methodist secretaris

KINGSTON - Tot interim-secretaris generaal van de Caribische conferentie van kerken (CCC) is benoemd Edward Cumberbatch. Hij behoort tot de Methodisten kerk.

Zijn benoeming geldt voor de periode van maart 1992 tot november 1993. De nieuwe secretaris is van Barbados afkomstig. Hij is meer dan dertig jaar actief geweest in zijn kerk als lekepredikant. Hij is al geruime tijd actief in de Caribische oecumenische beweging. Hij geniet bekendheid als landbouw-econoom, is actief in de milieubeweging en is opgetreden als adviseur van verschillende regionale en internationale organisaties.

Oecumenische commissie N.A. bisschoppenconferentie:

Kerken moeten bruggen slaan van vriendschap en respect

ST GEORGE'S - Oecumene moet een daadwerkelijke zorg zijn voor het ten uitvoer brengen van het gebed van Jezus voor Zijn volgelingen, namelijk dat zij allemaal één zouden zijn met hun Hemelse vader. Zo stelde men vast tijdens de vergadering van de Oecumenische commissie van de Antilliaanse bisschoppen-conferentie op Grenada.

Deze bijeenkomst werd bijgewoond door mensen uit onder meer Jamaica, Antigua, Dominica, St Lucia, St Vincent, Barbados, Grenada, **Curacao**, Guyana en Suriname. Oecumene krijgt vorm via gezamenlijk bidden, theologische bezinning op wat de christelijke kerken gemeen hebben en wat hen gescheiden houdt op het gebied van geloof en praktijk. Oecumene komt tot uitdrukking in samenwerking in verschillende vormen van sociaal werk en in een gezamenlijke verdediging van de mensenrechten.

Christelijke kerken moeten bruggen slaan van vriendschap en wederzijds respect, zo stelde men verder nog vast. Men dacht daarbij aan de pijn welke men soms in een gezin kan voelen als een der leden zer actief wordt bij een andere kerk of groepering. Men moet elkaar niet zien als vijanden en rivalen. Zo stelde men nog vast.

Tijdens de vergadering op Grenada, aldus bisschop Sydney Charles in zijn verslag over de bijeenkomst, werd veel tijd uitgetrokken voor overleg over het ontwerp voor een pastorale brief van de Antilliaanse bisschoppen- conferentie over de oecumene welke mogelijk nog dit jaar door de bisschoppen- conferentie zal worden besproken.

Ook werd van gedachten gewisseld over een geëigende manier om het feit te herdenken dat vijfhonderd jaar geleden Columbus op het Amerikaanse continent aankwam. De geschiedenis van de jaren welke daarop volgden voor de eigenlijke bevolking waren betreurenswaardig. Zoals de behandeling van de oorspronkelijke bevolking en de slavernij en het verschepen van miljoenen mensen naar de Nieuwe wereld vanuit Afrika.

Maar er was ook het een en ander aan glorie. Daar was het uitdragen van de Blijde boodschap. Deze ging gepaard met een dappere verdediging van de slachtoffers van de koloniale onderdrukking en zelfzucht. Men was het met elkaar eens dat elke verklaring over dit gebeuren van vijf eeuwen geleden genuanceerd moet gebeuren.

Mgr Charles spreekt de hoop uit dat de commissie kans ziet leiding te geven aan de Antilliaanse bisschoppen- conferentie bij het innemen van een standpunt.

Niet gebonden aan socio-economisch systeem

Vaticaan wil goede relaties met Cuba

ROME - De Rooms-katholieke kerk blijft zich inzetten voor het opbouwen van een wereld welke rechtvaardiger is, broedelijker en vriendelijker. Zo verzekerde paus Johannes Paulus II aan de nieuwe ambassadeur van Cuba bij het Vaticaan Hermes Herrera Hernández toen deze zijn geloofsbrieven aan paus Johannes Paulus II aanbood.

De paus wees er bij die gelegenheid op dat de kerk niet gebonden is aan enig politiek, economisch of sociaal systeem. Als gevolg van zijn universeel karakter kan de kerk zich zeer verbonden voelen met uiteenlopende landen en menselijke gemeenschappen. Vanuit zijn godsdienstige en morele opdracht moet de kerk steeds de concrete menselijke persoon in het oog houden. Want elke aanslag op zijn fysieke en morele integriteit, elk ontkennen van zijn fundamentele rechten of elk terugdringen van de mens naar armoede welke onder met menselijk toelaatbare niveau ligt, betekent in feite een aanslag op de wil van God.

De paus sprak zich tegenover de nieuwe ambassadeur van Cuba uit ten gunste van een atmosfeer van dialoog en beter begrip met de Cubaanse autoriteiten. De paus toonde zich voldaan over de toezegging van de Cubaanse overheid een einde te maken aan elke vorm van discriminatie ten opzichte van mensen die een bepaald geloof aanhangen. Johannes Paulus II benadrukte het feit dat een volledige erkenning van de godsdienstvrijheid zowel de vrucht als de garantie is van en voor de andere burgerlijke vrijheden.

De paus doelde kennelijk ook op het feit dat Havana onlangs een aantal priesters en religieuzen tot het land heeft toegelaten. Dit om beter te kunnen voldoen aan de pastorale noden van de Cubaanse kerkelijke gemeenschappen.

Vooruitgang bij onderzoek neutrale netwerken

De robot leert denken

MET HOGE SNELHEID suist de auto uit Nederland door de nacht richting zee, zon en zuiden. Achterin zijn de kinderen eindelijk rustig geworden. Na een enerverende dag van snelle boodschappen en inpakken, dit vergeten en dat nog halen, was het eindelijk wegwezen. Route du Soleil, drie uur in de morgen, Lyon 230 kilometer. De bestuurder knikkebolt, vecht ertegen en valt desondanks in slaap. Maar als hij na enkele seconden hevig wakker schrikt is er niets gebeurd. De besturing van de auto werd tijdig en tijdelijk overgenomen door een ingebouwde, zelfdenkende computer, niet afhankelijk van inductielussen en bakens in of langs de snelweg: een neuraal netwerk ofwel kunstmatige intelligentie.

= door Andreas Schelfhout, Gelderlanderpers =

Prof. dr. C.Gieben van de Katholieke Universiteit Nijmegen en directeur van de Stichting Neurale Netwerken: "Auto's die zonder ingrijpen van de mens over de snelweg kunnen rijden, zijn er al. Bij een project in Duitsland, mede gefinancierd door grote autofabrieken, zijn auto's uitgerust met sensoren en videocamera's. De auto kan bijvoorbeeld zelf de afstand tot de voorganger bepalen en op de kant van de weg letten. De auto kan dat omdat hij is uitgerust met een neuraal netwerk, een zelfdenkende computer, die het menselijk handelen in de gaten houdt en corrigerend optreedt".

Sinds 1990 bestaat de Stichting Neurale Netwerken (SNN) met als doelstelling samenwerking tot stand te brengen tussen verschillende universiteiten in Nederland, die op het gebied van neurale netwerken actief zijn en op dat gebied een vooraanstaande positie innemen. Wat SNN uiteindelijk wil bereiken is een computersysteem, dat werkt als het menselijk brein. Een systeem dat kan leren en onthouden, dat vervolgens zelfstandig het geleerde in praktijk brengt en daarbij, net als de mens zijn informatie via ogen (videocamera's) en oren (sensoren) ontvangt.

VOETBALLER

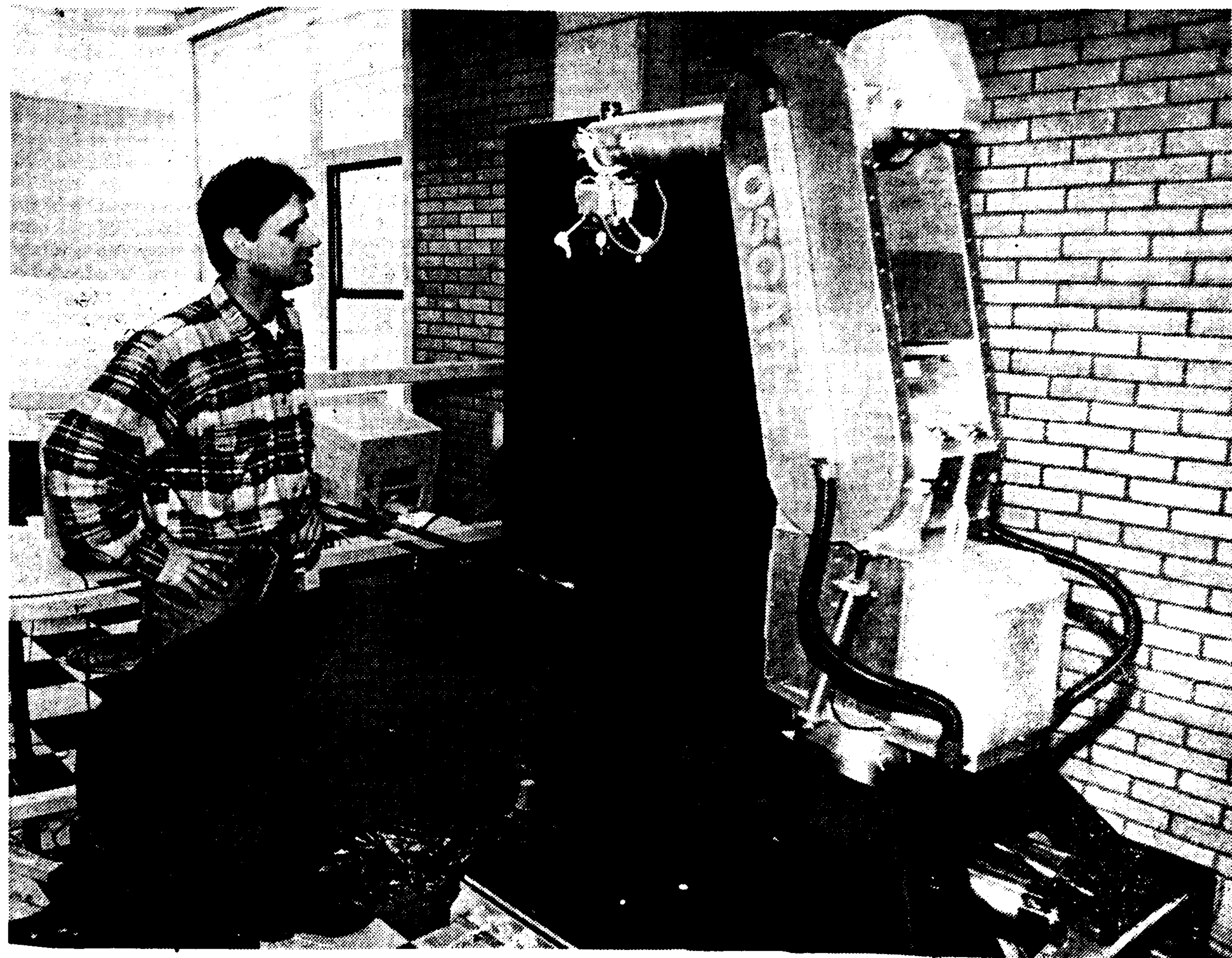
Prof. dr. W. van de Grind, hoogleraar vergelijkende fysiologie in Utrecht: "De grootste intelligentie van het biologische zenuwstelsel zit in de *lichamelijke* intelligentie. Een biljarter hoeft de wetten van Newton niet te kennen om een prachtige carambole te maken. Een voetballer kan, terwijl hij rent, met één blik opzij voorspellen waar de bal neerkomt en hem daar opvangen. Dat zijn ongelooflijke prestaties. Organismen zijn heel goed in zaken als bewegen, zien, horen en patroonanalyses. Machines absoluut niet. Een computer met een redelijk schaakprogramma verslaat 99,5 procent van de mensen, maar het is uitgesloten een robot te maken die kan voetballen".

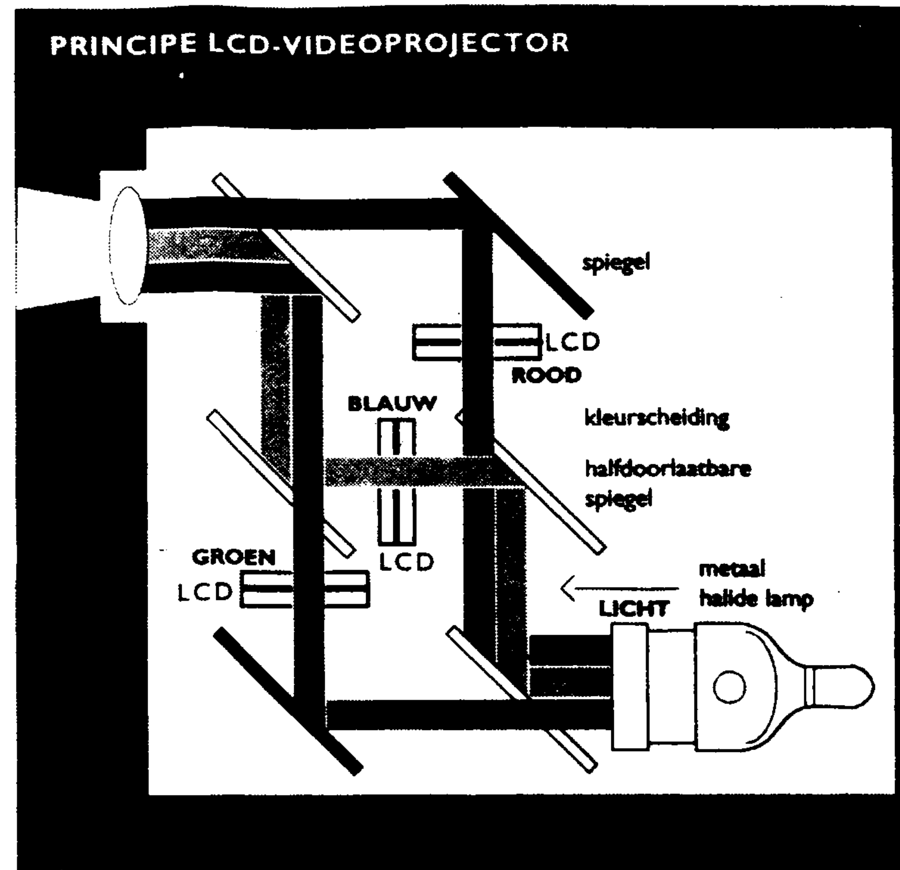
Prof. Gieben: "Als je een gewone computer hebt, moet je die programmeren. Dat wil zeggen dat als je een probleem hebt, moet je óók precies weten hoe dat probleem moet worden opgelost. Anders kun je geen computerprogramma schrijven. Een gewone computer heeft één processor, die achter elkaar razendsnel berekeningen uitvoert". "Maar als een computer dingen moet doen, waarbij hij heel veel informatie tegelijkertijd nodig heeft, gaat dat ontzettend traag. Als ik een computer een foto geef met veel mensen erop en ik vraag hem wie op die foto president Bush is, zal ik heel lang op een antwoord moeten wachten. De computer kan, als gezegd, maar één ding tegelijk, hij kan maar naar één punt in het plaatje kijken". Prof. Gieben: "Het menselijk brein werkt relatief traag op een tijdschaal van milliseconden. Een gewone computer werkt bliksemsnel op een tijdschaal van nanoseconden, miljardste delen van een seconde. Desondanks lost ons brein, omdat de cellen parallel geschakeld zijn, problemen sneller op. Mensen, biologische organismen, kunnen veel informatie gelijktijdig verwerken en hebben met een dergelijke foto geen enkel probleem. Met een neuraal netwerk proberen we nu het biologisch organisme na te bouwen. Een neuraal netwerk bestaat uit een grote hoeveelheid computertjes, elementen, die zich heel simpel gedragen en, net als het biologisch zenuwstelsel, parallel geschakeld zijn".

"Zo'n neuraal netwerk kunnen we dingen leren door voorbeelden aan te bieden. Dat gaat op dezelfde manier als bij kinderen. We zeggen: dit is de letter A en we laten een A zien. We leren robots ook bewegingen te maken, precies zoals een baby in de wieg na veel mistasten zichzelf leert een spelletje te grijpen. **Wat dat betreft kwamen de ontwikkelingen vanuit de biologie - met de ideeën hoe zenuwcellen werken -, vanuit de fysica en de wiskunde - hoe je daar aan kunt rekenen - en de informatica - hoe je parallele processen kunt programmeren - precies op tijd"**

Dr B.Kröse, projectleider SNN, Universiteit van Amsterdam: **"Kenmerkend voor een neuraal netwerk is dat in de processoren, de kleine computertjes, allemaal dezelfde berekeningen zitten. Je hebt geen instructies die je naar één processor stuurt, zoals dat bij een gewone computer het geval is. Het programma zit dus niet in wat één processor doet, maar in wat de ene processor naar de andere stuurt".** "Een van onze robots is een karretje. Dat karretje zijn we aan het leren om zonder botsingen naar een bepaald doel te rijden. De verbindingen tussen de processoren zijn willekeurig, de bewegingen van het karretje zijn dus ook willekeurig. Op een gegeven moment botst het karretje. Het robotkarretje weet dat het een fout heeft gemaakt en zal de verbindingen, die aanleiding gaven tot de verkeerde beweging, verzwakken. Omgekeerd zal het karretje op het moment dat het zijn doel bereikt, alle verbindingen die aanleiding gaven tot de goede bewegingen, versterken. Zo genereert het robotkarretje zijn eigen in- en outputsysteem en dat is de manier waarop alle biologische organismen leren. Je krijgt tenslotte een systeem dat zichzelf voortdurend corrigeert".

Dat een neuraal netwerk kan werken en in de praktijk zijn nut bewijst, heeft ervoor gezorgd dat de industrie de aanvankelijke scepsis heeft laten varen. Acht bedrijven sponsoren thans het onderzoek van SNN, waarin de universiteiten van Nijmegen, Utrecht, Amsterdam en Leiden samenwerken. Binnen bereik liggen auto's die, uitgerust met een neuraal netwerk, de bestuurder goed op de weg én op de goede weg houden, door ook tijdig voor een afslag te waarschuwen. En bijvoorbeeld hijskranen in de Rotterdamse haven, die zelfstandig navigerend de juiste container uit het juiste schip halen en op de juiste vrachtwagen plaatsen. Prof. Gieben: "Bij Philips is een neuraal netwerk getraind om door middel van spectrum-analyse te laten zien welke stoffen in een bepaald chemisch produkt zitten. Het netwerk deed het net zo goed als de beste expert. Met één verschil: de expert had anderhalf uur nodig, het netwerk enkele seconden".

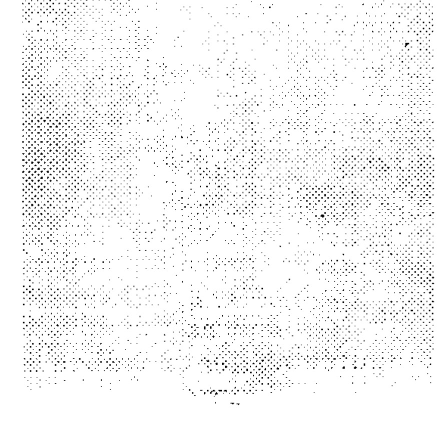




Video met bewegende beelden

LCD-techniek vervangt fosfor bij projectie

U KENT ZE wel van vliegtuigen op transatlantische lijnen of uit de disco's: videoprojectors. Het zijn van die brede, aan het plafond hangende bakken die een videobeeld op een doek projecteren. Meestal zijn zij van het Amerikaans/Belgische merk Barco, maar de Sony's rukken ook hier op. Je ziet ze steeds vaker, want tegenwoordig wordt informatie of amusement bij voorkeur als fosforiserende tekens op een beeldscherm aangeboden. Een videoband, een computeranimatie of de demonstratie van nieuwe software - er is steeds een beeldscherm voor nodig. Een man of vier kunnen zich nog wel voor een schermpje verdringen, maar als het gehoor groter is zijn andere maatregelen geboden. Je kunt in een zaaltje een groot aantal schermen neerzetten, maar het nadeel is dat dan niet iedereen naar hetzelfde punt kijkt, of, nog hinderlijker, na een tijdje met zijn ogen gaat zwerven over al die schermen. Een projector is dan een mooi alternatief. De inleider kan het dan centraal houden en desnoods ook iets aanwijzen op het scherm. Wie dat meemaakt ziet dan dat de aanwijsstok drie merkwaardige gekleurde schaduwen op het doek werpt. Achterom kijken ontthult hoe dat komt: op de brede bak aan het plafond zitten drie enorme lenzen en ze stralen allemaal een andere kleur licht naar het scherm.



Dr B.Kröse bij een robotarm, die geleerd heeft een zelfstandig op de tafel bewegend voorwerp op te sporen en te blijven volgen. Prof. Gieben: 'Dit is een prestatie op het gebied van neurale netwerken die tot dusver in geen enkel laboratorium worden geëvenaard. Juist deze toepassingen wekken de belangstelling van de industrie".

Het inwendige van de bak verklaart veel. We zien drie kleine beeldbuizen, een voor groen, een voor blauw en een voor rood licht. Dat zijn de kleuren waar elke lichtkleur mee kan worden gemengd. Op een gewoon tv-scherm worden ze steeds als drie kleine kleurvakjes naast elkaar gezet, in de projector worden groen, blauw en rood naar drie verschillende beeldbuizen geleid die elk in een kleur zijn gespecialiseerd en ze als beeldlijnen afbeelden. De beeldbuizen staan flink hard aan en met een lichtsterke lens worden de gekleurde lijnen op het doek geprojecteerd. Op het doek vallen de drie gekleurde lijnen over elkaar heen en mengen zich tot de kleuren die de maker van het programma voor ogen stonden. Althans, als de bak goed staat ingesteld. Het wil nog wel eens voorkomen dat de drie beelden niet goed genoeg samenvallen (convergeren) en je ziet dan overal blauwe, rode of groene contouren.

Bij de eenvoudigste driebuisprojectoren moet de convergentie met de hand worden ingesteld. In de projector zijn daarvoor een aantal stelschroefjes. Een verveld karwei en als de projector aanstaat wil de instelling vaak toch weer verlopen. De nieuwste Barco's en Sony's hebben afstandsbediening waarmee een ruitjespatroon kan worden opgeroepen en daarmee kan gemakkelijker worden scherp gesteld.

De driebuisprojectoren staan op talloze plaatsen op de hele wereld dag en nacht te branden. Ze worden veel toegepast in allerlei simulatoren (rij-, vlucht- en vaarsimulatoren), ook wel bij de *wargames* die militairen spelen). Vaak staat er dan een hele rij dubbele projectoren die hun beelden op aaneen gesloten schermen werpen. Als het nodig is dat er werkelijk flink wat licht op een scherm wordt geworpen - in een stadion bijvoorbeeld - wordt vaak uitgeweken naar de Eidophor-techniek. Het komt er op neer dat een electronen-kanon beeldlijnen schrijft op een glasplaat met een oliefilm. De oliefilm wordt doorzichtig waar de electronen er tegen aan botsen en een booglamp kan daar een felle bundel licht doorheen werpen. De Eidophor was er al in 1943, aanvankelijk alleen in zwart wit, later zijn ze voor drie kleuren gemaakt.

Maar er is een nieuwe technologie opgestaan: de LCD-projector. En net zoals het LCD-scherm de beeldbuis gaat verdringen, zo ook zal de LCD-projector de driebuisprojector in een paar jaar gaan verdringen. Het principe van de LCD-projector is uiterst eenvoudig. Het licht van een sterke projectielamp (type metaal-halide, zeg maar een soort halogeenlamp) wordt door een stelsel van spiegels die één kleur reflecteren en twee kleuren doorlaten (dichroïtische spiegels) ontleed in groen, blauw en rood licht. Het licht wordt door een aantal lenzen (condensors) gebundeld en elke bundel wordt naar een LCD geleid. LCD's (van Liquid Crystal Display) hebben de eigenschap licht door te laten als er geen spanning op staat, en het licht te blokkeren als dat wel het geval is. Een zeventje op een LCD horloge ontstaat door op drie plaatsen een klein spanninkje aan te leggen. De vloeibare kristallen die tussen twee plaatjes glas liggen rangschikken zich dan zo, dat het licht geblokkeerd wordt en drie zwarte streepjes zijn het resultaat. De LCD's in de projector zijn ingedeeld in een groot aantal naast en boven elkaar liggende hokjes die allemaal aan of uit gezet kunnen worden. Op die manier kan voor elke kleur het gewenste doorlaatpatroon worden gegenereerd.

Dat aan- en uitzetten gebeurt tegenwoordig heel snel en precies, omdat elk hokje met een aparte transistor is uitgerust. Dat is de *thin film technology* waarmee ook de LCD's van de moderne laptops zijn uitgerust en die zorgt voor haarscherpe beelden en snelle beeldwisselingen (sinds kort ook al in kleur) zonder vegen of hinderlijke nabeelden. We hebben dus eigenlijk een diaprojector waarin drie bewegende dia's zitten waar doorheen respectievelijk een rode, een groene en een blauwe lichtbundel gaat. Weer met dichroïstische spiegels worden de drie bundels gecombineerd en de projectielens projecteert het samengestelde beeld op het doek.

De voordelen van de LCD-projector zijn indrukwekkend: één lens, dus geen convergentie- problemen en een hoge lichtopbrengst; het licht wordt immers door een sterke projectielamp en niet door drie toch betrekkelijk lichtzwakke beeldbuizen geleverd. LCD-projectoren zijn er al in alle soorten en maten. De Barcodata 5000 vertegenwoordigt de top van de markt. Het is een lichtkanon van 68 kg waarmee videobeelden tot 10 meter breedte kunnen worden geprojecteerd. Hij kost ongeveer een ton. Aan de andere kant van het aanbod zien wij bijvoorbeeld de XV-33H van Sharp. Een apparaat van een kilo of tien, zo groot als een smalfilmprojector, maar veel gemakkelijker te bedienen. Een snoertje naar de videorecorder of de televisie en de beelden kunnen zo'n twee meter breed en redelijk lichtsterk op de muur worden geprojecteerd. Het apparaat heeft een zoomlens en ingebouwde luidsprekers. Projecteren via een spiegel is gemakkelijk, want met een schakelaartje kan het beeld worden gespiegeld. De Sharp speculeert op gebruik in de huiskamer, maar kost nog wel tienduizend gulden.

NADELEN

Nadelen heeft een LCD-projector ook, maar ze zijn overkomelijk. Het belangrijkste probleem is de resolutie. Voor televisiebeelden is het aantal hokjes in de LCD's groot genoeg, maar voor computers moeten er meestal veel meer puntjes worden gedefinieerd, want die werken inmiddels al met veel gedetailleerdere beelden. De gangbare LCD's van 2,8 inch diagonaal halen maar zo'n 100.000 beeldpunten, terwijl de meest gebruikelijke computerstandaard al 2,5 keer zoveel beeldpunten vereist. Letters worden anders onleesbaar en de finesses van de geprojecteerde CAD/CAM-tekening gaan verloren. Intussen worden de beelden alweer aangescherpt. De nieuwste standaard, XGA geheten, vergt bijna 800.000 beeldpunten.

Nog meer vakjes op een 2,5 inch LCD aanbrengen is niet zo goed mogelijk, want de aansluitingen van al die punten mogen dan erg dun zijn, als ze in zo groten getale over het schermpje moeten lopen, gaan ze het beeld verduisteren. Uitwijken naar een groter formaat LCD is dan het enige dat erop zit en in de grootste Barco's en Sony's gebeurt dat ook. In de Barcodata 5000 zitten drie LCD's met een diagonaal van 5,8 inch en dat maakt het mogelijk beelden met een resolutie van 1,3 miljoen beeldpunten weer te geven. Voor HDTV (*high definition tv*) is dat nog te weinig, de beeld-tv vereiste een nog hogere resolutie en die is nu alleen nog maar met beeldbuizen op te brengen. HDTV-projectoren met het driebuissysteem zijn er dus al, maar ze zijn misschien al achterhaald voordat de HDTV er is.

Direkteur van nu niet anders dan die van 100 jaar terug

Henry Mintzberg: "Managers zijn ambachtslieden en strategie is hun klei"

= door Fred Budike =

GOED OF NIET goed, we zijn een samenleving van organisaties geworden. Ze oefenen op zeer veel manieren een sterke invloed uit op ons bestaan: onze manier van werken, ons voedselpakket, ons onderwijs en de genezing van onze kwalen, en ook op de wijze waarop onze ideeën gestalte krijgen. We zijn in organisaties geboren en in organisaties opgeleid om later in organisaties te kunnen werken. Tegelijkertijd voorzien organisaties in onze behoeften en verzorgen ze ons amusement, regeren ze ons en vallen ze ons lastig (soms allebei tegelijk). Tenslotte worden we door organisaties begraven. En toch, afgezien van een kleine groep 'organisatie- theoretici en managers die een grondiger kijk op hun management willen hebben, worden deze collectieve monsters die ons dagelijks leven zo beïnvloeden door slechts weinig echt begrepen. Over de wereld van onze organisaties schreef de wereldwijd bekende en beroemde Canadese organisatie-deskundige Henry Mintzberg diverse boeken. Zijn laatste boek, *Mintzberg on Management*, verscheen onlangs in Nederlandse vertaling onder de titel *Mintzberg over Management*.

Het prettige om boeken van Mintzberg te lezen is de duidelijkheid en herkenbaarheid. Hij heeft een directe schrijfstijl en het zijn geen abstracte statements over hoe de dingen zouden moeten zijn. Het hoeft dan ook geen nader betoog dat *Mintzberg over Management* aan deze kwaliteitsnorm voldoet. Het boek is een volumineuze verzameling uit andere boeken van Mintzberg, maar bevat ook nieuwe (bewerkte) inzichten over de organisatie en haar betekenis voor de maatschappij. Het boek is opgebouwd uit drie delen: Het eerste gaat over management, in het tweede wordt gekeken naar vormen van organisaties en in deel 3 is de blik gericht op de manier waarop wij proberen organisaties te beïnvloeden en hoe zij op hun beurt ons beïnvloeden en daardoor ons bestaan gelukkig en beroerd maken. Op de omslag van de [illegible] staat aangegeven dat Mintzberg de bijl legt [illegible] van de traditionele [illegible] onderstellingen en [illegible] op essentiële vragen [illegible] hoe functioneren organisaties en hoe structureren ze zich, hoe ontwikkelen [illegible] de machtsverhoudingen daarin, hoe worden hun doelstellingen bepaald, en via welke processen nemen managers belangrijke beslissingen?" Wij hebben verder gelezen en maakten de volgende samenvatting, voorafgegaan door een korte profielschets van de guru himself.

HENRY MINTZBERG

Mintzberg is momenteel professor in management en organisatie aan de McGill universiteit in Montreal (Canada) en is voorzitter van de Strategic Management Society. Bij McGill houdt hij zich voornamelijk bezig met onderzoek, managementopleiding voor ervaren managers uit de praktijk en uiteraard publiceren. Hij werd respectievelijk in 1975 en 1987 onderscheiden met de McKinsey-prijs voor het beste artikel in Harvard Business Review. In zijn wetenschappelijk werk heeft hij op een aantal cruciale aspecten van management en organisatie zijn voetsporen gedrukt. Hij is gepromoveerd op een onderzoek naar het feitelijk doen en laten van managers van bedrijven. Daarna heeft hij zich bezig gehouden met de structuur van strategische besluitvormings- processen [illegible] vorming van organisaties. Haast elke student of afgestudeerde uit de 80er en 90er jaren, die zich in zijn of haar studie in meer of mindere mate in organisatievraagstukken heeft verdiept, kent zijn meest bekende, in 1979 verschenen, boek *The Structuring of Organizations*. Bij de publikatie werd dit boek aangekondigd als tweede van een achtdelige [illegible] die tezamen the [illegible] management [illegible] vormen. Ook zijn andere boeken zoals *The Nature of Managerial Work* (dl.1) en *Power in and Around Organizations* (dl.3) zijn voor velen tentamenliteratuur geweest). Mintzberg staat ook bekend om de unieke wijze waarop hij organisaties in schema's zet. Hij hanteert niet het traditionele organogram van lijnen dat een organisatiestructuur van directeur tot jongste bediende weergeeft omdat, zoals hij zelf zegt, organisaties niet lineair zijn. In zijn organisatie-afbeelding (zie figuur 1) die hij zijn persoonlijk 'beeldmerk' of 'logo' noemt zien mensen verschillende dingen. Zo zag iemand in China er onlangs een omgekeerde paddestoel in. Anderen zagen longen, een baarmoeder, de kop van een vlieg of een pronkboon en één zei zelfs te geloven dat de Amerikaanse telefoonmaatschappij AT&T [illegible] ook bij [illegible] -trainingen gebruikte omdat het op een telefoon leek. Als u, lezer, overigens iets anders uit het schema haalt wat interessant lijkt, kunt u dit op Mintzbergs eigen verzoek aan hem doorgeven. Wie weet komt Curaçao nog in één van zijn volgende publicaties in de 'picture'.

Wat doen managers in werkelijkheid?

Vraag een manager (b.v. algemeen directeur, bisschop, voorman, voetbalcoach, regeringsleider, enz.) wat hij doet en hij zal waarschijnlijk antwoorden dat hij plant, organiseert, coördineert en bestuurt. Kijk dan wat hij echt doet en merk verrast op dat dat weinig of geen overeenkomst vertoont met die vier woorden. Managers zijn geen bedachtzame systematische werkers, gevoed door een informatiesysteem. De feiten tonen dat ze een complexe combinatie van interpersoonlijke, informatieve en beslissingsrollen spelen. Uit Mintzbergs studie komt naar voren dat een manager in hoog tempo, zeer snel en kort een grote variëteit van activiteiten onderneemt, sterk op handelen is gericht en nauwelijks op bedachtzaamheid. De mythe dat een manager bedachtzaam en systematisch werkt, wordt gelogenstraft door de feiten en de mythe dat managers toegevoegde gegevens uit een management-informatiesysteem gebruiken blijkt eveneens niet waar. Managers putten hun informatie vooral uit verbale contacten, via telefoontjes en ontmoetingen. En niet uitsluitend op de werkplek, maar soms op (cocktail) parties, hangend aan de bar of op de achterporch. Reeds in het eerste hoofdstuk weerlegt Mintzberg vier mythen die over het werk van de manager bestaan die bij nauwkeurig onderzoek van de feiten niet houdbaar blijken:

Folklore 1: De manager is een bedachtzame, systematische plannenmaker. Feit: Het ene onderzoek na het andere toonde aan dat managers in een meedogenloos tempo doorwerken, dat hun activiteiten worden gekenmerkt door korte duur, verscheidenheid en discontinuïteit, dat ze sterk actiegericht zijn en een hekel hebben aan lang nadenken.

Folklore 2: De effectieve manager hoeft geen vaste werkzaamheden te verrichten. Feit: Managers' werk behelst niet alleen het behandelen van uitzonderingen, maar ook een aantal vaste verplichtingen, waaronder rituelen en plichtplegingen, onderhandelingen en verwerking van zachte informatie die de organisatie met haar omgeving verbindt.

Folklore 3: De topmanager heeft behoefte aan gebundelde informatie, die het best wordt verstrekt door een formeel management- informatiesysteem. Feit: Managers leggen een sterke nadruk aan de dag voor de mondelinge media: telefoontjes en besprekingen.

Folklore 4: Management is of wordt in elk geval binnenkort een wetenschap en een vak. Feit: De programma's van managers - tijdsindeling, informatieverwerking, besluitvorming, enz - blijven diep in hun brein opgesloten. Voor een beschrijving van die programma's zijn we dus aangewezen op woorden als oordeel en intuïtie, er zelden bij stilstaand dat die niets meer zijn dan etiketten voor onze onwetendheid.

Mintzberg zegt tijdens zijn onderzoek getroffen te zijn door het feit dat de door hem geobserveerde directeuren, die naar alle maatstaven uiterst competent waren, fundamenteel niet te onderscheiden waren van hun tegenhangers van 100 jaar geleden. Ze hadden andere informatie nodig, maar vergaarden die op dezelfde manier; mondeling. Hun beslissingen hadden te maken met moderne technieken, maar de procedures die ze gebruiken waren dezelfde als die van de 19e eeuwse manager. Zelfs de computer, zo belangrijk voor het gespecialiseerde werk van de organisatie, had kennelijk geen invloed op de werkwijze van algemeen managers.



...Henry Mintzberg...

MANAGERSROLLEN

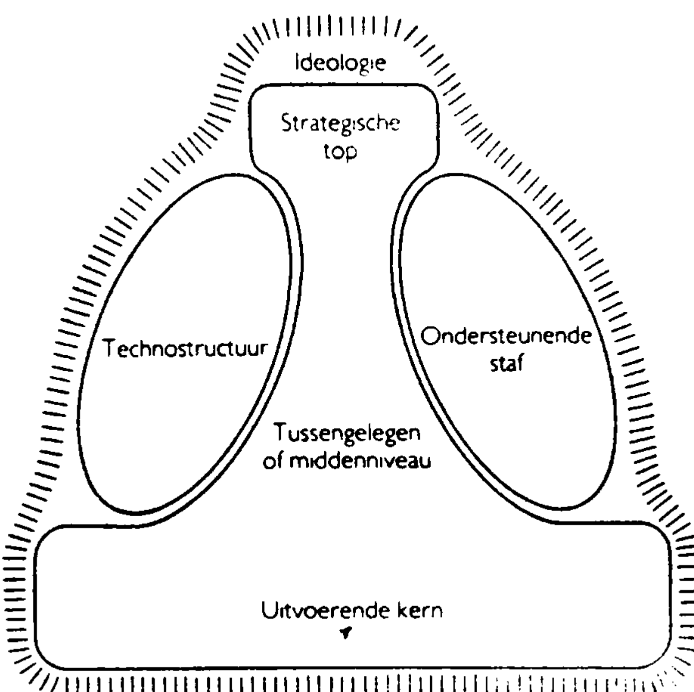
Op basis van zijn observaties komt Mintzberg tot de conclusie dat de manager zich feitelijk in een soort dwangpositie bevindt, met een steeds stijgende werkdruk maar zonder uitzicht op steun van de managementwetenschap. De effectiviteit van managers wordt sterk beïnvloed door hun inzicht in de eigen werkzaamheden. Hun prestaties hangen af van de mate waarin ze de druk en de dilemma's van hun functie begrijpen en van hun reactie daarop. Mintzberg vat de taak van de manager samen in tien, niet gemakkelijk van elkaar te scheiden, rollen die een Gestalt, een geïntegreerd geheel vormen. Het gaat om interpersoonlijke rollen (ceremoniële rol, leidersrol, liaisonrol) en informatierollen (informatiezoeker en -verspreider, woordvoerder, ondernemer, oplosser van strubbelingen, toewijzer van middelen en onderhandelaar). Deze geïntegreerde rollen zijn van wezenlijk belang voor de manager bij het vaststellen van de strategie van zijn organisatie.

STRATEGIE

Strategieontwikkeling stond tijdens Mintzberg's gehele loopbaan centraal, zoals hij dat zelf zegt. Zo schreef hij zijn eerste artikel *The Science of Strategy Making*, in 1967 als student en *Crafting Strategy* in 1987. Voor het tweede artikel kreeg hij de McKinsey prijs. Dit artikel werd geïnspireerd door de werkzaamheden van zijn vrouw als pottenbakster, toen ze voor studenten keramische vormgeving en managementstudenten een voordracht hield over creativiteit in de kunstnijverheid. Met name de gelukkige toevalsrol van 'mislukkingen' bij het pottenbakken en die van 'kansen' in het zakenleven, 'een gevoel voor de klei' en 'kennis van zaken'. Tijdens het werk zit onze pottenbakster achter een hoop klei die op de schijf ligt. Haar gedachten zijn bij de klei, maar ze is zich er ook van bewust dat ze zich bevindt tussen haar vroegere ervaringen en haar toekomstige mogelijkheden. Ze weet precies wat in het verleden wel en niet lukte. Ze bezit een grondige kennis van haar werk, haar mogelijkheden en haar markten. Als ambachtsvrouw voelt ze deze dingen meer aan dan dat ze analyseert; haar kennis is 'stilzwijgend aanwezig'. Dit alles gaat in haar hoofd om, terwijl haar handen met de klei bezig zijn. Het product dat op de schijf te voorschijn komt, sluit waarschijnlijk aan bij de traditie van haar eerdere werk. Maar misschien breekt ze daarmee en slaat ze nieuwe wegen in. Zelfs dan is het verleden niet minder aanwezig en zet het zich in de toekomst voort.

In mijn metafoor (oogpunt), aldus Mintzberg, zijn managers ambachtslieden en is de strategie hun klei; net als de pottenbakster bevinden ze zich tussen een verleden van ondernemings[illegible] en een toekomst van marktkansen. En als ze echte ambachtslieden zijn, beschikken ze bij hun werk over een even grondige kennis van het materiaal waarmee ze werken, hetgeen de essentie is van ambachtelijke strategie-ontwikkeling. In de beperkte betekenis heeft strategie-ontwikkeling te maken met de positionering van een organisatie in speciale stukjes markt, niches genaamd; met andere woorden bepalen welke produkten worden gemaakt en voor wie. In ruime zin echter gaat het daarbij om de wijze waarop het collectieve systeem dat organisatie wordt genoemd, zijn fundamentele richting vaststelt en zo nodig wijzigt.

Zes fundamentele organisatie-elementen



CONFIGURATIE

Mintzberg benadrukt dat hij niet *the one theory* nastreeft, zoals nog grotendeels in managementliteratuur en management presentaties reclame wordt gemaakt voor 'die ene beste manier. Bekeek Mintzberg in de *Structuring of Organizations* organisatie strategie-ontwikkeling nog sterk vanuit de 'contingency-benadering', in *Mintzberg over Management* geeft hij de voorkeur aan aan de 'configuratie-benadering'. De contingency-benadering geeft de diverse situationele factoren aan die van invloed zijn op de effectiviteit van organisaties, zoals: schaal, technologie, leeftijd, omvang en macht van de organisatie. In de contingency-benadering wordt het belang van situationele en omgevingsfactoren benadrukt en is de uitgangsvraag: in welke situatie is welke theorie van toepassing? De contingency-school verwerpt het idee dat er *one best way of organizing* is. In verschillende situaties zullen verschillende typen organisaties adequaat zijn. De configuratie-benadering wordt door Mintzberg gekenschetst als 'alles in elkaar schuiven' en zijn fundamentele vooronderstelling hierbij is dat een beperkt aantal configuraties kan helpen bij de verklaring van veel zaken die we in organisaties tegenkomen. Met andere woorden er bestaan verschillende wegen naar het succes, gebaseerd op het vermogen van de organisatie om organisatie-eigenschappen (zoals een bepaald plannings- of decentralisatiemodel) ineen te vlechten in een gemeenschappelijke vorm, een configuratie te geven. Bij de configuratiebenadering blijkt 'verschillende kenmerken tot één geheel maken' belangrijker te zijn dan welke 'enige en beste werkwijze' ook. Mintzberg onderscheidt zes fundamentele delen van de organisatie, zes fundamentele coördinatiemechanismen en zes fundamentele decentralisatievormen.

Tussen al deze zestallen bestaat een fundamentele samenhang die kan worden verklaard door een aantal op de organisatie inwerkende en naar buiten gerichte krachten. Wanneer de omstandigheden een van deze krachten begunstigen, wordt de organisatie genoodzaakt zichzelf te ontwerpen als een bijzondere configuratie. In onderstaande tabel worden de zes resulterende configuraties in schema gebracht, samen met een zevende die pleegt te verschijnen wanneer geen enkele buitenwaarts gericht kracht overheerst.

Aan organisatie-cultuur schenkt Mintzberg ook ruime aandacht, maar mede onder invloed van de Japanse organisatie-ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande successen, spreekt hij liever van ideologie dan van cultuur. Ideologie dan wel te verstaan in de organisatorische en niet in de politieke betekenis van het woord. De Japanners lieten ons namelijk zien hoe je een organisatie kunt leiden met behulp van een ideologie, waarbij morele normen en overtuigingen de plaats innemen van prestatienormen en procedures. (zie b.v. het boek KAIZEN van Masaaki Imai) Elke organisatie heeft een cultuur, een weergave van de eigen manier van werken. Het is een sterk ontwikkeld en diep geworteld stelsel van waarden en overtuigingen dat een bepaalde organisatie onderscheidt van alle andere. Soms wordt de ideologie van een organisatie zo sterk dat de hele structuur erop wordt afgestemd. In dat geval ontstaat de zesde configuratie uit figuur 2, de zendings-configuratie; de extreme vorm van een ideologische organisatie. Ideologieën kunnen ook over een machineconfiguratie worden gelegd (b.v. McDonald's), een professionele (bv. een onderwijsinstelling) of een innovatieve (b.v. Xerox Corporation).

De taak kan soms doodgewoon aandoen, zoals hamburgers serveren, onderwijs geven aan studenten of instrumenten ontwikkelen, maar ze wordt uitgevoerd met een flinke dosis ideologische gedrevenheid, door medewerkers die er volkomen achter staan. Ook het machtsaspect vertaald in politiek krijgt bij Mintzberg ruimschoots aandacht, evenals zijn visie op het opleiden van managers: "Ik ben er steeds meer van overtuigd geraakt dat het sociaal en economisch verkeerd is om betrekkelijk onervaren mensen een managementopleiding te geven. Een managementopleiding moet gericht zijn op mensen met aanzienlijke organisatie-ervaring, bewezen leidinggevende kwaliteiten en de vereiste intelligentie". En zo bevat het 400 pagina tellend boek nog heel veel wetenswaardigheden en praktisch bruikbaar materiaal voor, zoals Mintzberg dat zelf aangeeft: "diegenen onder ons die hun openbare leven besteden aan het werken met organisaties, en in hun privé-leven proberen daaraan te ontsnappen".

Configuratie	Voornaamste coördinatie mechanisme	Kernelement van de organisatie	Type decentralisatie
Ondernemers organisatie	Rechtstreeks toezicht	Strategische top	Verticale en horizontale centralisatie
Machine organisatie	Standaardisatie van arbeidsprocessen	Techno structuur	Beperkte horizontale decentralisatie
Professionele organisatie	Standaardisatie van bekwaamheden	Uitvoerende kern	Horizontale decentralisatie
Gediversifieerde organisatie	Standaardisatie van resultaten	Tussengelegen niveau	Beperkte verticale decentralisatie
Innovatieve organisatie	Onderlinge afstemming	Ondersteunende staf	Selectieve decentralisatie
Zendings-organisatie	Standaardisatie van normen	Ideologie	Decentralisatie
Politieke organisatie	Geen	Geen	Varieert

figuur 2

EN WEER GING INDIË VERLOREN... 2


De voormalige KNIL-kazerne in Java, Indonesië.

EEN PAAR EEUWEN koloniale overheersing van Nederland zijn in Indië niet geheel aan de bevolkingssamenstelling voorbijgegaan. Sommige jonge Nederlandse mannen kwamen als vrijgezel in Indië aan en trouwden er een inlandse. Anderen namen vanuit Nederland hun vrouw mee, maar hielden er in Indië een tweede vrouw op na. Zo ontwikkelde zich een bevolkingsgroep van 'halfbloeden', de Indische Nederlanders of 'Indo's'.

= door mr. Marius Bremmer =

Indische Nederlanders in Indonesië

Dolf en Mien mochten Nederland niet meer in....

Onder het Nederlandse bestuur vervulden zij de betere banen. In rangorde zaten ze min of meer tussen de Nederlanders en de inlanders in. Die bevoorrechte positie kwam hun tijdens de Japanse bezetting duur te staan. Zowel de Nederlanders als de Indo's werden opgepakt. Voor veel Nederlanders, maar ook voor tienduizenden Indo's is de bevrijding te laat gekomen. Ze kwamen om in gevangenkampen, bij arbeid aan grote projecten als de Birma-Spoorweg of bij dwangarbeid in Japan.

KIEZEN

Voor degenen die de oorlog overleefden, was Indië niet meer wat het geweest was. Families bleken niet meer compleet, woningen waren verwoest en de maatschappelijke positie van de Indo's verdween door de komst van de Republiek Indonesië. Met het vertrek van de Nederlanders raakten de Indo's in een moeilijke positie. Indonesië was hun moederland, maar door de bevolking werden ze niet meer geaccepteerd. Door hun gedeeltelijk Nederlandse afkomst en hun vroegere privileges werden het een soort 'landverraders' in de ogen van de doorsnee Indonesiër. Een grote groep Indo's koos voor de Nederlandse nationaliteit. Dit betekende tevens het vertrek naar Nederland, een koud en klein land dat de meesten alleen uit verhalen kenden. Een andere groep vertrok naar Californië. Ze vestigden daar een hechte en welvarende gemeenschap, die met reünies en barbecues de band met elkaar, en misschien met Nederland of het vroegere Indië, nog levend willen houden.
Een derde deel koos voor de Indonesische nationaliteit. Zij wilden of konden het land niet verlaten en hoopten op betere tijden. Die betere tijden kwamen echter niet. Zij kregen spijt van hun keus -hun optie - voor de Indonesische nationaliteit.

Deze 'spijtoptanten' kregen in 1956 de kans hun keus te herzien. Tienduizenden kwamen alsnog naar Nederland. Via zogenaamde contractpensions werden de Indische gezinnen overal in het land 'gedistribueerd'. Hoewel opvang en begeleiding niet altijd van een leien dakje gingen, verliep de opname in de Nederlandse gemeenschap vrijwel vlekkeloos. De taal, de godsdienst en de cultuur van de Nederlanders had men zich voor een belangrijk deel in Indië al eigen gemaakt. Er is nog wel eens sprake geweest van een soort Nationaal Tehuis voor de Indo's in de verstrooiïng. In later jaren onderzocht een aantal Indische Nederlanders de mogelijkheden van vestiging in Mexico of Brazilië. Er was zelfs een stichting Thuishaven in oprichting. Door allerlei oorzaken bevinden zich in Indonesië zèlf dus ook nog een aantal Indo's. Nog jaren trok hun situatie aandacht in de Nederlandse pers en in de politiek.

ELLENDE

In hoofdartikelen wees men op de morele verplichting van de Nederlandse regering tegenover deze groep. Veel Indo's werden door Nederlandse propaganda voor de Indonesische nationaliteit op een verkeerd spoor gezet. "Heel de spijtoptanten-geschiedenis is zo langzamerhand een treurspel geworden", schreef men in de jaren '60. Die misère was in 1960 nog duidelijk onder woorden gebracht door het kamerlid baron De Vos van Steenwijk: "...Hoe vindt de minister het, dat jonge dochters en vrouwen worden lastig gevallen en worden verkracht, dat zij uit hun woningen worden gezet of door inwoning van Indonesiërs er uit worden gepest, dat zij worden ontslagen en dat hun alle inkomsten worden ontnomen, dat hun kinderen de scholen niet meer mogen bezoeken en voortdurend worden getreiterd en gesard, dat de moeders zenuwziek worden, omdat zij niet weten, hoe zij hun kinderen moeten voeden?"

Een kamerlid stelt in die tijd vragen aan de minister. Hij spreekt van nog 13.500 visumaanvragen. Hij pleit voor opname ineens van deze groep, terwijl de minister voor 1960 slechts een planning van 2000 heeft. Naar aanleiding van een TV-uitzending over de positie van de Indische Nederlanders in Indonesië, stelt weer een kamerlid in juli 1978 vragen aan de minister. Hij spreekt in zijn vragen over 'erbarmelijke omstandigheden'. Inmiddels zijn er nog maar weinig Nederlanders die weten wat 'spijtoptanten' zijn, laat staan dat nog bekend is dat er in Indonesië nog een groep Indische Nederlanders is. Tijdens de voorbereidingen van een reis naar Indonesië, nam ik contact op met de familie Klinckenberg-Portier. In een keurige brief - in foutloos Nederlands - werd ons door het echtpaar duidelijk gemaakt hoe we hun woning zouden kunnen vinden. Een huisadres hebben de Klinckenbergs niet, maar de naam van de kampong (de wijk) was voldoende.

AMSTERDAMMER

Als we bij de kampong op Oost-Java aankomen, is het voor ons nog maar de vraag of we de familie Klinckenberg ook werkelijk zullen ontmoeten. Een al wat oudere Indonesische vrouw gaat met ons op zoek. Zij behoorde tot de groep 'maatschappelijke Nederlanders', een inlandse bovenlaag die veel samenwerkte met de Nederlanders, maar geen Nederlands bloed had. Daarom kan zij ons in nog prima Nederlands te woord staan. Als we uiteindelijk wat dieper in de kampong zijn doorgedrongen, raakt de vrouw in gesprek met een jongetje dat ons misschien wel verder kan helpen. Een Indische familie in de kampong, dat komt hem wel bekend voor. Uiteindelijk staan we voor een huisje, waar dan de Klinckenberg moeten wonen. We roepen maar: 'Volluk', wie weet is deze Hollandse kreet nog blijven hangen. Opeens staan we oog in oog met de heer Klinckenberg. "Welkom, wat leuk dat jullie er zijn. Kom verder. Ik ben Dolf en mijn vrouw heet Mien". Als we Dolf zo zien staan, is het net een Macamba, net een Amsterdammer. Zijn uiterlijk, zijn hele manier van optreden. Alleen zijn iets getinte huidskleur verraadt dat hij Indo is, maar zijn gelaatstrekken zijn meer Nederlands dan bij de meeste Indischen in Nederland. " Ze noemen me hier in de buurt allemaal de aangebrande Nederlander", zegt Dolf. Binnen in het huis wijst veel er op, dat het hart van de familie eigenlijk in Nederland is. Op een kastje staan een paar miniatuurklompjes, in een kitscherig molentje aan de wand is een thermometer verwerkt en er hangt een grote kalender met Nederlandse kastelen. Deze maand is het de Menkemaborg in Uithuizen. We maken onze gastheer duidelijk dat we daar niet zover vandaan wonen. Voor de rest staat er in de kamer wat bescheiden meubilair en brandt er één TL-lamp. "We mogen niet meer dan 500 Watt afnemen", veront-schuldigt Dolf zich, "Dat zijn we haast allemaal kwijt aan om beurten de waterpomp of de koelkast".

Hoewel het huisje van de familie Klinckenberg in de Javaanse Cunucu absoluut geen overdadige indruk maakt - vakantiehuisjes zijn luxer -, lijkt het er toch op alsof Dolf en Mien het beter hebben dan de doorsnee Javaan. "Ik heb het merkwaardige geluk dat ik oorlogsslachtoffer ben", vertelt Dolf. "Vrijwel direct na de Japanse inval ben ik opgepakt en geïnterneerd. Ik was toen 20 jaar oud, de Jappen konden mij in eigen land wel gebruiken. Daar heb ik eigenlijk de hele oorlog 'knijp gezeten'. Het eerste half jaar moest ik werkzaamheden op de zeebodem verrichten. Ik zat dan in een duikersklok en had dan de hele tijd met drukverschillen te maken. Met ons waren de Jappen niet zo voorzichtig. Uiteindelijk heb ik me door een Nederlandse arts - ook een gevangene - laten afkeuren voor dit werk. Daarna heb ik in de mijnen gewerkt, geen pretje, maar altijd beter dan in die duikersklok".
"Later hoorde ik van familie in Nederland, dat oorlogsslachtof-fers op grond van de Wet Uitkering Vervolgingsslachtoffers (WUV) voor een uitkering in aanmerking konden komen. Dat bleek ook voor mij te gelden, al woon ik in Indonesië en heb ik niet meer de Nederlandse nationaliteit". "Van mijn werk in de dokken had ik een pensioentje van Rp. 15.000, een bedrag waar je absoluut niet van kunt leven, een fooi". De WUV-uitkering bedraagt ongeveer Hfl. 500. Mien Portier: "Wij vragen ons hardop af, of die uitkering in Nederland niet veel hoger is. Dolf is daar zeker van. De uitkering is in het buitenland aangepast aan de kosten van het levensonderhoud". Toch is het bedrag voor Indonesië ook niet meer dan het broodnodige. "Het is allemaal politiek", zegt Dolf, "met als enige opzet om ons als Indische Nederlanders niet boven de Javanen te bevoordelen".

Over de tijd na het vertrek van de Nederlanders praat Dolf niet graag. Toen hij verzwakt uit Japan terugkwam, werd hij meteen geconfronteerd met de dienstplicht voor Indo's. Hij werd door de Nederlanders meteen ingezet bij de politionele acties. Het feit dat op die manier veel Indo's tegen de revolutionairen hebben gevochten, heeft later veel kwaad bloed gezet. De Indische bevolkingsgroep kreeg het hard te verduren.

ONGEBRUIKELIJK

De meeste broers en zusters van Dolf vertrokken naar Nederland. Waarom Dolf zelf niet?
"Mijn vader was een Indo, maar trouwde met een Javaanse vrouw, een Soendanese. Dat was overigens heel ongebruikelijk, maar mijn moeder was een bijzonder knappe vrouw. Toen we naar Nederland weg konden, ben ik bij mijn zieke moeder gebleven. Mijn vader was al overleden, mijn moeder was te oud om nog te verhuizen. Uiteindelijk heeft het nog tot 1970 geduurd voor ze is overleden. Ik heb haar niet achter willen laten. De rest van de familie is naar Nederland vertrokken, op mijn jongste broer na. Hij werkt in Jakarta voor een krant. Hij is onder een schuilnaam gaan leven, aan hem kun je niet zo goed de Nederlandse afkomst zien, hij lijkt meer op mijn moeder".
In 1970 werden de Klinckenbergs onaangenaam verrast met het feit, dat Nederland geen inreisvisum meer verstrekte. De Klinckenbergs hadden inmiddels een Indonesisch paspoort. Voor Indonesiërs was het koninkrijk gesloten, ook al hadden ze een Nederlandse naam, ook al hadden ze in het Koninkrijk Nederlandsch Indisch Leger (KNIL) voor de Nederlanders gevochten. Twee keer hadden Dolf en Mien een kans gehad, maar door gezinsomstandigheden niet kunnen grijpen. Een derde mogelijkheid was er niet. Ze hadden letterlijk en figuurlijk de boot gemist. Met behulp van de familie in Nederland is nog van alles geprobeerd. "Ik heb het nog via de Raad van State in Den Haag gespeeld", zegt Dolf, "Het zat er domweg niet meer in". Om er een keer als toerist heen te gaan, is onbetaalbaar. Het is veel duurder om een retourtje Jakarta-Amsterdam te nemen, dan een retourtje Amsterdam-Jakarta. Mien voert nog een argument aan, waarom een bezoekje aan Nederland er niet in zit: "Sinds een paar jaar hebben wij de zorg over Catharina op ons genomen. Zij werd door haar ouders in de steek gelaten. Omdat wij zelf geen kinderen hebben, zijn we erg blij met haar. We zouden haar wel willen adopteren, maar dan krijgt ze onze Nederlandse naam. Daar zou ze haar hele leven ongelukkig mee worden. Zolang ze een pleegkind blijft, heeft ze nog kans op een goede toekomst". Het duurde lange tijd, voordat Mien zich in het gesprek mengde. Haar Nederlands is niet zo best als dat van Dolf. Haar voorstelling van Nederland is ook niet helemaal in de juiste verhoudingen. "In de tijd van de politionele acties werkte ik in de officiersmess. Ik had daar de leiding over het personeel. Het was in die tijd dat Brassinga commandant was. Hebben jullie die in Nederland wel eens ontmoet?"
We moeten haar helaas teleurstellen. "Als ik in die tijd van mijn huis naar het werk liep, hoorde ik de Javanen sissen van woede als ik langs kwam lopen. Ik hoorde ze dan zeggen: 'Als de strijd straks over is, gaan we haar slachten'. Zo werden wij in die tijd al bang gemaakt".
Met trots laat Mien enkele getuigenschriften zien, die ze na een dienstbetrekking van haar werkgever kreeg. Ook Brassinga komen we tegen. In het huidige Indonesië zijn Miens getuigenschriften eigenlijk alleen maar belastend materiaal.


Dolf en Mien Klinckenberg-Portier.

GEEN PLAATS

Dolf en Mien hebben tijdens het bezoek onvoorwaardelijk onze sympathie weten te verwerven. Twee landgenoten, lijkt het wel. "Toen het hier met ons zo verschrikkelijk slecht ging, had je in Nederland het HALIN-fonds: Hulp Aan Landgenoten in Indonesië. Daar werden wij mee bedoeld. Voor een Nederlandse priester ben ik in de kampongs hier in de omgeving nog op zoek geweest naar Indische Nederlanders. Het werden na het vertrek van de Nederlanders allemaal arme drommels. Een eind verderop woonde een Indo met dertien kinderen. Hij moest haast eten van de straat. De meesten van zijn kinderen moesten het geld met de fietstaxi verdienen. Zèlf hebben we het uiteindelijk door die uitkering kunnen rooien".

Uit alles blijkt dat Dolf en Mien hun hart in Nederland hebben. Het land van de voorouders, waar ze zelf nooit geweest zijn. Ze praten zelfs in de 'ons'-stijl, het 'wij Nederlanders'. En hun pleegdochtertje kan zelfs 'zagen- zagen- wiede- wiede- wagen' zingen. In Nederland was er echter voor hen geen plaats meer. Ze waren domweg niet meer welkom. In Indonesië zullen ze nu verder hun leven uitzitten. De ergste tijden voor de Indo's zijn gelukkig zo langzamerhand voorbij. Als ik bij terugkomst in Nederland zie hoeveel buitenlanders er in ons land gastvrijheid hebben gevonden, dan vraag ik me af: was er voor Dolf en Mien nu werkelijk geen plaats meer geweest? Nederland lijkt het beter te kunnen vinden met Turken, Marokkanen of Dominicanen...?

ONS KONINKRIJK is nog steeds zeer betrokken op het vroegere Nederlandsch Indië. Groot was dan ook de schok toen de Indonesische overheid een punt zette achter de ontwikkelings- samenwerking. In elk dorp, in haast elke wijk in Nederland, woont wel een Indisch gezin. Bij elkaar schat men het rijksgenoten van Indische afkomst op ruim een half miljoen. In Indonesië wonen ook nog steeds Indische Nederlanders: mensen met Nederlands bloed in de aderen, met een Nederlandse naam, met Europese gewoontes, maar met een Indonesische nationaliteit. Zij hebben heimwee naar de koloniale tijd. Sommigen konden na de onafhankelijkheid hun Indië niet verlaten. Nu worden ze niet meer tot ons koninkrijk toegela-ten en lijden in Indonesië het bestaan van minder dan een tweederangs-burger. Met aanwijzingen vanuit Nederland kwamen we op Java het echtpaar Dolf en Mien Klinckenberg- Portier op het spoor. Een tragische ontmoeting. Vandaag het tweede artikel in een serie van Marius Bremmer.

Nederlandse misdaadanalyse staat model

= door ANP-verslaggeefster Elaine de Boer =

ZUTPHEN - De Nederlandse misdaadanalyse staat model voor de Europese landen. Tijdens een besloten internationale conferentie van 6 tot en met 8 mei in Zutphen zullen de methoden en modellen zoals toegepast in de misdaadanalyse in Nederland worden gestandaardiseerd voor de EG-landen. Dat maakte het hoofd van de afdeling misdaadanalyse van de cri, mr. T. van der Heijden, aan de vooravond van het symposium bekend.
Misdaadanalyse is een methode waarmee rechercheurs volgens Van der Heijden effectiever kunnen werken. Gegevens over de methode van een misdrijf, het type dader, het delict, de dadergroep, de zaak of de operatie worden verzameld en geanalyseerd, zodat rechercheurs meer inzicht krijgen in het misdrijf of de dader en gerichter kunnen werken. Of de analyse ook direct tot hogere ophelderingsspercentages van misdrijven leidt, durfde Van der Heijden niet te bevestigen.

BEWEZEN

Dat misdaadanalyse haar vruchten afwerpt is volgens A. Klaverdijk, hoofd van de afdeling Misdaadanalyse van de gemeentepolitie Rotterdam, echter herhaaldelijk bewezen. Een voorbeeld. Na 33 brandstichtingen in drie maanden in een beperkt gebied van rotterdam bepaalde een analist dat de branden steeds zaterdagnacht tussen 2.00 en 4.00 uur werden aangestoken. Door zeer gericht op dat tijdstip drie koppels agenten in het gebied te laten surveilleren kon de dader worden aangehouden, waarmee 29 brandstichtingen werden opgelost.

Ook kon in Rotterdam jaren later een moordzaak uit 1982 worden opgelost, nadat de CID nieuwe informatie over de omgeving van de eventuele dader had. Een analist zette in zes weken het lijvige dossier dat in 1982 gedurende zes maanden door het rechercheteam was aangelegd om in een schema van relaties en schuilnamen van de dader. Het nieuwe rechercheteam werd in een dag volledig geïnformeerd en kon na anderhalve week de moordenaar aanhouden.
Toch wil Klaverdijk de misdaadanalyse niet tot wondermiddel verheffen. In feite bestaat de misdaadanalyse volgens hem al zolang er politie is. Maar iedere agent analyseerde het misdrijf of de dadergroep op zijn eigen manier. Door eenduidige methoden en modellen te kiezen kan informatie via schema's beter en sneller tussen politiekorpsen worden uitgewisseld, waar vroeger uren moest worden getelefoneerd.

Om de informatie-uitwisseling ook tussen Europese landen te vergemakkelijken, zal tijdens de conferentie worden getracht het Nederlandse systeem in alle EG-landen in te voeren. Aansluitend op de conferentie zal tijdens een Trevi-bijeenkomst met vertegenwoordigers van de ministeries van Justitie (met uitzondering van Griekenland) het begrippenkader en een lijst van onderwerpen voor cursussen worden vastgesteld. Het ligt daarnaast in de bedoeling dat Europol de afspraken zal overnemen.

In Nederland bestaan inmiddels 125 tot 150 misdaadanalisten, nadat de methoden vijf jaar geleden in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten werden afgekeken.

'Natuurlijk' beter worden

Veel vlees toch niet goed ?

HET IS AL jaren bekend dat vetrijke voeding in veel rijke landen een rol speelt bij de toename van het aantal hartpatiënten. Maar we weten tegenwoordig ook, dat een te hoge vetconsumptie schadelijk kan zijn voor de weerstand. Het bleek indertijd moeilijk om het verband aan te tonen tussen een voedingspatroon dat rijk is aan cholesterol en een hoog cholesterolgehalte in het bloed. Inmiddels weet men, dat dat niet zo zeer veroorzaakt wordt door cholesterol in onze voeding, als wel door verzadigde vetten. Deze worden namelijk door ons lichaam omgezet in cholesterol. Zo is nu ook nog niet helemaal duidelijk hoe cholesterol precies de weerstand beïnvloedt. De onderzoekers oordelen daar verschillend over.



Proefdieren lijken vatbaarder te worden voor infecties, wanneer zij voedsel krijgen dat rijk is aan cholesterol. Cholesterol in de voeding zou volgens sommigen een nadelige invloed hebben op de afweer. Maar hierbij moeten we wel een belangrijke kanttekening maken. De meeste onderzoekers baseren hun conclusies op proeven met laboratoriumdieren, die gewoonlijk geen cholesterolrijk voedsel krijgen.

Over het gevaar van geoxydeerd cholesterol zijn de onderzoekers het wel eens. Deze stof is zeer schadelijk voor het afweersysteem. Enige oxidatie van cholesterol in het lichaam is normaal. Maar geoxydeerd cholesterol bevindt zich ook in gebakken voedsel, melkpoeder, eipoeder en andere cholesterolhoudendevoedingsmiddelen die bij kamertemperatuur bewaard mogen worden.

Geoxydeerd cholesterol is een sterk reagerend 'vrij radicaal' moleculair fragment dat het vermogen heeft cellen te beschadigen en dat misschien zelfs kanker kan veroorzaken. Men weet dat cholesterol een belangrijke rol speelt bij het ontstaan van hart- en vaatziekten. En zoals gezegd, vormt het ook een bedreiging voor het afweersysteem. U doet er dan ook goed aan, zo min mogelijk gebakken voedsel te eten en dierlijke produkten goed verpakt in de koelkast te bewaren.

KANKER

Vetrijke voeding blijkt de kans op kanker van de dikke darm en de endeldarm te verhogen. Dat zijn de vormen van kanker met het hoogste overlijdenspercentage. Vetrijk eten leidt tot een verhoogd galzuurgehalte in de endeldarm. Men vermoedt dat sommige galzuren kankerverwekkend zijn. Vegetariërs hebben weinig galzuren in hun darmen en krijgen minder vaak kanker aan de dikke darm en de endeldarm. Onderzoekers hebben een relatie kunnen aantonen tussen een voedingspatroon met veel dierlijke eiwitten, vetten en cholesterol en het voorkomen van leukemie en kanker aan de alvleesklier, galblaas, eierstokken, baarmoeder en prostaat.

Er is ook een sterk verband gevonden tussen een vetrijk voedingspatroon en zwaarlijvigheid enerzijds en anderzijds het ontstaan en ontwikkeling van borstkanker. Een van de bezwaren van het eten van veel dierlijke vetten is dat dierlijke produkten sterk verontreinigd zijn. Gifstoffen verhuizen via de voedselketen van dier naar dier.

Mosselen nemen bij voorbeeld metalen in zich op uit de modder. Wanneer een kreeft vervolgens veel mosselen eet, krijgt deze een nog grotere dosis binnen. Het gif hoopt zich op in de kreeft en wanneer deze door het volgende dier in de voedselketen wordt opgegeten, kan dit ziek worden. Het is algemeen bekend dat DDT en het afweer- onderdrukkende metaal kwik zich zo in het weefsel ophopen.

PLANTEN

Wat betekent dit nu voor de keuze van ons dagelijkse voedsel? Planten staan helemaal aan het begin van de voedselketen. Er zitten dus nog niet veel chemische stoffen in die niet noodzakelijk zijn voor hun groei. Wanneer u groente en fruit wast, verdwijnen hoogstens ongewenste stoffen die aan de buitenkant zitten, maar niet wat zich in het gewas bevindt. Daarom vinden steeds meer mensen het belangrijk dat fruit en groenten biologisch verbouwd worden.

Als deze produkten zonder kunstmest of verdelgingsmiddelen gekweekt worden, zijn ze veiliger en smaken ze ook echter, zegt men. De meeste dieren wassen hun voedsel niet. Zij nemen alle chemische stoffen in zich op. Kijken we verder in de voedselketen, dan kunnen we steeds meer ongewenste stoffen in het organisme aantreffen. We kunnen dus stellen dat plantaardige produkten wat betreft hun chemische samenstelling over het algemeen veiliger zijn dan dierlijke produkten.

Kijken we naar het vet in onze voeding, dan kunnen we onderscheid maken tussen verzadigde vetzuren en onverzadigde vetten. Verzadigde vetzuren noemt men zo, omdat daarin alle koolstof gebonden is met waterstof. In de onverzadigde vetten is niet alle koolstof gebonden. Over het algemeen is een vet meer verzadigd naarmate het vaster van substantie is. Dierlijke vetten zijn bij kamertemperatuur gewoonlijk vast en zijn meestal in hoge mate verzadigd., terwijl plantaardige olie en visolie grotendeels uit onverzadigd vet bestaan. Sinds bekend is geworden dat een voedingspatroon dat rijk is aan verzadigde vetten de kans op hart- en vaatziekten kan vergroten, zijn mensen beduidend meer onverzadigde vetten gaan gebruiken, zoals soja-olie, safflorolie, sesamolie, arachideolie, maïsolie en zonnebloemolie.

Maar uw voedsel moet nog wat verzadigde vetzuren bevatten. Een tekort daaraan kan namelijk remmend werken op de activiteit van de antilichamen. Men heeft aangetoond dat een te grote hoeveelheid meervoudige onverzadigde vetzuren bij proefdieren, een sterke daling van het weerstandsvermogen veroorzaakt: de thymus verschrompelde, het lymfatisch weefsel ging achteruit en de kracht van de afweercellen nam af. Het is ook gebleken dat afstotingsprocesen van vreemd weefsel hierdoor trager verlopen. En bovendien is uit een aantal onderzoeken naar voren gekomen, dat bepaalde afweercellen bij een teveel aan meervoudig onverzadigde vetzuren minder goed in staat zijn om bacteriën te vernietigen.

Meervoudige onverzadigde vetzuren ondergaan in het lichaam een bepaald oxydatieproces dat lijkt op het rans worden van olie.



=door Rudolf de Wit=

Daarbij ontstaan gevaarlijke vrije radicalen. Sommige onderzoekers vermoeden dat de toename in het gebruik van meervoudige onverzadigde vetzuren de oorzaak is van het grote aantal kankergevallen in het westen, omdat deze vetten remmend werken op de lichaamsafweer en misschien ook de ontwikkeling van tumoren stimuleren.

SCHADELIJK

Hoe meer verzadigd vetzuren zijn, des te schadelijker zijn ze voor de weerstand. De meeste plantaardige olie bestaat voor vijftig tot tachtig procent uit meervoudig onverzadigd vet. Arachideolie en olijfolie bevatten veel minder meervoudige onverzadigde vetzurren. Deze soorten kunt u heel goed bij het koken gebruiken. Als u volkorenprodukten en groenten eet en zo'n olie spaarzaam gebruikt bij het smoren van groenten en bij het maken van slasausjes, krijgt u precies de kleine hoeveelheid onverzadigd vet binenn die nodig is voor het afweersysteem.

Arachideolie en olijfolie worden al sinds de oudheid gebruikt. Misschien kenden de klassieke culturen wel een grote wijsheid op het gebied van voeding. Het is over het algemeen het beste als u zo min mogelijk vet in uw voeding gebruikt. Wanneer u mindert met de produkten die dierlijk vet bevatten en meer plantaardigye produkten gaat eten, krijgt u vanzelf minder schadelijke stoffen binnen en meer stoffen die uw weerstand juist verhogen.

Een eiwittekort in de voeding kan de weerstand ernstig schaden. Maar met eiwitten kan het ook 'te veel van het goede worden'. In de Verenigde Staten eet men ongeveer twee maal zoveel eiwitten als voor gezonde mensen nodig zijn. Dat kan schadelijk voor de gezondheid zijn, vooral omdat het grotendeels dierlijke eiwitten zijn. In voedingsmiddelen die dierlijke eiwitten bevatten, zit gewoonlijk veel verzadigd vet. Bovendien kunnen vlees, melk, zuivelprodukten, gevogelte en vis een ophoping van schadelijke stoffen bevatten. En daarnaast treft men in dierlijke produkten soms nog sporen aan van de hormonen en antibiotica die de dieren gekregen hebben.

Ook deze stoffen kunnen uw afweermechanismen ernstig verstoren. Het eten van veel vlees kan ook de calciumfosforbalans verstoren doordat vlees rijk is aan fosfor. Het proces van ontkalking dat daar het gevolg van is, kan de botten verzwakken. En ten slotte kan een te grote hoeveel eiwitten in de voeding nog leiden tot een tekort aan vitamine B6. Dit is juist een voedingsstof die van groot belang is voor de weerstand en die bescherming biedt tegen hartaandoeningen. Er zijn dus voldoende redenen om het eten van vlees te beperken.

In de homeopathie kennen we ook het gebruik van bepaalde homeopatische middelen bij een verhoogde cholesterolgehalte in het lichaam. cholesterinum D6 is er één van. Dit middel is verkrijgbaar in verschillende apotheken. Het gebruik van Lecithine kan hier ook goed gebruikt worden als aanvullend middel. Maar nogmaals: het belangrijkste is de voeding!

Schaken

door Jules Welling

Nederlandse top breder

NEDERLAND ZAL op de komende Olympiade in de Filipijnse hoofdstad Manilla vertegenwoordigd worden door de grootmeesters Jan Timman, Jeroen Piket, John van der Wiel, Genna Sosonko, Paul van der Sterren en meester Loek van Wely. Dat is ongetwijfeld het sterkste team dat de Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB) op de been kan brengen. De ploeg heeft een gemiddelde rating van 2.567 en is daarmee op papier de sterkste afvaardiging uit de geschiedenis, hetgeen een goede illustratie is voor de verbreding van het topschaak in Nederland.

Het damesteam zal bestaan uit Erika Sziva, Annemarie Benschop, Sylvia de Vries en Renate Limbach. De eerste naam is nieuw. Sziva is viervoudig kampioen van Hongarije. Ze woont tegenwoordig in Eindhoven als partner van meester Johan van Mil. In een recente (vriendschappelijke) match tegen kampioene Annemarie Benschop toonde zij zich duidelijk de sterkste: 4-2.

Voor de ploegen in juni afreizen naar het verre oosten staan er nog enkele belangrijke krachtmetingen op het programma met als blikvanger de match Timman-Yusupov in Linares, Spanje, de halve finale van de kandidaten-matches. De andere tweekamp gaat tussen Karpov en Short. Timman heeft Piket aangetrokken als zijn secondant. Piket zal echter niet de hele match aanwezig kunnen zijn, want hij moet al snel naar Dortmund in Duitsland, waar hij zal deelnemen aan de twintigste versie van de Dormunder Schachtage, een zeer sterk bezet toernooi met als deelnemers wereldkampioen Gary Kasparov (Rus, 2780), Vassily Ivanchuk (Oek, 2720), Viswanathan Anand (Ind, 2670), Gata Kamsky (USA, 2655), Alexej Schirov (Let, 2655), Valeri Salov (Spa, 2655), Evgeni Bareev (Rus, 2635), Michael Adams (Eng, 2620), Robert Hübner (Dui, 2615) en Piket (Ned, 2615) zelf.

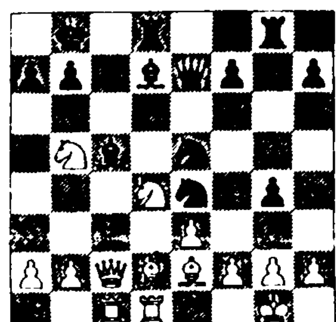
Na afloop van zijn match tegen Arthur Jusupov (Rus, 2655) keert Timman terug naar Amsterdam voor de dubbelrondige vierkamp van het Verenigde Spaarbank-toernooi ter nagedachtenis aan de enige Nederlandse wereldkampioen, Prof dr Max Euwe, met als tegenstanders Viswanathan Anand, Nigel Short (Eng, 2685) en Yasser Seirawan (USA,2600). Activiteit genoeg dus.

Voor het schaaktechnische gedeelte van deze rubriek gaan we terug naar het onlangs beëindigde Nederlands kampioenschap, dat met overmacht gewonnen werd door Jeroen Piket, die inmiddels echt aansluiting bij de wereldtop heeft gevonden. Met 2615 staat hij momenteel 23e op de wereldranglijst. Bij het NK in Eindhoven won hij 4,1 Elopunt. Met een virtuele rating van 2619,1 staat hij nog slechts 0,9 punt achter op zijn "baas" Timman.

Hier enkele staaltjes van de nieuwe kampioen.

Wit: Piket,J
Zwart: Kuijf,R

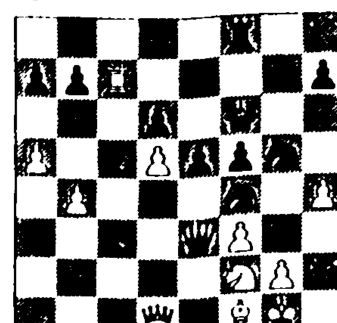
1. c4 e6 2. Pc3 d5 3. d4 c5 4. cxd5 cxd4 5. Da4 Ld7 6. Dxd4 exd5 7. Dxd5 Pc6 8. e3 Pf6 9. Db3 Lc5 10. Pf3 De7 11. Le2 0-0-0 12. Ld2 Kb8 13. Tc1 Le6 14. Da4 Thg8 15. 0-0 g5 16. Tfd1 Ld7 17. Pb5 Pe4 18. Dc4 g4 19. Pfd4 Pe5 20. Dc2



20... f5 21. La5 Tc8 22. Lc7 Ka8 23. Db3 Pf3 24. Lxf3 gxf3 25. Lg3 f4 26. Pc7 Txc7 27. Dxg8 Tc8 28. Dd5 fxg3 29. hxg3 fxg2 30. b4 Lb6 31. Pf5 Lxf5 32. Dxf5 Txc1 33. Txc1 a6 34. Df4 Ka7 35. Kxg2 Dxb4 36. Tc8 Lc5 37. Db8 Kb6 38. Dc7 Ka7 39. Dd8
1-0 (1:59-1:59)

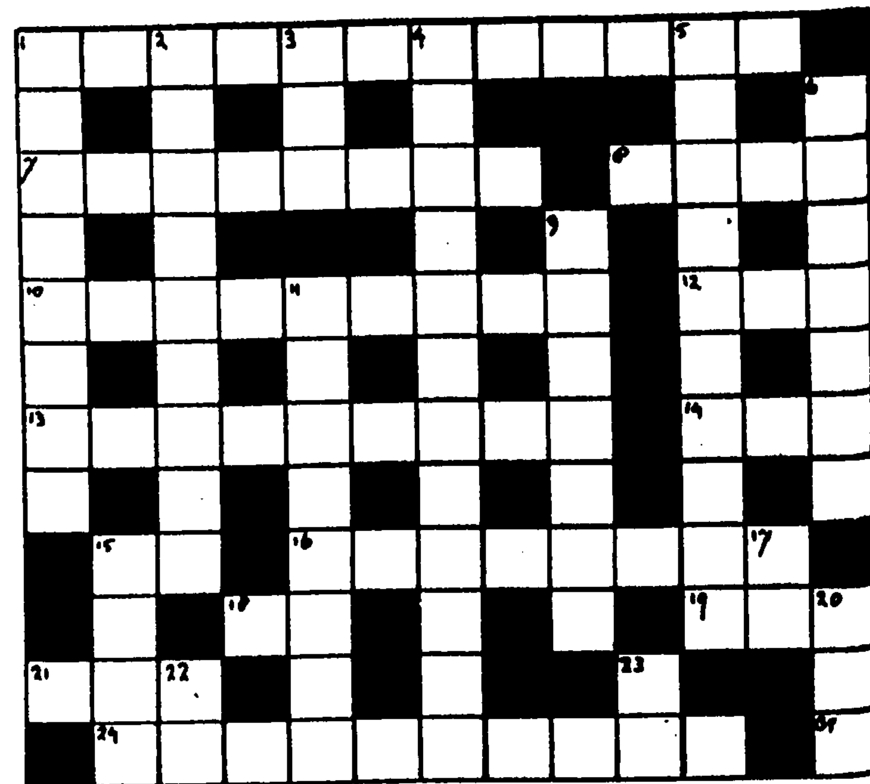
Wit: Brenninkmeijer,J
Zwart: Piket,J

1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pc3 Lg7 4. e4 d6 5. Pf3 0-0 6. Le2 e5 7. Le3 Pbd7 8. 0-0 c6 9. d5 Pg4 10. Lg5 f6 11. Ld2 De7 12. b4 Ph6 13. Dc2 Pf7 14. Pe1 Kh8 15. Tb1 f5 16. f3 Pf6 17. Pd3 Ld7 18. Pf2 cxd5 19. cxd5 Tac8 20. Db3 Ph5 21. Tfc1 Lh6 22. Dd1 Lg5 23. Lf1 Kg7 24. a4 Tc7 25. Lxg5 Dxg5 26. Pb5 Txc1 27. Txc1 Lxb5 28. Lxb5 De3 29. exf5 gxf5 30. a5 Pf4 31. Tc7 Kf6 32. Lf1 Pg5 33. h4



33... Pgh3 34. gxh3 Tg8
0-1 (1:59-1:57)

CRYPTOGRAM



Horizontaal:

1. boeiende post (12)
7. muziekminnend insect? (8)
8. ren, en draai je optiek om (4)
10. boomouder (9)
12. soms heb je dit er helemaal niet in, 't is vreselijk (3)
13. vruchtouder(s)? (9)
14. tenniskaart (3)
15. optelletter (3)
16. omhoogrijden (7)
18. ongeveer voorbij (2)
19. volgt u vochtig (3)
21. langs de straat (3)
24. zandlijn (10)

Verticaal:

1. soort uurwerk (8)
2. dessert nuttigen (9)
3. een berg van een vrouw (3)
4. eng aardmannetje (12)
5. afstandsproef (10)
6. schrijfwapen van een vogel (8)
9. tuin aan diggelen (7)
11. uitverkocht arriveren (8)
15. leuk, maar er zouden er meer van moeten zijn (4)
17. later verwant (2)
20. klokslag (3)
22. sneeuwtuig (2)
23. in meer dan gewenst (2)

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

G. de Backker
Primavera 1B
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Stremsel; 8. Lantaren; 15. Troep; 16. Maker; 18. Trede; 19. Eend; 21. Tra; 23. Adel; 24. Lid; 25. Nee; 27. Mik; 29. Els; 30. En; 31. Vergenoegen; 35. E.O.; 36. Dag; 37. Olten; 38. Ion; 40. Kar; 41. Ras; 43. Git; 45. Stelt; 48. Met; 50. Ar; 52. Kokkerellen; 55. Lt.; 56. Les; 58. Lui; 59. Vis; 60. Por; 61. Snel; 63. Ees; 65. Kade; 66. Etiek; 68. Merel; 70. Toren; 71. Tentamen; 72. Nadering.

VERTIKAAL: 1. Stelen; 2. Trein; 3. Rond; 4. Eed; 5. M.P.; 6. Em.; 7. Lat; 8. Lea; 9. Ar; 10. T.T.; 11. Ara; 12. Rede; 13. Edele; 14. Nelson; 17. Krent; 20. Eer; 22. Big; 25. Neg; 26. Ego; 27. Men; 28. Kei; 31. Varik; 32. Elite; 33. Oerle; 34. Noren; 36. Dag; 39. Nat; 42. Falset; 44. Tol; 45. Ski; 46. Erker; 47. T.l.v.; 48. Mes; 49. Streng; 51. Rente; 53. Kus; 54. Lip; 55. Loden; 57. Sein; 60. Pari; 62. Let; 63. Een; 65. Kor; 67. Ka; 68. Me; 69. La; 70. Te.